

REVIZORSKI IZVJEŠTAJ O NAJVAŽNIJIM NALAZIMA I PREPORUKAMA ZA 2024/2025. GODINU

„Fokusirajući se na aktuelne teme, blagovremenim i kvalitetnim izvještavanjem stvaramo nove vrijednosti u društvu i podstičemo zakonitost, efikasnost i uspješnost rada javnog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine.“

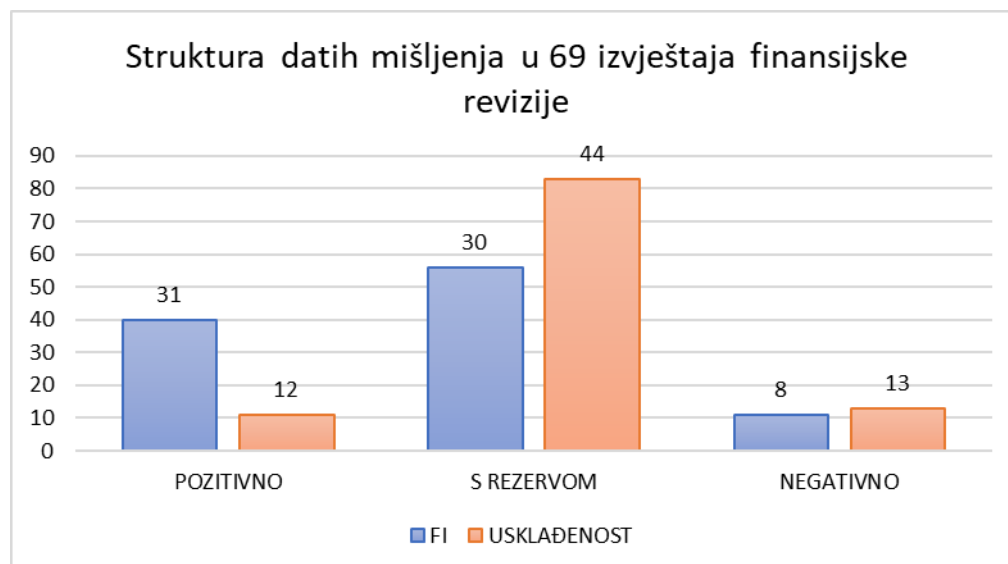
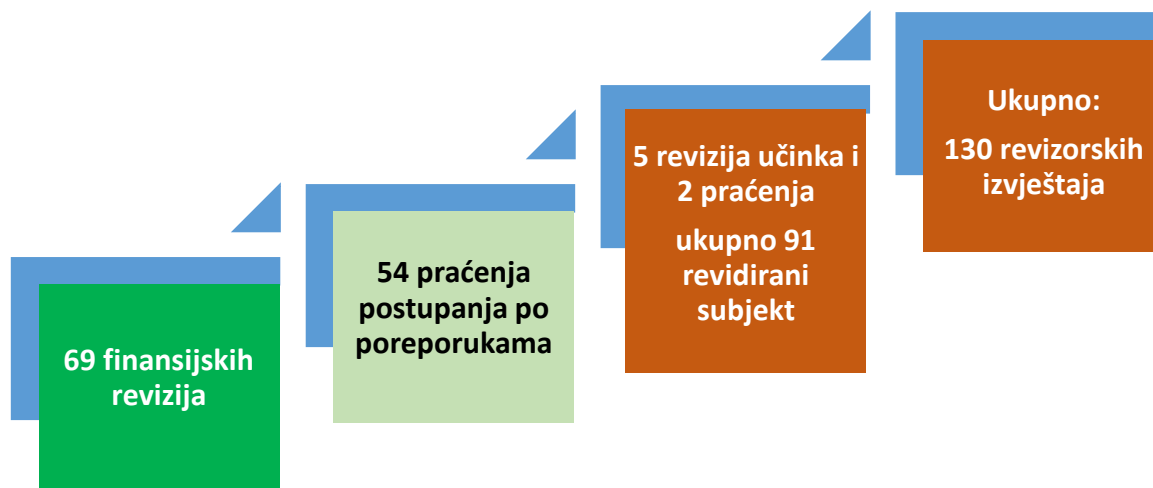

**REVIZORSKI IZVJEŠTAJ
O NAJVAŽNIJIM NALAZIMA I PREPORUKAMA
ZA 2024/2025. GODINU**

Broj: 05-04-1-4010/25

Sarajevo, decembar 2025. godine

IZVJEŠTAJ KROZ SLIKE I BROJKE

BROJ DATIH PREPORUKA U FINANSIJSKIM REVIZIJAMA

Red. br.	Grupe subjekata revizije	Broj datih preporuka za 2024. godinu
1	2	3
1.	Izveštaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024	23
2.	Korisnici Budžeta FBiH	175
3.	Gradovi i općine	276
4.	Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	200
5.	Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	284
UKUPNO		958

Ocjena postupanja po preporukama

Red. br.	Grupe subjekata revizije	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama				
		Realizovano	Djelimično realizovano	Nije realizovano	Bez ocjene/neprovodivo	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Izveštaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu	2	1	22	1	26
	<i>postotak</i>	8%	4%	84%	4%	100%
2.	Korisnici Budžeta FBiH	92	36	95	14	237
	<i>postotak</i>	39%	15%	40%	6%	100%
3.	Gradovi i općine	106	74	83	13	276
	<i>postotak</i>	38%	27%	30%	5%	100%
4.	Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	75	21	58	14	168
	<i>postotak</i>	45%	12%	35%	8%	100%
5.	Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	86	40	82	8	216
	<i>postotak</i>	40%	19%	38%	4%	100%
UKUPNO		361	172	340	50	923
<i>postotak</i>		39%	19%	37%	5%	100%

PRAĆENJA POSTUPANJA PO PREPORUKAMA U FINANSIJSKOJ REVIZIJI

Od 737
preporuka

65% je realizovano i djelimično realizovano

29% nije realizovano

za 6% preporuka nije izvršena ocjena postupanja

REVIZIJA UČINKA

Upravljanje
oduzetom
imovinom

Upravljanje
otpadom od
električnih i
elektronskih
proizvoda

Prekršajni
postupci u
saobraćaju

Zdrastvena zaštita
oboljelih od
dijabetesa- izazovi
u zaštiti djece

Upravljanje
koncesijama za
eksploataciju
nemetalnih
mineralnih sirovina

Praćenje realizacija preporuka iz
Izveštaja revizije učinka „Zaštita
rijeka u Federaciji Bosne i
Hercegovine“

Praćenje realizacija preporuka iz
Izveštaja revizije učinka
„Upravljanje ljudskim resursima u
domovima zdravlja“

91

subjekt obuhvaćen revizijama

73

date preporuke

30

preporuka za koje je izvršeno
praćenje

SADRŽAJ

RIJEČ GENERALNOG REVIZORA	3
1. UVOD	5
1.1 Uloga Ureda za reviziju.....	5
1.2 Nadležnost Ureda za reviziju.....	6
1.3 Organizacijska struktura.....	6
1.4 Struktura Izvještaja.....	7
2. PLANIRANE I IZVRŠENE REVIZIJE ZA 2024/2025. GODINU	8
2.1 Planirane revizije.....	8
2.2 Izvršene revizije.....	9
3. FINANSIJSKA REVIZIJA	13
3.1 Mišljenja revizora.....	13
3.1.1 Analiza oblasti koje su osnov za mišljenje	17
3.2 Date preporuke za 2024. godinu i pregled postupanja po preporukama iz prethodnih izvještaja	21
3.3 Izvještaj o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2024. godinu.....	23
3.3.1 Najvažniji nalazi i preporuke.....	25
3.4 Korisnici Budžeta Federacije BiH.....	28
3.4.1 Najvažniji nalazi i preporuke.....	29
3.5 Gradovi i općine	39
3.5.1 Najvažniji nalazi i preporuke.....	40
3.6 Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	53
3.6.1 Najvažniji nalazi i preporuke.....	55
3.7 Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	67
3.7.1 Najvažniji nalazi i preporuke.....	69
3.8 Praćenje postupanja po preporukama iz ranije provedenih finansijskih revizija	84
4. REVIZIJA UČINKA.....	90
4.1 Izvještaji o provedenim revizijama učinka	93
4.1.1 Najvažniji nalazi i preporuke iz izvještaja RU „Upravljanje oduzetom i zaplijenjenom imovinom“ ...	94
4.1.2 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda“	99
4.1.3 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Prekršajni postupci u saobraćaju“	102
4.1.4 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Zdravstvena zaštita oboljelih od dijabetesa – izazovi u zaštiti djece“	105
4.1.5 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Upravljanje koncesijama za eksploataciju nemetalnih mineralnih sirovina“	109
4.2 Izvještaji o praćenju realizacije preporuka revizije učinka	114
4.2.1 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka 'Zaštita rijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine'“	114
4.2.2 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka 'Upravljanje ljudskim resursima u domovima zdravlja'“	116
5. ZAKLJUČAK	118

Popis grafikona i tabela

Grafikon 1. Struktura datih mišljenja	15
Grafikon 2. Najčešće oblasti u mišljenjima o usklađenosti kod institucija FBiH	18
Grafikon 3. Najčešće oblasti u mišljenjima o finansijskim izvještajima kod gradova i općina	18
Grafikon 4. Najčešće oblasti u mišljenjima o usklađenosti kod gradova i općina	19
Grafikon 5. Najčešće oblasti u mišljenjima o finansijskim izvještajima kod preduzeća	20
Grafikon 6. Najčešće oblasti u mišljenjima o usklađenosti kod preduzeća	20
Grafikon 7. Najčešće kvalifikacije kod zavoda, fondova, agencija i javnih ustanova	21
Grafikon 8. Realizacija preporuka prema subjektima	115
Grafikon 9. Realizacija preporuka prema subjektima	116
Tabela 1. Pregled izvršenih finansijskih revizija	9
Tabela 2. Pregled izvršenih praćenja postupanja po preporukama iz finansijske revizije	10
Tabela 3. Pregled izvršenih revizija učinka	12
Tabela 4. Zbirni pregled datih mišljenja subjektima revizije.....	14
Tabela 5. Pregled datih mišljenja po subjektima za reviziju	15
Tabela 6. Broj datih preporuka u 2024. godini	22
Tabela 7. Postupanje po preporukama, po sektorima	22
Tabela 8. Iskazani rashodi, izdaci i otplate dugova u Izvještaju o izvršenju Budžeta za 2024, s datim mišljenjem i brojem preporuka	23
Tabela 9. Informacije o postupanju po preporukama u Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2024.....	23
Tabela 10. Iskazani rashodi i izdaci korisnika Budžeta FBiH za 2024, s datim mišljenjem i brojem preporuka	28
Tabela 11. Informacije o postupanju po preporukama budžetskih korisnika FBiH	32
Tabela 12. Pregled finansijskih pokazatelja revidiranih gradova i općina	39
Tabela 13. Pregled datih mišljenja i broja preporuka revidiranim jedinicama lokalne samouprave	40
Tabela 14. Informacije o postupanju po preporukama jedinica lokalne samouprave	43
Tabela 15. Pregled finansijskih pokazatelja vanbudžetskih fondova i javnih ustanova	53
Tabela 16. Pregled datih mišljenja i broja preporuka vanbudžetskim fondovima i javnim ustanovama.....	54
Tabela 17. Informacije o postupanju po preporukama vanbudžetskim fondovima i javnim ustanovama	58
Tabela 18. Pregled finansijskih pokazatelja revidiranih preduzeća	67
Tabela 19. Pregled datih mišljenja i broja preporuka preduzećima	68
Tabela 20. Informacije o postupanju po preporukama kod preduzeća.....	72
Tabela 21. Pregled izvršenih praćenja postupanja po preporukama	85
Tabela 22. Podaci o provedenim revizijama učinka	93
Tabela 23. Izvještaji o praćenju realizacije preporuka revizije učinka	114

RIJEČ GENERALNOG REVIZORA

S ponosom prezentiram godišnji revizorski izvještaj za 2024/2025. godinu. Iz njega se vidi da je iza nas još jedna godina intenzivnog rada, predanosti i profesionalnog angažmana na ostvarivanju osnovne misije Ureda za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine – jačanja odgovornosti, transparentnosti i efikasnosti u upravljanju javnim sredstvima.

U njemu su objedinjeni najvažniji nalazi i preporuke iz izvršenih finansijskih i revizija učinka, čime osiguravamo da Parlament Federacije BiH, donosioci odluka i šira javnost imaju sažet, pregledan i detaljan uvid u brojna pitanja od značaja za upravljanje javnim resursima. Stoga ovaj **Izvještaj treba da služi kao osnova za informisano odlučivanje, jačanje nadzorne uloge Parlamenta i unapređenje rada u institucijama i preduzećima u Federaciji BiH.**

Finansijskim revizijama i revizijama učinka Ured je dao značajan doprinos unapređenju sistema javnih finansija i ukazao je na oblasti koje zahtijevaju dodatnu pažnju i reforme. **Naši izvještaji nisu samo rezultat stručnog rada – oni su važan instrument promjene, jer kroz preporuke i javno izvještavanje potičemo institucije na odgovornije i efikasnije djelovanje.**

Ostvareni rezultati pokazuju da Ured dosljedno ispunjava svoju zakonsku i društvenu ulogu. **Iako je napredak u implementaciji preporuka još uvijek spor, vidljivi su pomaci, a naš cilj ostaje jasan – da preporuke Ureda budu temelj trajnog unapređenja upravljanja javnim sektorom.** Proveli smo planiranih 130 revizija, intenzivirali aktivnosti na revizijama praćenja postupanja po preporukama shodno sugestijama SIGMA-e, i nastavili s unapređenjem metodologije kako bismo i **ubuduće osiguravali da revizija javnog sektora podržava stubove odgovornosti, integriteta i dobrog upravljanja u Federaciji Bosne i Hercegovine.**

Ova godina bila je i godina promjena, prilagođavanja i novih prilika. Pokazali smo da Ured ima snagu, znanje i odlučnost da i u izazovnim okolnostima zadrži visoke profesionalne standarde i kredibilitet. Naš rad i rezultati ne bi bili mogući bez zajedničkog truda svih zaposlenica i zaposlenika. Iskreno se zahvaljujem svima koji su svojim znanjem, iskustvom i predanošću doprinijeli ostvarivanju ciljeva Ureda.

Pozivam Parlament FBiH, sve institucije, donosiocce odluka i partnere da zajednički nastavimo graditi sistem javne odgovornosti zasnovan na transparentnosti, profesionalizmu i povjerenju – jer samo zajedno možemo stvoriti javni sektor koji istinski služi građanima.

Generalni revizor
Mirza Kudić

1. Uvod

U skladu s članom 16. stav 6) Zakona o reviziji institucija u Federaciji BiH,¹ Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine sačinio je **Revizorski izvještaj o najvažnijim nalazima i preporukama za 2024/2025. godinu.**² Izvještaj objedinjuje najznačajnije nalaze i preporuke iz obavljenih finansijskih i revizijskih učenja, **s ciljem da pruži sveobuhvatan pregled korištenja i upravljanja javnim sredstvima u Federaciji BiH.**

Dokument je prvenstveno namijenjen Parlamentu FBiH, koji, na osnovu utvrđenih nalaza i preporuka, ima mogućnost preduzimanja korektivnih mjera u skladu sa Zakonom o reviziji – uključujući smanjenje budžeta određenih institucija ili pokretanje drugih korektivnih aktivnosti.

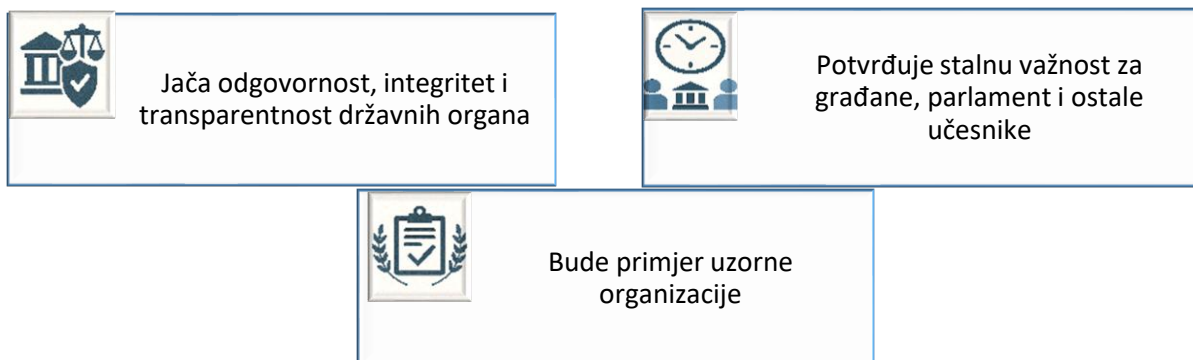
1.1 Uloga Ureda za reviziju

Ured za reviziju institucija u FBiH je **vrhovna revizijska institucija**³ u Federaciji BiH. Uspostavljen je Zakonom o reviziji s ciljem da osigura **nezavisnu i objektivnu ocjenu načina na koji institucije u Federaciji BiH upravljaju javnim sredstvima i imovinom, te javnim objavljivanjem nalaza i preporuka doprinese transparentnosti i informisanosti odgovornih institucija i građana o toj ocjeni.** Ova uloga ispunjava se obavljanjem revizijskih te blagovremenim i transparentnim izvještavanjem nadležnih institucija i informisanjem javnosti.

Ured je **nepolitičan i nezavisan organ**, koji **ne podliježe upravljanju niti kontroli bilo koje druge institucije.** U svom radu primjenjuje principe i standarde revizije Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI),⁴ odnosno INTOSAI-jev **Okvir profesionalnih objava (IFPP)**, čije su osnove postavljene u Limskoj deklaraciji i Meksičkoj deklaraciji o nezavisnosti VRI.

Prema INTOSAI-jevim principima, očekuje se da vrhovne revizijske institucije budu pokretači promjena – da transparentnim i nepristrasnim izvještajima utiču na unapređenje upravljanja javnim sredstvima i time doprinesu kvalitetnijem životu građana.⁵ Shodno tome, Ured svojim radom nastoji da:

¹ „Službene novine FBiH“, broj 22/06; u daljnjem tekstu: Zakon o reviziji

² U daljnjem tekstu: Godišnji izvještaj

³ U daljnjem tekstu: VRI

⁴ Engl. INTOSAI

⁵ INTOSAI – P 12 Vrijednosti i koristi vrhovnih revizijskih institucija – pokretanje promjena u životima građana

1.2 Nadležnost Ureda za reviziju

Ured za reviziju nadležan je da obavlja:

Finansijske revizije - kojima se daje mišljenje o istinitosti i fer prikazu finansijskih izvještaja i o usklađenosti poslovanja sa zakonima i propisima
Revizije učinka - kojima se procjenjuje da li su programi, aktivnosti i institucije efikasne, efektivne i ekonomične
Druge specifične revizije - koje mogu zahtijevati Parlament FBiH ili Parlamentarna komisija

U nadležnosti Ureda je preko 2.000 subjekata u Federaciji BiH koji upravljaju javnim sredstvima na različitim nivoima vlasti. Nadležnost Ureda za reviziju obuhvata sve javne institucije u FBiH – od Parlamenta FBiH, Predsjednika FBiH, Vlade FBiH i njenih ministarstava, do javnih fondova, zavoda i agencija, te skupština i vlada kantona, općina, kantonalnih i općinskih institucija, i preduzeća s većinskim državnim kapitalom. Ured provodi revizije svih institucija, programa i projekata koji koriste javna sredstva, uključujući i sredstva međunarodnih donacija i zajmova, s ciljem da ocijeni njihovu zakonitost, pravilnost i efikasnost u upravljanju resursima od javnog značaja.

Svi revizijski izvještaji objavljuju se na internet-stranici Ureda za reviziju, čime se osigurava blagovremena informisanost javnosti o revizijskim nalazima i preporukama.

1.3 Organizacijska struktura

Uvažavajući vrste revizija i grupe subjekata koje su u nadležnosti Ureda za reviziju, uspostavljeni su sljedeći **sektori za reviziju**:

Pored ovih pet, uspostavljen je i **Sektor za razvoj, metodologiju i upravljanje kvalitetom** za finansijsku i reviziju učinka, koji izrađuje sve potrebne priručnike i uputstva i kontinuirano prati i usmjerava razvoj, izrađuje metodologiju i vrši upravljanje kvalitetom revizijskog procesa i datog mišljenja, te obavlja poslove međunarodne saradnje u pogledu razmjene iskustava u okviru INTOSAI Okvira profesionalnih objava.

1.4 Struktura Izvještaja

Podaci u ovom Izvještaju prikazani su po sektorima za reviziju, te je strukturiran na sljedeći način:

- Poglavlje 1:** Uvod
- Poglavlje 2:** Dati su opći podaci o svim planiranim i izvršenim revizijama za 2024/2025. godinu
- Poglavlje 3:** Finansijska revizija: dati su najvažniji nalazi i preporuke, po grupama subjekata. U okviru ovog dati su određeni statistički podaci izvršenih revizija, te pregledi sa osnovama za kvalifikaciju i tačkama za isticanje pitanja. U dijelu *Najvažniji nalazi i preporuke* dat je rezime najznačajnijih nalaza koji su utvrđeni kod većeg broja subjekata iste grupe, te odgovarajuće preporuke koje imaju za cilj da otklone utvrđene nepravilnosti. Također, dat je pregled obavljenih praćenja postupanja po preporukama
- Poglavlje 4:** Revizija učinka: dati su najvažniji nalazi i preporuke iz izvršenih revizija učinka i praćenja realizacije preporuka
- Poglavlje 5:** Zaključak

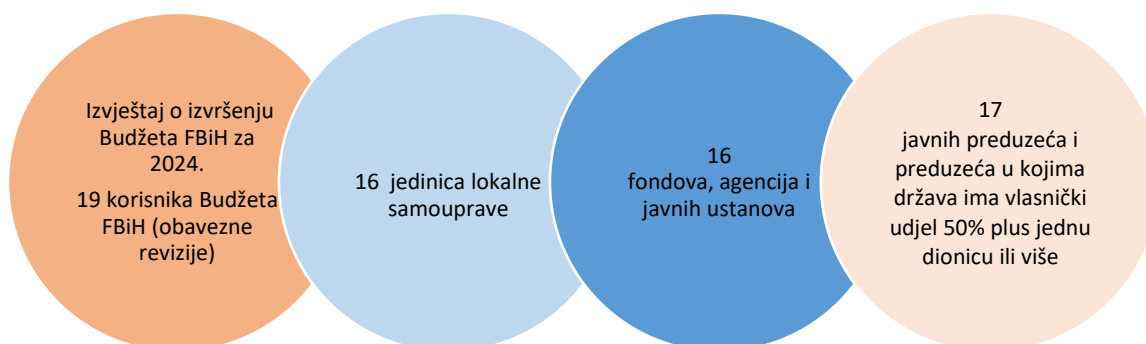
2. PLANIRANE I IZVRŠENE REVIZIJE ZA 2024/2025. GODINU

2.1 Planirane revizije

Planom revizije za 2024/2025. godinu predviđeno je:

Prema grupama subjekata, planirane finansijske revizije obuhvataju:

Planiranim revizijama učinka predviđeno je da se obuhvati veći broj subjekata na svim nivoima vlasti u FBiH, kako bi se omogućila sveobuhvatna i temeljita procjena učinkovitosti nadležnih institucija u okviru revizijskih tema.

2.2 Izvršene revizije

U nastavku je pregled svih izvršenih revizija u 2024/2025. godini sa njihovim budžetima/finansijskim planovima/planiranim prihodima:

Tabela 1. Pregled izvršenih finansijskih revizija

R. B.	Naziv	Budžet/ Finansijski plan/Planirani prihodi za 2024.
1.	Izveštaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu	7.474.800.209
Korisnici Budžeta FBiH – obavezne revizije		
2.	Parlament Federacije Bosne i Hercegovine	21.766.871
3.	Predsjednik i dva potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine	3.597.380
4.	Vlada Federacije Bosne i Hercegovine	17.632.887
5.	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	27.866.630
6.	Federalno ministarstvo pravde	5.599.530
7.	Federalno ministarstvo finansija	1.757.537.829 ⁶
8.	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	55.825.844
9.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	235.208.484
10.	Federalno ministarstvo zdravstva	143.092.053
11.	Federalno ministarstvo trgovine	2.489.169
12.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	25.906.419
13.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	188.210.247
14.	Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	387.524.992
15.	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	30.888.488
16.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	471.179.000
17.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	54.441.610
18.	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	49.491.848
19.	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	13.425.764
20.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	12.018.221
	UKUPNO	3.503.703.266
Gradovi i općine		
21.	Grad Cazin	65.738.494
22.	Grad Srebrenik	27.320.589
23.	Općina Bosanski Petrovac	9.046.955
24.	Općina Kakanj	36.890.264
25.	Općina Neum	15.965.000
26.	Općina Kalesija	19.743.494
27.	Općina Odžak	10.224.578
28.	Općina Sanski Most	22.571.056
29.	Općina Kiseljak	15.999.475
30.	Općina Banovići	15.862.220
31.	Općina Grude	15.661.000
32.	Općina Hadžići	22.790.000
33.	Općina Kupres	6.180.404
34.	Općina Vitez	17.251.100
35.	Općina Teočak	7.285.300
36.	Općina Maglaj	14.057.340
	UKUPNO	322.587.269
Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove		
37.	Federalni zavod za zapošljavanje	182.549.495
38.	Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine	287.550.000
39.	Javna ustanova „Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“	3.234.009
40.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije/kantona Mostar	22.609.460

⁶ U okviru planiranog budžeta Ministarstva finansija na otplatu vanjskog i unutrašnjeg duga odnosi se 1.203.569.742 KM.

41.	Služba za zapošljavanje Županije Zapadnohercegovačke	7.922.380
42.	Služba za upošljavanje Županije Posavske	2.055.826
43.	Javna ustanova Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo	7.267.160
44.	Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona	3.539.229
45.	Hrvatska bolnica „Dr. fra Mato Nikolić“ Nova Bila	18.032.182
46.	Javna ustanova Bolnica Travnik	24.360.500
47.	Javna zdravstvena ustanova Kantonalna bolnica Goražde	11.879.122
48.	Dom zdravlja Čitluk	3.883.015
49.	Dom zdravlja Posušje	5.178.937
50.	Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Kalesija	7.658.674
51.	Zdravstvena ustanova Dom zdravlja Velika Kladuša	8.361.510
52.	Javna ustanova za medicinsku rehabilitaciju i banjsko liječenje – lječilište „Reumal“ Fojnica	12.500.000
	UKUPNO	608.581.499
Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu		
53.	Javni servis „Radio-televizija Federacije BiH“ Sarajevo	28.600.000
54.	Javno preduzeće „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo	1.275.307.843
55.	Javno preduzeće „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar	381.185.800
56.	Javno preduzeće „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar	171.426.034
57.	Šumsko gospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres	48.718.624
58.	Kantonalno javno preduzeće „Sarajevo-šume“ d.o.o. Sarajevo	26.804.147
59.	Šumsko privredno društvo „Unsko-sanske šume“ d.o.o. Bosanska Krupa	47.512.848
60.	Srednjobosanske šume Središnje Bosne d.o.o. Donji Vakuf	58.335.760
61.	Javno preduzeće „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj	24.677.966
62.	Javno preduzeće Šumsko privredno društvo Zeničko-dobojskog kantona d.o.o. Zavidovići	43.899.300
63.	Javno preduzeće Sportsko-kulturno-privredni centar „Mejdan“ d.o.o. Tuzla	1.387.700
64.	Javno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Banovići	1.737.376
65.	Kantonalno javno komunalno preduzeće „Rad“ d.o.o. Sarajevo	53.162.000
66.	Javno komunalno preduzeće d.o.o. Vareš	2.900.000
67.	Javno komunalno preduzeće Bašbunar Travnik	5.230.843
68.	Javno komunalno preduzeće „Radnik“ d.o.o. Zavidovići	4.120.671
69.	Mostar parking d.o.o. Mostar	3.013.336
	UKUPNO	2.178.020.248

Tabela 2. Pregled izvršenih praćenja postupanja po preporukama iz finansijske revizije

R. B.	Naziv revidiranog subjekta	Godina za koju je prethodno vršena finansijska revizija
1.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Finansijske policije Federacije BiH	2016.
2.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Sudske policije Federacije BiH	2016.
3.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Federalnog hidrometeorološkog zavoda	2016.
4.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Federalnog agromediterranskog zavoda Mostar	2016.
5.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Agencije za državnu službu Federacije BiH	2017.
6.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Odbora državne službe za žalbe Federacije BiH	2018.
7.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Federalna novinska agencija – FENA	2019.
8.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Federalne direkcije robnih rezervi	2020.
9.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Federalne uprave civilne zaštite	2020.
10.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Federalne uprave za inspeksijske poslove	2021.
11.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH	2022.

12.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH	2023.
13.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva za finansije Bosansko-podrinjskog kantona Goražde	2017.
14.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona	2017.
15.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Općine Foča FBiH	2018.
16.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Općine Dobretići	2018.
17.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva finansija Županije Posavske	2019.
18.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva finansija Tuzlanskog kantona	2019.
19.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva finansija Zeničko-dobojskog kantona	2019.
20.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva finansija Kantona 10/Hercegbosanske županije	2019.
21.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Općine Drvar	2020.
22.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva finansija Srednjobosanskog kantona	2020.
23.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva finansija Županije Zapadnohercegovačke	2020.
24.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva finansija Unsko-sanskog kantona	2022.
25.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva finansija Hercegovačko-neretvanskog kantona	2022.
26.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva finansija Kantona Sarajevo	2022.
27.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Agencije za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH	2016.
28.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove „Apoteke Sarajevo“ Sarajevo	2018.
29.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne zdravstvena ustanove „Gradske apoteke“ Tuzla	2019.
30.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Gradske ljekarne Mostar	2019.
31.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Studentskog centra Sveučilišta u Mostaru	2019.
32.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Opća bolnica Tešanj	2019.
33.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica	2019.
34.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Kantonalna bolnica Zenica	2021.
35.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne zdravstvene ustanove Opća bolnica „Dr. Mustafa Beganović“ Gračanica	2021.
36.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Bolnica za plućne bolesti i tuberkulozu Travnik	2021.
37.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne zdravstvene ustanove Opća bolnica u Sanskom Mostu	2021.
38.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja	2021.
39.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove „Studentski centar“ Sarajevo	2022.
40.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Zdravstvene ustanove Kantonalna bolnica „Dr. Irfan Ljubijankić“ Bihać	2022.
41.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog poduzeća „Broćanac“ d.o.o. Čitluk	2016.
42.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća Parkovi p.o. Mostar	2016.
43.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog komunalnog preduzeća „Komunalac“ d.o.o. Hadžići	2017.
44.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog komunalnog poduzeća Tomislavgrad d.o.o.	2018.
45.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća Deponija d.o.o. Mostar	2018.
46.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća „Olimpijski bazen Otoka“ d.o.o. Sarajevo	2019.

47.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog komunalnog uslužnog preduzeća „Komunalije“ d.o.o. Velika Kladuša	2019.
48.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća za vodoprivrednu djelatnost „Spreča“ d.d. Tuzla	2019.
49.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog poduzeća „Parkovi“ d.o.o. Ljubuški	2019.
50.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća za proizvodnju i distribuciju toplote „Grijanje“ d.o.o. Zenica	2021.
51.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog poduzeća „Vodovod“ d.o.o. Posušje	2020.
52.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog poduzeća „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Široki Brijeg	2020.
53.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Kiseljak	2020.
54.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog komunalnog preduzeća „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Tuzla	2021.

Tabela 3. Pregled izvršenih revizija učinka

R. B.	Naziv revizije učinka
1.	Upravljanje oduzetom i zaplijenjenom imovinom
2.	Upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda
3.	Prekršajni postupci u saobraćaju
4.	Praćenje realizacije preporuka iz Izveštaja revizije učinka „Zaštita rijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine“
5.	Praćenje realizacije preporuka iz Izveštaja revizije učinka „Upravljanje ljudskim resursima u domovima zdravlja“
6.	Zdravstvena zaštita oboljelih od dijabetesa – izazovi u zaštiti djece
7.	Upravljanje koncesijama za eksploataciju nemetalnih mineralnih sirovina

3. Finansijska revizija

Ured za reviziju svake godine provodi finansijsku reviziju subjekata u svojoj nadležnosti, uključujući reviziju godišnjeg Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH, te Parlamenta FBiH, Predsjednika FBiH, Vlade FBiH i njenih ministarstava. S obzirom na veliki broj subjekata u nadležnosti Ureda, pored obaveznih godišnjih revizija, na osnovu procjene rizika utvrđuju se i dodatni subjekti za reviziju.

Procjena rizika temelji se na kriterijima propisanim Zakonom o reviziji i metodologijom za finansijsku reviziju i reviziju usklađenosti. Među kriterijima su prethodno dato revizorsko mišljenje, visina budžeta, raspoloživi ljudski resursi, strateška opredjeljenja, posebni zahtjevi nadležnih i drugih organa, kao i signali iz okruženja i medija.

Prilikom provođenja finansijske revizije Ured pregleda finansijske izvještaje kako bi ocijenio njihovu pouzdanost. Procjenjuje se primjenjuju li rukovodioci institucija zakone i propise, pravilnost korištenja sredstava, finansijsko upravljanje, funkcija interne revizije i efikasnost sistema internih kontrola. Također, tokom finansijske godine provodi se prethodna revizija, koja uključuje praćenje primjene preporuka iz ranijih revizija i analizu mjera poduzetih na osnovu tih preporuka.

U skladu s usvojenom metodologijom za finansijsku reviziju i reviziju usklađenosti, u izvještajima se daju dva odvojena mišljenja.

3.1 Mišljenja revizora

Ciljevi revizora su:

- formirati mišljenje o finansijskim izvještajima zasnovano na ocjeni zaključaka stvorenih iz dobivenih revizijskih dokaza;
- jasno izraziti mišljenje pomoću pisanog izvještaja.⁷

Mišljenje može biti modificirano ili nemodificirano. Nemodificirano (čest termin je pozitivno mišljenje) je mišljenje koje izrazi revizor kada zaključi da su finansijski izvještaji sastavljeni, u svim značajnim odrednicama, u skladu sa primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja.

Prema MRevS-u 705 – Modifikacije mišljenja u izvještaju nezavisnog revizora, cilj revizora je da jasno izrazi odgovarajuće modificirano mišljenje o finansijskim izvještajima koje je nužno kada:

- revizor zaključi da, zasnovano na dobivenim revizijskim dokazima, finansijski izvještaji kao cjelina nisu bez značajnog pogrešnog prikazivanja;
- revizor ne može dobiti dostatne i primjerene revizijske dokaze da bi zaključio kako su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza.

⁷ Međunarodni revizijski standard (MRevS) 700 – Formiranje mišljenja i izvještavanje o finansijskim izvještajima

Modificirana mišljenja prema ovom Standardu su:

- a) mišljenje s rezervom;⁸
- b) negativno mišljenje;⁹
- c) suzdržano mišljenje.¹⁰

Pored formiranja mišljenja, revizor može usmjeriti korisnikovu pažnju, kada je to po njegovoj prosudbi nužno, pomoću jasnog dodatnog priopćavanja u revizorovom izvještaju, na:

- a) pitanje koje je, iako je primjereno prezentirano ili objavljeno u finansijskim izvještajima, od takve važnosti da je ključno za korisnikovo shvatanje finansijskih izvještaja; ili
- b) ako je odgovarajuće, svako drugo pitanje koje je relevantno za korisnikovo shvatanje revizije, revizorovih odgovornosti ili revizorovog izvještaja.¹¹

U nastavku je zbirni pregled mišljenja datih za 2024. godinu, prema grupama subjekata.

Tabela 4. Zbirni pregled datih mišljenja subjektima revizije

Redni broj	Grupe subjekata revizije	Dato mišljenje								Ukupno revidirano
		o finansijskim izvještajima				o usklađenosti sa zakonskim propisima				
		Pozitivno	S rezervom	Negativno	Suzdržano	Pozitivno	S rezervom	Negativno	Suzdržano	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Izveštaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu	-	1	-	-	-	1	-	-	1
2	Budžetski korisnici FBiH	19	-	-	-	9	10	-	-	19
3	Gradovi i općine	2	14	-	-	-	14	2	-	16
4	Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	7	5	4	-	3	12	1	-	16
5	Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	3	10	4	-	-	7	10	-	17
	UKUPNO	31	30	8		12	44	13		69

U skladu sa ISSAI-jem 2706,¹² uz data mišljenja o finansijskim izvještajima i usklađenosti skrenuta je pažnja na određena pitanja koja su od značaja za korisnike izvještaja, a koja nisu uticala na mišljenja. Tako je u 19 izvještaja u mišljenju o finansijskim izvještajima i u 42 izvještaja u mišljenju o usklađenosti sa zakonskim propisima skrenuta pažnja na određena značajna pitanja koja su sistemske prirode i koja često zahtijevaju angažman više institucija u njihovom rješavanju.

⁸ Revizor će izraziti mišljenje s rezervom kada: (a) nakon što je dobio dostatne i primjerene revizijske dokaze, zaključi da su pogrešni prikazi, pojedinačno ili u zbroju, značajni, ali ne i prožimajući za finansijske izvještaje; ili (b) ne može dobiti dostatne i primjerene revizijske dokaze na kojima bi temeljio mišljenje, ali revizor zaključi da bi mogući učinci neotkrivenih pogrešnih prikaza na finansijske izvještaje, ako ih ima, bili značajni, ali ne i prožimajući.

⁹ Revizor će izraziti negativno mišljenje kada, nakon što je dobio dostatne i primjerene revizijske dokaze, zaključi da su pogrešni prikazi, pojedinačno ili u zbroju, i značajni i prožimajući za finansijske izvještaje.

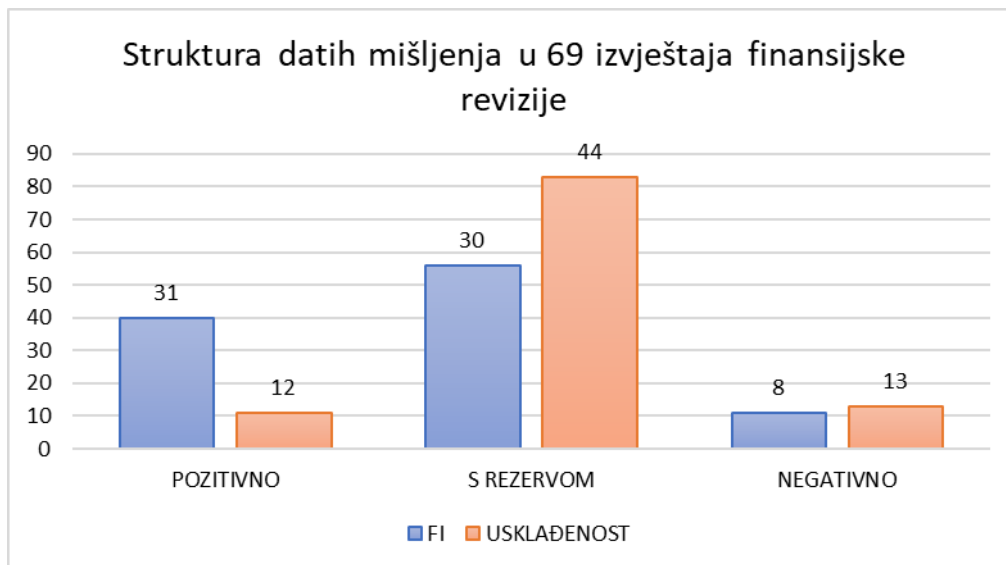
¹⁰ Revizor će suzdržati mišljenje kada ne može dobiti dostatne i primjerene revizijske dokaze na kojima bi temeljio mišljenje, i zaključi da bi mogući učinci neotkrivenih pogrešnih prikaza na finansijske izvještaje, ako ih ima, bili i značajni i prožimajući. Revizor će suzdržati mišljenje kada, u iznimno rijetkim okolnostima koje uključuju višestruke neizvjesnosti, zaključi da, uprkos tome što je dobio dostatne i primjerene revizijske dokaze u vezi sa svakom pojedinom neizvjesnošću, nije moguće formirati mišljenje o finansijskim izvještajima zbog moguće interakcije neizvjesnosti i njihovog mogućeg kumulativnog učinka na finansijske izvještaje.

¹¹ MRevS 705 – Tačke za isticanje pitanja i tačke za ostala pitanja u izvještaju nezavisnog revizora

¹² Odjeljci za isticanje pitanja i odjeljci o drugim pitanjima u nezavisnom revizorskom izvještaju

Grafički prikazana struktura datih mišljenja je:

Grafikon 1. Struktura datih mišljenja

Pregled datih mišljenja po revidiranim subjektima nalazi se u tabeli:

Tabela 5. Pregled datih mišljenja po subjektima za reviziju

R. b.	Naziv revidiranog subjekta	DATO MIŠLJENJE	
		Za finansijske izvještaje	Za usklađenost
		POZITIVNO	
1	Parlament FBiH	✓	✓
2	Vlada Federacije BiH	✓	✓
3	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	✓	✓
4	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	✓	✓
5	Federalno ministarstvo trgovine	✓	✓
6	Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	✓	✓
7	Federalno ministarstvo razvoja, preduzetništva i obrta	✓	✓
8	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	✓	✓
9	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	✓	✓
10	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije/kantona Mostar	✓	✓
11	Javna ustanova „Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“	✓	✓
12	Služba za upošljavanje Županije Posavske		
		POZITIVNO	S REZERVOM
1	Predsjednik i dva potpredsjednika FBiH	✓	✓
2	Federalno ministarstvo pravde	✓	✓

3	Federalno ministarstvo finansija	✓	✓
4	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	✓	✓
5	Federalno ministarstvo zdravstva	✓	✓
6	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	✓	✓
7	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	✓	✓
8	Federalno ministarstvo kulture i sporta	✓	✓
9	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	✓	✓
10	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	✓	✓
11	Općina Kiseljak	✓	✓
12	Općina Teočak	✓	✓
13	Federalni zavod za zapošljavanje	✓	✓
14	Služba za zapošljavanje Županije Zapadnohercegovačke	✓	✓
15	Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine	✓	✓
16	Javna ustanova za medicinsku rehabilitaciju i banjsko liječenje – lječilište „Reumal“ Fojnica	✓	✓
17	Javno preduzeće „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo	✓	✓
18	Javno preduzeće „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar	✓	✓
19	Javno komunalno preduzeće d.o.o. Vareš	✓	✓
		S R E Z E R V O M	
1	Izveštaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu	✓	✓
2	Grad Cazin	✓	✓
3	Grad Srebrenik	✓	✓
4	Općina Bosanski Petrovac	✓	✓
5	Općina Kakanj	✓	✓
6	Općina Kalesija	✓	✓
7	Općina Odžak	✓	✓
8	Općina Sanski Most	✓	✓
9	Općina Banovići	✓	✓
10	Općina Hadžići	✓	✓
11	Općina Kupres	✓	✓
12	Općina Vitez	✓	✓
13	Općina Maglaj	✓	✓
14	Javna ustanova Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo	✓	✓
15	Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona	✓	✓
16	Dom zdravlja Posušje	✓	✓
17	Dom zdravlja Čitluk	✓	✓
18	Javno preduzeće Sportsko-kulturno-privredni centar „Mejdan“ d.o.o. Tuzla	✓	✓
19	Javno komunalno preduzeće „Radnik“ d.o.o. Zavidovići	✓	✓
		S R E Z E R V O M	N E G A T I V N O
1	Općina Neum	✓	✓
2	Općina Grude	✓	✓
3	Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Kalesija	✓	✓
4	Javno preduzeće „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar	✓	✓
5	Šumsko gospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres	✓	✓

6	Kantonalno javno preduzeće „Sarajevo-šume“ d.o.o. Sarajevo	✓	✓
7	Šumsko privredno društvo „Unsko-sanske šume“ d.o.o. Bosanska Krupa	✓	✓
8	Srednjobosanske šume Središnje Bosne d.o.o. Donji Vakuf	✓	✓
9	Javno preduzeće „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj	✓	✓
10	Javno preduzeće Šumsko privredno društvo Zeničko-dobojskog kantona d.o.o. Zavidovići	✓	✓
11	Javno komunalno preduzeće Bašbunar Travnik	✓	✓
		NEGATIVNO	S REZERVOM
1	Javna ustanova Bolnica Travnik	✓	✓
2	Hrvatska bolnica „Dr. fra Mato Nikolić“ Nova Bila	✓	✓
3	Javna zdravstvena ustanova Kantonalna bolnica Goražde	✓	✓
4	Zdravstvena ustanova Dom zdravlja Velika Kladuša	✓	✓
5	Javno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Banovići	✓	✓
6	Kantonalno javno komunalno preduzeće „Rad“ d.o.o. Sarajevo	✓	✓
		NEGATIVNO	
1	Javni servis „Radio-televizija Federacije BiH“ Sarajevo	✓	✓
2	Mostar parking d.o.o. Mostar	✓	✓

3.1.1 Analiza oblasti koje su osnov za mišljenje

U nastavku je prezentirana analiza oblasti koje su najčešće osnov za mišljenje o finansijskim izvještajima i mišljenje o usklađenosti.

Analiza je izvršena zasebno za:

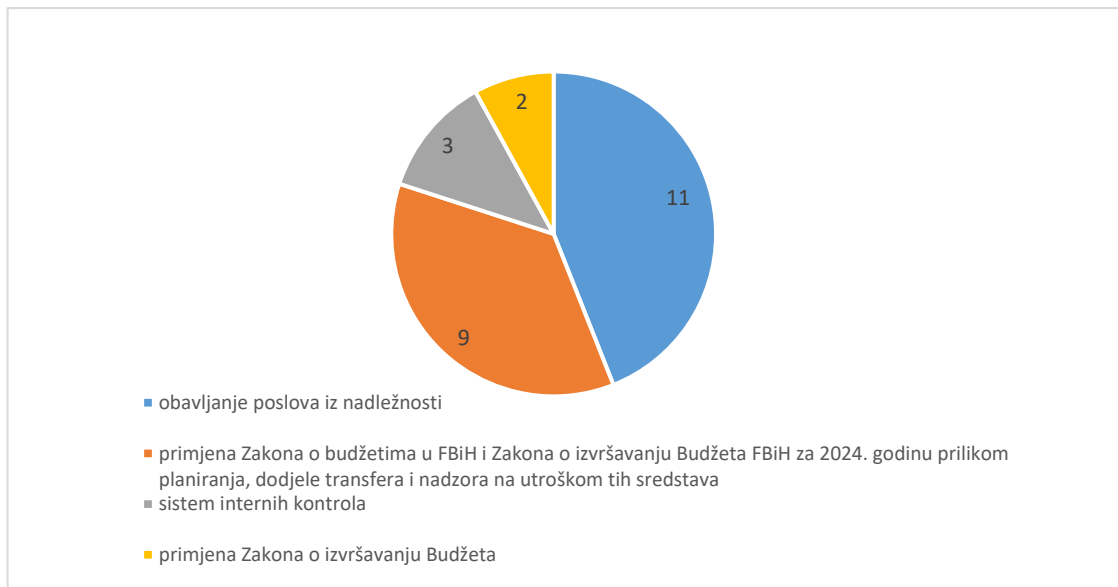
- mišljenja o finansijskim izvještajima;
- mišljenja o usklađenosti;
- po sektorima za finansijsku reviziju;
- prema primjenjivom okviru za finansijsko izvještavanje.

U Sektoru za finansijsku reviziju institucija FBiH, kod 20 revidiranih subjekata:

- na finansijske izvještaje data je jedna kvalifikacija za evidentiranje poslovnih promjena bez vjerodostojne dokumentacije;
- na mišljenje o usklađenosti dato je 26 kvalifikacija, od kojih 11 vezanih za obavljanje poslova iz nadležnosti, odnosno primjenu zakonskih propisa i podzakonskih akata prilikom obavljanja poslova iz nadležnosti, a devet vezanih za primjenu Zakona o budžetima u FBiH i Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu prilikom planiranja, iskazivanja, raspodjele transfera i nadzora nad utroškom tih sredstava. To znači da se, od ukupnog broja kvalifikacija na usklađenost, 77% odnosilo samo na ove dvije oblasti (42% na nadležnosti i 35% na planiranje, iskazivanje, raspodjelu i nadzor nad utroškom sredstava transfera). Poslovi iz nadležnosti se odnose na planiranje Budžeta FBiH za 2024. godinu, uvođenje Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor, osiguranje uslova za primjenu odgovarajućih stopa doprinosa na naknade za rad zaposlenicima članovima komisija, rješavanje u zakonskom roku po žalbama na upravne akte prvostepenih organa, poduzimanje aktivnosti u skladu sa Strateškim okvirom za reformu javne uprave u BiH, revidiranje liste lijekova Fonda solidarnosti i donošenja stručno-medicinskih uputstava, postupanje u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju kod dodatne kontrole i nadzora, i dr.

Pored toga, data je jedna kvalifikacija za primjenu Zakona o radu prilikom poštovanja radnog vremena i vođenja evidencija o radnom vremenu, tri kvalifikacije za sistem internih kontrola u vezi unutrašnje organizacije, naplate potraživanja i donošenja internih akata, te dvije kvalifikacije za efikasno korištenje sredstava revolving fonda i efikasnu raspodjelu sredstava od igara na sreću shodno Zakonu o budžetima i Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH.

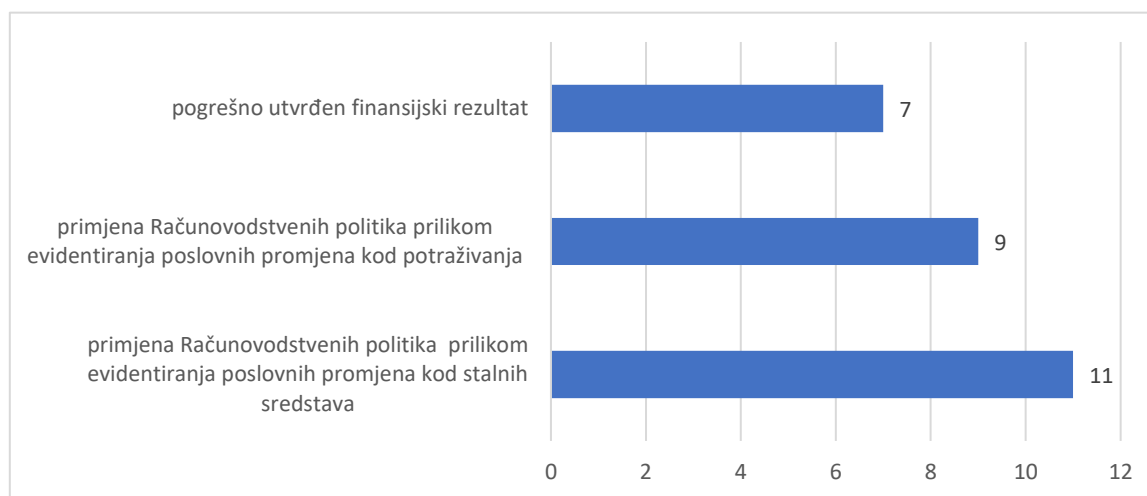
Grafikon 2. Najčešće oblasti u mišljenjima o usklađenosti kod institucija FBiH

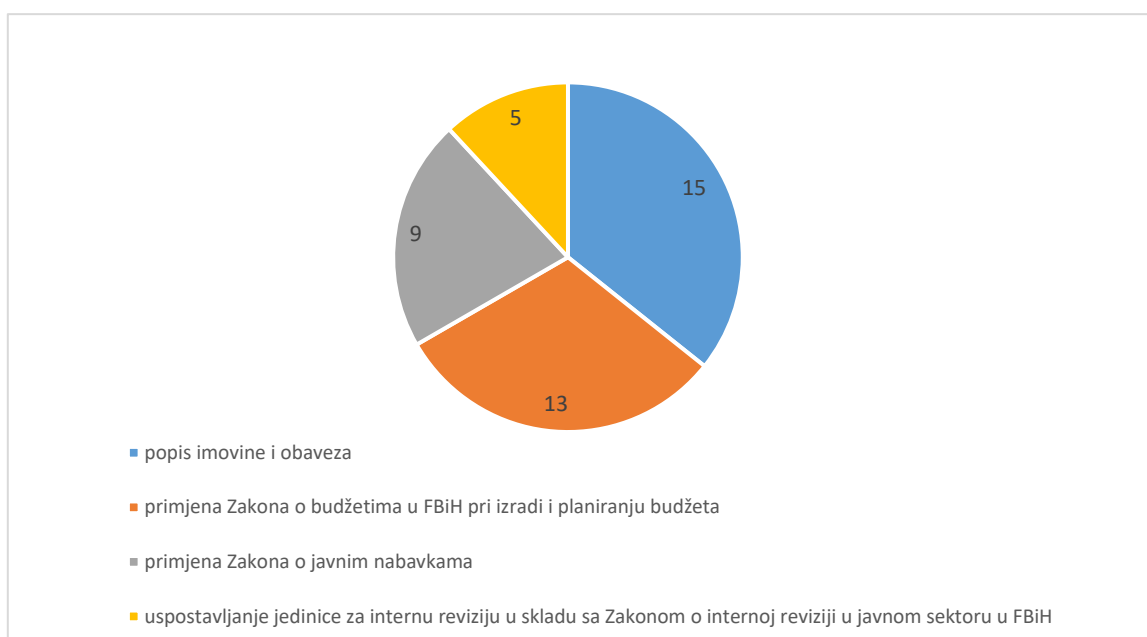
U Sektoru za finansijsku reviziju kantona, gradova i općina, od 16 revidiranih subjekata:

- na finansijske izvještaje data je ukupno 31 kvalifikacija, od kojih se 11 odnosilo na pogrešnu primjenu Računovodstvenih politika prilikom evidentiranja poslovnih promjena kod stalnih sredstava, devet na pogrešnu primjenu Računovodstvenih politika prilikom evidentiranja poslovnih promjena kod potraživanja i sedam na pogrešno utvrđen finansijski rezultat i/ili neraspoređeni višak prihoda nad rashodima;
- ukupno su date 53 kvalifikacije na mišljenje o usklađenosti, od kojih se 15 odnosilo na popis imovine i obaveza, 13 na primjenu Zakona o budžetima u FBiH pri izradi i planiranju budžeta, devet na primjenu Zakona o javnim nabavkama, a pet na uspostavljanje jedinice za internu reviziju u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

Grafikon 3. Najčešće oblasti u mišljenjima o finansijskim izvještajima kod gradova i općina

Grafikon 4. Najčešće oblasti u mišljenjima o usklađenosti kod gradova i općina

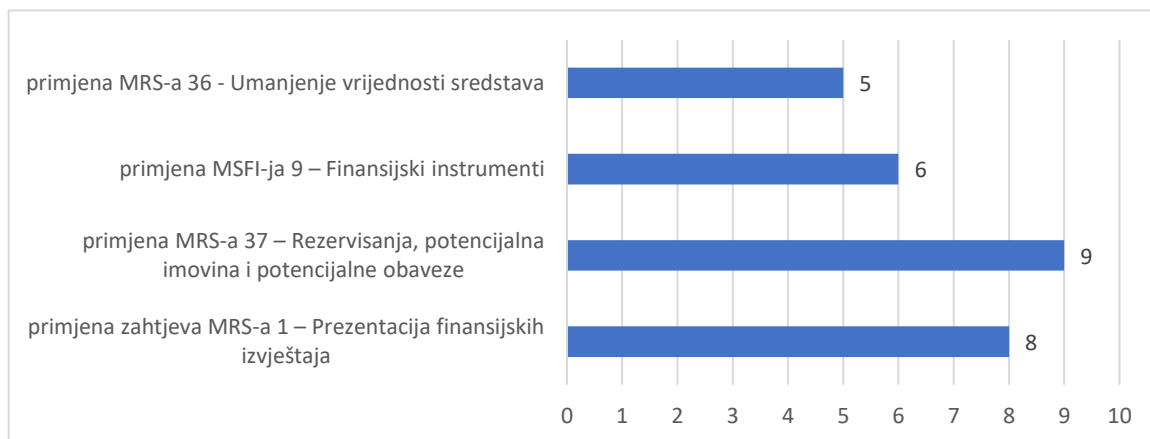

U Sektoru za finansijsku reviziju preduzeća u većinskom državnom vlasništvu, od 17 revidiranih subjekata:

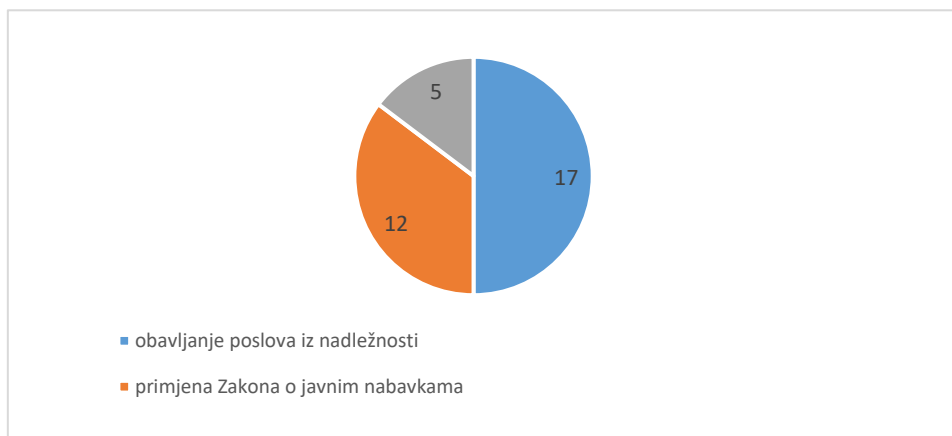
- na finansijske izvještaje dato je ukupno 36 kvalifikacija, od kojih se devet odnosilo na primjenu MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalna imovina i potencijalne obaveze; osam na primjenu zahtjeva MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja; šest na primjenu MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti; pet na primjenu MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava; četiri na primjenu MRS-a 2 – Zalihe; dvije na usklađivanje kapitala u finansijskim izvještajima i sudskom registru; jedna na primjenu MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, i jedna na primjenu MSFI-ja 15 – Prihodi od ugovora s kupcima;

- ukupno je dato 39 kvalifikacija na mišljenje o usklađenosti, od kojih se 17 odnosilo na obavljanje poslova iz nadležnosti; 12 na primjenu Zakona o javnim nabavkama; pet na primjenu Zakona o računovodstvu i reviziji u obavljanju godišnjeg popisa imovine i obaveza; dvije na primjenu Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH prilikom uspostave odbora za reviziju i interne revizije; jedna na primjenu Zakona o radu prilikom poštovanja radnog vremena i vođenja evidencija o radnom vremenu; jedna na sistem internih kontrola i jedna na primjenu Zakona o finansijskom poslovanju.

Grafikon 5. Najčešće oblasti u mišljenjima o finansijskim izvještajima kod preduzeća

Grafikon 6. Najčešće oblasti u mišljenjima o usklađenosti kod preduzeća

U Sektoru za finansijsku reviziju zavoda, fondova i agencija, od 16 revidiranih subjekata, potrebno je istaknuti da deset primjenjuje kontni okvir za privredu, a šest za budžetske korisnike.

Kod deset subjekata koji primjenjuju kontni okvir (KO) za privredu:

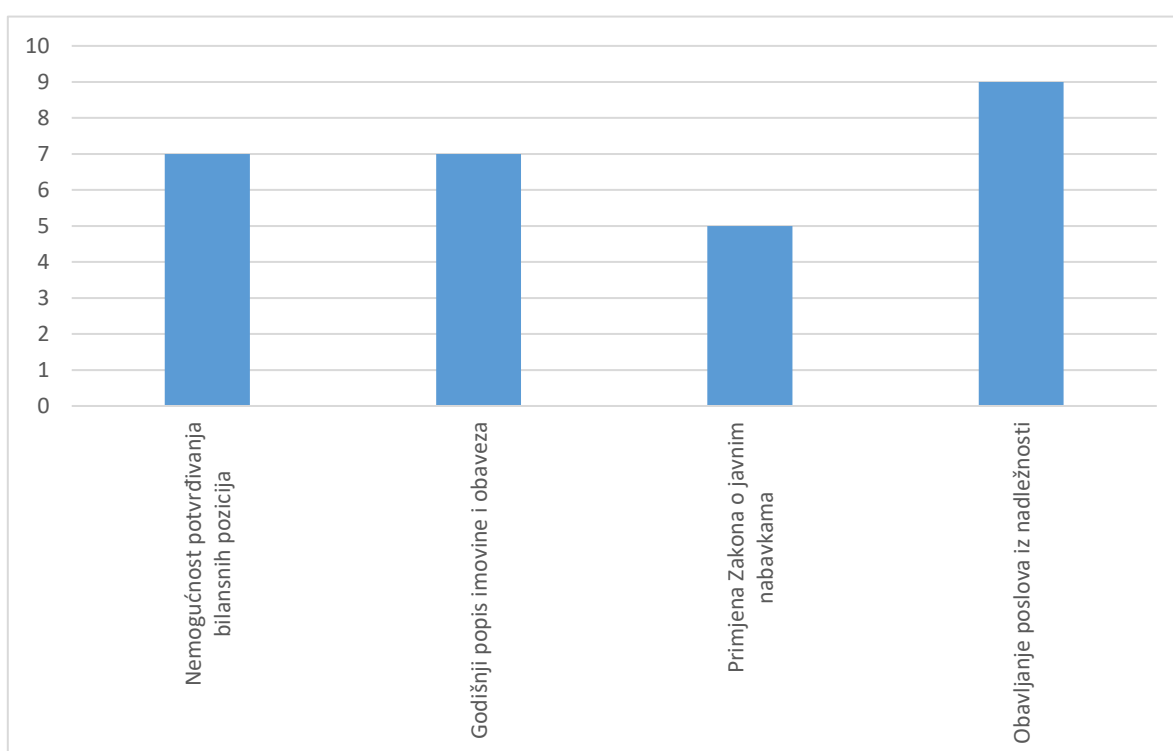
- na finansijske izvještaje dato je ukupno 19 kvalifikacija, od kojih se sedam odnosi na nemogućnost potvrđivanja određenih bilansnih pozicija u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH; tri na primjenu Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje; dvije na primjenu MRS-a 16 – Nekretnine, postrojena i oprema; dvije na primjenu MRS-a 20 – Računovodstvo državnih bespovratnih davanja i objavljivanje državne pomoći; dvije na primjenu MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti; dvije na primjenu Zakona o računovodstvu i reviziji i jedna na primjenu MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva;

- ukupno su date 24 kvalifikacije na mišljenje o usklađenosti: šest za primjenu zakonskih propisa i podzakonskih akata prilikom obavljanja poslova iz nadležnosti (od čega se pet odnosi na unutrašnji nadzor); šest za godišnji popis imovine i obaveza; pet za primjenu Zakona o javnim nabavkama; četiri za primjenu zakonskih i podzakonskih propisa prilikom obračuna plaća i naknada plaća; dvije za primjenu Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i jedna za primjenu Zakona o finansijskom poslovanju.

Kod šest subjekata koji primjenjuju kontni okvir (KO) za budžetske korisnike:

- na finansijske izvještaje nisu date kvalifikacije, dok je za usklađenost dato pet, od kojih se tri odnose na primjenu zakonskih propisa i podzakonskih akata prilikom obavljanja poslova iz nadležnosti; jedna kvalifikacija odnosi se na godišnji popis imovine i obaveza i jedna na primjenu Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

Grafikon 7. Najčešće kvalifikacije kod zavoda, fondova, agencija i javnih ustanova

3.2 Date preporuke za 2024. godinu i pregled postupanja po preporukama iz prethodnih izvještaja

Za značajne nepravilnosti utvrđene u revizorskim izvještajima date su preporuke s ciljem njihovog otklanjanja, unapređenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole, te dosljedne primjene zakona. Implementacija ovih preporuka od ključne je važnosti, jer pokazuje koliko rukovodioci ozbiljno pristupaju jačanju internih kontrola. Na njoj trebaju posebno insistirati organi upravljanja, kao i zakonodavni organi, koji obavljaju nadzornu ulogu.

Nakon izvršenih finansijskih revizija za 2024. godinu, za **69 subjekata dato je 958 preporuka.**

Tabela 6. Broj datih preporuka u 2024. godini

Red. br.	Grupe subjekata revizije	Broj datih preporuka za 2024. godinu
1	2	4
1.	Izveštaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024	23
2.	Korisnici Budžeta FBiH	175
3.	Gradovi i općine	276
4.	Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	200
5.	Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	284
UKUPNO		958

Tabela 7. Postupanje po preporukama, po sektorima

Red. br.	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama					
	Grupe subjekata revizije	Realizovano	Djelimično realizovano	Nije realizovano	Bez ocjene/neprovodivo	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Izveštaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu	2	1	22	1	26
	postotak	8%	4%	84%	4%	100%
2.	Korisnici Budžeta FBiH	92	36	95	14	237
	postotak	39%	15%	40%	6%	100%
3.	Gradovi i općine	106	74	83	13	276
	postotak	38%	27%	30%	5%	100%
4.	Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	75	21	58	14	168
	postotak	45%	12%	35%	8%	100%
5.	Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	86	40	82	8	216
	postotak	40%	19%	38%	4%	100%
UKUPNO		361	172	340	50	923
postotak		39%	19%	37%	5%	100%

U okviru finansijskih revizija izvršena je ocjena implementacije preporuka kod subjekata koji su revidirani u posljednjih deset godina, što su ukupno **923 preporuke u 58 izvještaja**. Ocijenjeno je da je **58% preporuka realizovano i djelimično realizovano, 37% nije realizovano, a za 5% preporuka nije vršena ocjena postupanja**.

3.3 Izvještaj o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2024. godinu

Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu sačinjen je na osnovu podataka iz konsolidovanih računovodstvenih iskaza Budžeta FBiH za 2024. godinu i daje sliku potrošnje budžetskih korisnika Federacije BiH.

U njemu su iskazani prihodi, primici i finansiranje u iznosu od 6.826.675.293 KM, rashodi, izdaci i otplate dugova u iznosu od 6.957.792.571 KM, te je ostvaren negativan finansijski rezultat (deficit) u iznosu od 131.117.278 KM.

Tabela 8. Iskazani rashodi, izdaci i otplate dugova u Izvještaju o izvršenju Budžeta za 2024, s datim mišljenjem i brojem preporuka

Red. broj	Subjekt revizije	Iskazani rashodi, izdaci i otplate dugova	Dato mišljenje		Broj datih preporuka
			o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima	
1	2	3	4	5	6
1.	Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu	6.957.792.571	S rezervom	S rezervom	23

Tabela 9. Informacije o postupanju po preporukama u Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2024

Red. br.	Grupe subjekata revizije	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama				
		Realizovano	Djelimično realizovano	Nije realizovano	Bez ocjene/neprovodivo	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu	2	1	22	1	26
	postotak	8%	4%	84%	4%	100%

Od ukupno 26 preporuka datih u prethodnom izvještaju 8% je realizovano, 4% djelimično realizovano i 84% nije realizovano. Za jednu preporuku koja se odnosila na osiguranje vjerodostojne knjigovodstvene dokumentacije o vlasništvu i posjedu nekretnina, koje su evidentirane u Glavnoj knjizi Trezora – nije vršena ocjena postupanja s obzirom na to da se nekretnine ne mogu uknjižiti kod nadležnog suda jer je imovina upisana kao državno vlasništvo i na nju se odnose odredbe Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom.

U nastavku je pregled datog mišljenja i tačaka za isticanje pitanja u Izvještaju o finansijskoj reviziji Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH:

Naziv izvještaja	Dato mišljenje/osnova za mišljenje/isticanje pitanja
1	2
Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom
	Osnova za mišljenje 1. Ne možemo potvrditi iskazana stanja u Glavnoj knjizi Trezora bivših institucija koje su prešle sa federalnog na državni nivo (Federalno ministarstvo odbrane, Vojska FBiH, Carinska uprava i Obavještajno-sigurnosna agencija), koja se odnose na stalna sredstva (28.216.437 KM), kratkoročna potraživanja i plasmane (16.263.775 KM), te kratkoročne obaveze i razgraničenja (79.662.188 KM). Nisu provedene aktivnosti na okončanju raspolaganja svim pravima i obavezama nad pokretnom i nepokretnom imovinom i aktivnosti vezane za utvrđivanje tačnog iznosa obaveza ovih institucija, a u 2024. godini isplaćeno je 1.248.384 KM na ime obaveza po osnovu sudskih presuda.

	Isticanje pitanja - Akumulirani neraspoređeni višak rashoda nad prihodima/deficit u bilansu stanja na 31. 12. 2024. godine iskazan je u iznosu od 180.141.377 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 131.297.927 KM. Za navedeni iznos potrebno je planirati pokriće ostvarenog deficita shodno članu 43. stav 2. Zakona o budžetima u FBiH. Na navedeno se skreće pažnja jer je Budžetom FBiH za 2025. godinu planirano pokriće dijela ostvarenog deficita iz 2023. godine u iznosu od 15.000.000 KM; - Federacija BiH se u 2024. godini zadužila na osnovu 11 emisija obveznica u ukupnom iznosu od 533.000.000 KM, sa kamatnim stopama u rasponu od 3,25% do 5,25%.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje - Za uvođenje Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor, koji u međunarodnim okvirima predstavljaju okosnicu harmonizacije računovodstvenog izvještavanja budžetskih korisnika i koji su predviđeni Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, nije osigurana implementacija aktivnosti predviđenih Strategijom reforme upravljanja javnim finansijama u FBiH 2021–2025, zbog čega oni još uvijek nisu usvojeni; - Ne možemo potvrditi da je planiranje Budžeta FBiH za 2024. godinu vršeno na osnovu realnih pokazatelja, s obzirom na to da su prihodi i primici ostvareni manje za 648.124.916 KM, a rashodi i izdaci za 517.007.638 KM od planiranih, što je imalo za posljedicu ostvareni deficit u iznosu od 131.117.278 KM, čime nije ispoštovano načelo uravnoteženosti u skladu sa članom 4. Zakona o budžetima u FBiH. S tim u vezi nisu poduzimane adekvatne privremene mjere uravnoteženja budžeta i izmjene i dopune budžeta u skladu sa članovima 36. i 37. Zakona o budžetima u FBiH; - Prilikom planiranja i odobravanja sredstava za finansiranje Fonda solidarnosti nije postupljeno u skladu s članom 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju, s obzirom na to da je Budžetom FBiH za 2024. godinu odobreno 59.478.014 KM, dok su prihodi od doprinosa za navedenu godinu iznosili 223.211.183 KM. Također, nisu obezbijeđena sredstva za finansiranje održavanja željezničke infrastrukture, s obzirom na to da su odobrena sredstva u iznosu od 21.900.000 KM, a ugovoreni su poslovi u vrijednosti od 63.630.621 KM. Navedeno nije u skladu s članom 3. Zakona o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja; - Vlada FBiH je, na prijedlog budžetskih korisnika, usvajala programe utroška sredstava tekućih transfera u iznosu od najmanje 317.954.624 KM i kapitalnih transfera u iznosu od najmanje 61.385.471 KM. Programi utroška sredstava su usvajani iako po prethodnim programima budžetski korisnici nisu izvršili transparentnu raspodjelu s jasno utvrđenom svrhom dodjele i mjerljivim kriterijima, niti su poduzimali adekvatne mjere i aktivnosti u dijelu nadzora i izvještavanja o namjenskom utrošku sredstava. Navedeno ukazuje na to da nije osigurano efikasno upravljanje budžetskim sredstvima u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu.
	Isticanje pitanja - Uredba o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH koju je donijela Vlada FBiH nije u skladu s odredbama Zakona o radu, s obzirom na to da je ostavljena mogućnost zapošljavanja bez provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja. Navedeno je imalo za posljedicu da nije osigurana transparentnost prilikom zapošljavanja; - Vlada FBiH nije razmatrala Informaciju Komisije za revidiranje ranije donesenih odluka o dodjeli na korištenje poslovnih prostorija bivšeg Zavoda za platni promet FBiH, niti je vršeno revidiranje ranije donesenih odluka. Skrećemo pažnju na to da su u 2024. godini za iznajmljivanje prostora za budžetske korisnike izdvojena sredstva u iznosu od 6.590.555 KM, što je više za 594.109 KM u odnosu na prethodnu godinu; - Nije postupljeno po Zaključku Vlade FBiH iz 2022. godine, po kojem su Federalno ministarstvo zdravstva i Federalni zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja zaduženi da revidiraju važeću Listu Fonda solidarnosti FBiH i predlože Vladi FBiH novu. Lista lijekova Fonda solidarnosti nije revidirana od 2019. godine, zbog čega je pacijentima potencijalno uskraćeno pravo na liječenje učinkovitijim i savremenijim lijekovima.

3.3.1 Najvažniji nalazi i preporuke¹³

Značajan broj preporuka koji je dat u Izvještaju o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH, a koji se ponavlja već duži period, još uvijek nije realizovan. Veliki broj nerealizovanih preporuka sistemskog je karaktera, za koje se ne poduzimaju aktivnosti na realizaciji, zbog čega se utvrđene nepravilnosti ponavljaju iz godine u godinu.

Najvažniji nalazi i preporuke su:

- Ne možemo potvrditi iskazana stanja stalnih sredstava, kratkoročnih potraživanja i plasmana, te kratkoročnih obaveza i razgraničenja u Glavnoj knjizi Trezora bivših institucija koje su sa federalnog prešle na državni nivo (Federalno ministarstvo odbrane, Vojska FBiH, Carinska uprava i Obavještajno-sigurnosna agencija). Nisu provedene aktivnosti na okončanju raspolaganja svim pravima i obavezama nad pokretnom i nepokretnom imovinom i aktivnosti vezane za utvrđivanje tačnog iznosa obaveza ovih institucija, a u 2024. godini isplaćeno je 1.248.384 KM na ime obaveza po osnovu sudskih presuda.

Utvrđiti tačan iznos duga, zaduženja i ostalih obaveza, kao i potraživanja bivših institucija: Federalno ministarstvo odbrane, Vojska Federacije BiH, Obavještajno-sigurnosna služba FBiH i Carinska uprava FBiH.

Vlada FBiH i nadležne institucije trebaju poduzeti aktivnosti kako bi se riješilo pitanje raspolaganja pravima i obavezama nad imovinom institucija koje su ugašene, a čije su nadležnosti prenesene s entitetskog na državni nivo.

- Planiranje Budžeta FBiH za 2024. godinu nije vršeno na osnovu realnih pokazatelja, s obzirom na to da su prihodi i primici ostvareni manje za 648.124.916 KM, a rashodi i izdaci za 517.007.638 KM od planiranih, što je imalo za posljedicu ostvareni deficit u iznosu od 131.117.278 KM, čime nije ispoštovano načelo uravnoteženosti u skladu sa članom 4. Zakona o budžetima u FBiH. Također, nisu poduzimane adekvatne privremene mjere uravnoteženja budžeta i izmjene i dopune budžeta u skladu sa članovima 36. i 37. Zakona o budžetima u FBiH.
- Prilikom planiranja i odobravanja sredstava za finansiranje Fonda solidarnosti nije postupljeno u skladu sa članom 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju, s obzirom na to da je Budžetom FBiH za 2024. godinu odobreno 59.478.014 KM, dok su prihodi od doprinosa za navedenu godinu iznosili 223.211.183 KM. Također, nisu obezbijedena sredstva za finansiranje održavanja željezničke infrastrukture, s obzirom na to da su odobrena sredstva u iznosu od 21.900.000 KM, a ugovoreni su poslovi u vrijednosti od 63.630.621 KM. Navedeno nije u skladu sa članom 3. Zakona o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja.

Izradu i donošenje Budžeta FBiH vršiti u skladu sa zakonskim i drugim propisima.

- Nije osigurano efikasno upravljanje budžetskim sredstvima u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu, s obzirom na to da je Vlada FBiH, na prijedlog budžetskih korisnika, usvajala programe utroška sredstava tekućih transfera u iznosu od najmanje 317.954.624 KM i kapitalnih transfera u iznosu od najmanje 61.385.471 KM, iako po prethodnim programima utroška sredstava budžetski korisnici nisu izvršili transparentnu raspodjelu s jasno utvrđenom svrhom dodjele i mjerljivim kriterijima, niti su poduzimali adekvatne mjere i aktivnosti u dijelu nadzora i izvještavanja o namjenskom utrošku sredstava. Za finansiranje pojedinih oblasti tekućih transfera nisu doneseni zakonski propisi ili nisu usaglašeni sa Zakonom o budžetima u FBiH. Pojedini transferi se planiraju i realizuju iako nemaju zakonski osnov.

¹³ U poglavljima „Najvažniji nalazi i preporuke“ prvo su prezentovani nalazi, a preporuke su *boldirane*.

Vlada FBiH treba poduzeti aktivnosti prema budžetskim korisnicima putem kojih se dodjeljuju sredstva transfera na osnovu programa utroška sredstava koje donosi Vlada FBiH, kako bi se na odgovarajući način vršilo izvještavanje i nadzor nad namjenskim utroškom dodijeljenih sredstava krajnjim korisnicima.

Potrebno je da Vlada FBiH poduzme aktivnosti na prijedlogu izmjena i dopuna zakonskih propisa kojima se reguliše finansiranje pojedinih oblasti u zdravstvu, poljoprivredi i šumarstvu iz budžetskih sredstava, te u saradnji sa Ministarstvom finansija poduzme mjere vezano za ocjenu opravdanosti finansiranja transfera koji nemaju zakonski osnov.

Vlada FBiH treba preispitati opravdanost planiranja i odobravanja interventnih sredstava kod usvajanja programa utroška sredstava transfera, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju budžeta FBiH za godinu za koju se planira realizacija transfera.

- Za uvođenje Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor, koji u međunarodnim okvirima predstavljaju okosnicu harmonizacije računovodstvenog izvještavanja budžetskih korisnika i koji su predviđeni Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, nije osigurana implementacija aktivnosti predviđenih Strategijom reforme upravljanja javnim finansijama u FBiH 2021–2025, zbog čega oni još uvijek nisu usvojeni.

Potrebno je da Ministarstvo finansija osigura realizaciju aktivnosti na uvođenju Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor.

- U skladu sa zakonskim propisima CHJ je ovlaštena za razvoj, rukovođenje i koordinaciju finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije u javnom sektoru, harmonizaciju sistema finansijskog upravljanja i kontrole u organizacijama javnog sektora u FBiH, ocjenu adekvatnosti i efektivnosti sistema finansijskog upravljanja i kontrole u organizacijama u FBiH. Iako je CHJ uspostavljena 2010. godine, a zakoni iz ove oblasti doneseni u prethodnom periodu, u toku godine obavljena je jedna pilot-aktivnost ocjene adekvatnosti i efektivnosti sistema finansijskog upravljanja i kontrole, te se ne provodi povremena provjera kvaliteta aktivnosti interne revizije. Navedeno ukazuje na to da je potrebno intenzivirati aktivnosti na unapređenju finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije u javnom sektoru u FBiH.

Intenzivirati aktivnosti na razvoju i koordinaciji finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije u javnom sektoru u FBiH, shodno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i drugim propisima.

- Odredbe Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Zakona o javnim preduzećima u FBiH ukazuju na neusklađenost i neujednačen pristup po pitanju formiranja i uspostavljanja interne revizije u javnom sektoru u FBiH, što ima za posljedicu različita postupanja prilikom njene uspostave kod subjekata od javnog interesa.
- **Uskladiti odredbe zakonskih propisa u dijelu kriterija koji se odnose na uspostavu interne revizije kod subjekata od javnog interesa.**
- Neusklađenost namjene tekuće rezerve utvrđene Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH. Zakonom o budžetima u FBiH utvrđeno je da se sredstva tekuće rezerve koriste za nepredviđene namjene za koje u budžetu nisu planirana sredstva ili za namjene za koje se tokom godine pokaže da za njih nisu utvrđena dovoljna sredstva, jer ih pri planiranju budžeta nije bilo moguće predvidjeti. Međutim, Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu propisane su iste odredbe, uz dodatak teksta koji glasi: „te u drugim slučajevima kada o tome odluči Vlada.“ Navedeno ima za posljedicu da su sredstva Tekuće rezerve za 2024. godinu odobravana i za namjene koje su budžetski korisnici trebali planirati budžetom.

Zakonom o izvršavanju budžeta FBiH utvrditi namjenu sredstava tekuće rezerve na način kako je to propisano Zakonom o budžetima u FBiH.

- Provedenim revizijama budžetskih korisnika, kao i u prethodnom periodu, utvrđena je nedosljedna primjena Uredbe o načinu osnivanja i utvrđivanja visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe kod isplate naknada članovima komisija za redovne poslove iz nadležnosti budžetskih korisnika, za rad izvan radnog vremena, sačinjavanja akata o imenovanju, kao i izvještaja o radu radnih tijela. Uredbom je isplata naknade uslovljena obavljanjem poslova izvan radnog vremena i imenovanjem, što se ne može potvrditi u svim slučajevima u kojima je došlo do isplate.

Obračun naknada članovima komisija nije imao tretman plaće, odnosno oporezivog prihoda od nesamostalne djelatnosti, što nije u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima i njihovim provedbenim propisima.

Potrebno je da Vlada FBiH preispita Uredbu o načinu osnivanja i utvrđivanja visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe u dijelu formiranja i plaćanja komisija čiji su članovi zaposlenici budžetskih korisnika.

Naknade za rad zaposlenika u komisijama obračunavati kao oporezivi prihod od nesamostalne djelatnosti, u skladu s važećim propisima.

- Utvrđeno je različito tumačenje i postupanje kod primjene odredbi Zakona o radu po pitanju radnog vremena i vođenja evidencija o radnom vremenu. Utvrđeno je da je najveći broj korisnika donio odluku o radnom vremenu, ali nisu ujednačeni stavovi o početku i kraju radnog vremena, te odmoru u toku radnog vremena.

Potrebno je da Vlada FBiH donese odluku o radnom vremenu na nivou FBiH kojom će se regulisati početak i kraj radnog vremena, te odmor u toku radnog vremena, u skladu sa Zakonom o radu.

U Izvještaju o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu skrenuta je pažnja na određena pitanja, koja nisu uticala na data mišljenja, ali su važna za korisnike izvještaja i često zahtijevaju angažman više strana za njihovo rješavanje:

- Akumulirani neraspoređeni višak rashoda nad prihodima/deficit u bilansu stanja na 31. 12. 2024. godine iskazan je u iznosu od 180.141.377 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 131.297.927 KM. Za navedeni iznos potrebno je planirati pokriće ostvarenog deficita shodno članu 43. stav 2. Zakona o budžetima u FBiH. Na navedeno se skreće pažnja jer je Budžetom FBiH za 2025. godinu planirano pokriće dijela ostvarenog deficita iz 2023. godine u iznosu od 15.000.000 KM;
- Federacija BiH se u 2024. godini zadužila na osnovu 11 emisija obveznica u ukupnom iznosu od 533.000.000 KM, sa kamatnim stopama u rasponu od 3,25% do 5,25%;
- Uredba o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH koju je donijela Vlada FBiH nije u skladu s odredbama Zakona o radu, s obzirom na to da je ostavljena mogućnost zapošljavanja bez provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja. Navedeno je imalo za posljedicu da nije osigurana transparentnost prilikom zapošljavanja;
- Vlada FBiH nije razmatrala Informaciju Komisije za revidiranje ranije donesenih odluka o dodjeli na korištenje poslovnih prostorija bivšeg Zavoda za platni promet FBiH, niti je vršeno revidiranje ranije donesenih odluka. Skrećemo pažnju na to da su u 2024. godini za iznajmljivanje prostora za budžetske korisnike izdvojena sredstva u iznosu od 6.590.555 KM, što je više za 594.109 KM u odnosu na prethodnu godinu;

- Nije postupljeno po Zaključku Vlade FBiH iz 2022. godine, po kojem su Federalno ministarstvo zdravstva i Federalni zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja zaduženi da revidiraju važeću Listu Fonda solidarnosti FBiH i predlože Vladi FBiH novu. Lista lijekova Fonda solidarnosti nije revidirana od 2019. godine, zbog čega je pacijentima potencijalno uskraćeno pravo na liječenje učinkovitijim i savremenijim lijekovima.

3.4 Korisnici Budžeta Federacije BiH

Pored Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2024. godinu, planirana je i izvršena revizija 19 budžetskih korisnika. Budžet FBiH za 2024. godinu odobren je za 63 institucije u iznosu od 7.474.800.209 KM, a na 19 revidiranih institucija odnosi se 3.503.703.266 KM ili 47% ukupno odobrenih sredstava. Ovih 19 su obavezne revizije koje se provode svake godine, a odnose se na Parlament FBiH, Predsjednika i dva potpredsjednika FBiH, Vladu FBiH i 16 ministarstava. Napominjemo da su u Budžetu FBiH sredstva za Parlament FBiH (Dom naroda Parlamenta FBiH, Predstavnički dom Parlamenta FBiH i Zajedničke službe Parlamenta FBiH) i Predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH odobrena za šest korisnika, posebno za svakog, a planirani su i izvršeni kao dvije revizije.

Ukupni rashodi, izdaci i otplate dugova Budžeta FBiH iskazani su u iznosu od 6.957.792.571 KM, a ukupni iskazani rashodi i izdaci revidiranih institucija iznose 3.019.406.051 KM ili 43% ukupnih rashoda i izdataka u 2024. godini.

U nastavku je pregled iskazanih rashoda i izdataka u finansijskim izvještajima budžetskih korisnika, sa datim mišljenjem i brojem preporuka za 2024. godinu:

Tabela 10. Iskazani rashodi i izdaci korisnika Budžeta FBiH za 2024, s datim mišljenjem i brojem preporuka

Red. broj	Subjekti revizije	Iskazani rashodi i izdaci	Dato mišljenje		Broj datih preporuka
			o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima	
1	2	3	4	5	6
1.	Parlament Federacije BiH	20.490.897	Pozitivno	Pozitivno	9
2.	Predsjednik i dva potpredsjednika FBiH	3.046.749	Pozitivno	S rezervom	8
3.	Vlada Federacije BiH	10.097.036	Pozitivno	Pozitivno	1
4.	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	16.576.353	Pozitivno	Pozitivno	3
5.	Federalno ministarstvo pravde	4.293.919	Pozitivno	S rezervom	13
6.	Federalno ministarstvo finansija	1.448.776.775	Pozitivno	S rezervom	22
7.	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	49.119.892	Pozitivno	S rezervom	11
8.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	153.900.378	Pozitivno	Pozitivno	6
9.	Federalno ministarstvo zdravstva	143.838.023	Pozitivno	S rezervom	21
10.	Federalno ministarstvo trgovine	2.278.581	Pozitivno	Pozitivno	7
11.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	20.489.606	Pozitivno	S rezervom	13
12.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	182.664.663	Pozitivno	S rezervom	12
13.	Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	379.657.303	Pozitivno	Pozitivno	5
14.	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	29.462.923	Pozitivno	Pozitivno	7
15.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	459.798.683	Pozitivno	Pozitivno	5

16.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	21.951.790	Pozitivno	S rezervom	13
17.	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	49.058.662	Pozitivno	Pozitivno	4
18.	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	13.030.567	Pozitivno	S rezervom	6
19.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	10.873.251	Pozitivno	S rezervom	9
	UKUPNO	3.019.406.051			175

U 19 izvještaja o finansijskoj reviziji budžetskih korisnika Federacije BiH za 2024. godinu dato je ukupno 175 preporuka s ciljem otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i jačanja sistema internih kontrola.

U dva izvještaja, uz data mišljenja o finansijskim izvještajima, istaknuta su određena pitanja, i to u izvještajima u kojima je dato pozitivno mišljenje.

Također, u devet izvještaja uz mišljenja o usklađenosti sa zakonskim propisima istaknuta su određena pitanja, od kojih je u pet izvještaja dato mišljenje s rezervom, a u četiri je dato pozitivno mišljenje.

3.4.1 Najvažniji nalazi i preporuke

Revizijom korisnika Budžeta FBiH utvrđeni su određeni propusti i nepravilnosti, za koje su date odgovarajuće preporuke. Kod korisnika nisu utvrđene nepravilnosti koje bi uticale na istinite i fer finansijske izvještaje. Najveći broj odstupanja od uspostavljenih kriterija kod ovih institucija odnosi se na neusklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima.

Najvažniji nalazi i preporuke su:

- Sistem finansijskog upravljanja i kontrole kod revidiranih korisnika Budžeta FBiH još uvijek nije uspostavljen i implementiran kako je propisano Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH i ostalim zakonskim i drugim propisima koji regulišu ovu oblast.

Uspostaviti i implementirati sistem finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i ostalim propisima koji regulišu ovu oblast.

- Jedan broj budžetskih korisnika nije uspostavio internu reviziju u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH.

Uspostaviti internu reviziju u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH.

- Kod pojedinih korisnika radno vrijeme nije usklađeno sa Zakonom o radu i Odlukom o radnom vremenu u federalnim organima državne službe, niti su uspostavljene evidencije o radnom vremenu u skladu sa Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu.

Radno vrijeme uskladiti sa odredbama Zakona o radu i Odluke o radnom vremenu u federalnim organima državne, te osigurati vjerodostojne evidencije o radnom vremenu u skladu sa Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu.

- Pojedini korisnici nisu ažurirali plan integriteta u skladu sa Akcionim planom za borbu protiv korupcije, te sačinili i dostavili izvještaj o provođenju mjera i preporuka za poboljšanje integriteta Antikorupcionom timu Vlade FBiH.

Ažurirati plan integriteta u skladu s ciljevima i mjerama Akcionog plana za borbu protiv korupcije.

Sačiniti izvještaj o provođenju mjera i preporuka za poboljšanje plana integriteta i dostaviti Antikorupcionom timu Vlade FBiH.

- Registar budžetskih korisnika budžeta u FBiH nije u potpunosti usklađen sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o utvrđivanju i načinu vođenja registra budžetskih korisnika Budžeta FBiH, što je uticalo na planiranje i realizaciju sredstava za rad Parlamenta FBiH i Predsjednika i dva potpredsjednika FBiH.

Uskladiti Registar budžetskih korisnika FBiH s Pravilnikom o utvrđivanju i načinu vođenja registra budžetskih korisnika budžeta u FBiH u dijelu pravnog statusa i potrebnih podataka budžetskih korisnika.

- Poslovi za koje su nadležni pojedini korisnici nisu obavljani u potpunosti u skladu sa zakonima i drugim propisima:
 - Uredbom o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti FBiH i njezinim izmjenama i dopunama¹⁴ uređeno je vršenje ovlaštenja po osnovu učešća državnog kapitala u privrednim društvima iz nadležnosti FBiH. Federalno ministarstvo finansija i druga nadležna ministarstva nisu u potpunosti vršila monitoring i nadzor nad radom i provedbom zakona i drugih propisa za privredna društva koja su u njihovim resornim nadležnostima u skladu s Uredbom o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti FBiH.

Vršiti nadzor nad radom i monitoring privrednih društava u skladu s Uredbom o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti FBiH.

- Federalno ministarstvo finansija nije se pridržavalo načela zakonitosti i efikasnosti jer nije rješavalo u zakonski utvrđenom roku po žalbama izjavljenim na upravne akte prvostepenih organa u skladu sa Zakonom o upravnom postupku. Na 31. 12. 2024. godine bilo je 5.495 neriješenih predmeta.

Rješavanje po žalbama izjavljenim na upravne akte prvostepenih organa obavljati u skladu sa Zakonom o upravnom postupku i Zakonom o Poreznoj upravi FBiH.

- Federalno ministarstvo pravde nije poduzimalo aktivnosti u skladu sa Strateškim okvirom za reformu javne uprave u BiH, što je imalo za posljedicu da nisu realizovane aktivnosti u skladu sa Akcionim planom za reformu javne uprave.

Osigurati realizaciju Akcionog plana za reformu javne uprave kako bi se realizovao Strateški okvir za reformu javne uprave u BiH, u dijelu preuzetih obaveza.

Federalno ministarstvo pravde nije postupilo u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH iz 2019. godine jer nije izvršilo analizu unutrašnje organizacije federalnih ministarstava i drugih tijela federalne uprave u cilju unapređenja njihovog rada, organizacije i efikasnog rukovođenja. Također, nije postupilo po Zaključku iz 2024. godine, s obzirom na to da nije do 31. 12. 2024. pripremio prijedlog izmjena zakonskih i podzakonskih propisa kojima se reguliše radnopravni status i pripadajuća plaća rukovodilaca interne revizije i internih revizora u cilju doprinosa nezavisnosti funkcije interne revizije i usaglašavanja plaća internih revizora na svim nivoima vlasti u FBiH. Navedeno nije u skladu sa odredbama člana 56. Poslovnika o radu Vlade FBiH.

Izvršiti analizu unutrašnjih organizacija federalnih ministarstava i drugih tijela federalne uprave s ciljem unapređenja njihovog rada i organizacije i efikasnog rukovođenja, u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH.

¹⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 20/16,3/17,9/17,69/17, 96/17, 101/22, 25/25

Pripremiti prijedlog izmjena zakonskih propisa kako bi se regulisao radnopravni status i pripadajuća plaća rukovodilaca interne revizije i internih revizora u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH.

- Federalno ministarstvo zdravstva nije vršilo revidiranje lista lijekova Fonda solidarnosti od 2019. godine, što nije u skladu sa Zakonom o lijekovima i Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH, kao i korištenju lijekova sa Liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH.

Nisu imenovane potkomisije za donošenje stručno-medicinskih uputstava, zbog čega nisu donesena uputstva, koja predstavljaju kriterije za utvrđivanje prava korištenja lijekova s posebnim režimom propisivanja sa Liste lijekova Fonda solidarnosti, što nije u skladu sa Zakonom o apotekarskoj djelatnosti i Pravilnikom o izboru i korištenju lijekova Fonda solidarnosti.

Revidirati Listu lijekova Fonda solidarnosti i osigurati nezavisne farmakoekonomske analize u skladu sa Pravilnikom o izboru i korištenju lijekova Fonda solidarnosti.

Donijeti nedostajuća i izvršiti reviziju postojećih stručno-medicinskih uputstava koja predstavljaju kriterije na osnovu kojih rade komisije za utvrđivanje prava korištenja osiguranih lica na lijekove s posebnim režimom propisivanja sa Liste Fonda solidarnosti.

- Sredstva koja su planirana i iskazana na poziciji tekućih transfera drugim nivoima vlasti nisu korištena samo za namjene koje su određene budžetom, jer su odobrena neprofitnim organizacijama, a dio njih u kapitalne svrhe. To nije u skladu s članovima 6. i 34. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu. Navedeno je imalo za posljedicu da tekući i kapitalni transferi nisu knjigovodstveno evidentirani na propisanim pozicijama, shodno Pravilniku o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Tekuće i kapitalne transfere planirati i realizovati u skladu s kontnim planom utvrđenim Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

- Realizacija tekućih transfera, kapitalnih transfera i sredstava ostvarenih po osnovu naknada za priređivanje igara na sreću izvršena je najvećim dijelom bez primjene jasnih i mjerljivih kriterija i za koje nije definisana dokumentacija kojom se dokazuje njihova ispunjenost. Navedeno ukazuje na to da nije osigurano transparentno i efikasno upravljanje budžetskim sredstvima, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu.

Utvrđiti mjerljive kriterije za vrednovanje projekata koji se finansiraju iz tekućih transfera, kapitalnih transfera i sredstava ostvarenih po osnovu naknada za priređivanje igara na sreću, u svrhu objektivnog bodovanja, i definisati potrebnu dokumentaciju kojom se potvrđuje ispunjenost propisanih kriterija.

- Sredstva na poziciji transfera planiraju se i odobravaju određenim budžetskim korisnicima konstantno, iz godine u godinu, iako u prethodnim godinama nisu poduzimali adekvatne mjere i aktivnosti u dijelu nadzora nad namjenskim utroškom sredstava transfera, izvještavanja i praćenja efikasnosti uloženi sredstava. To nije u skladu sa članom 57. Zakona o budžetima u FBiH, kojim je predviđeno da korisnici transfera koji nisu dostavili izvještaje o namjenskom utrošku sredstava nemaju pravo aplicirati za dodjelu u narednoj fiskalnoj godini.
- **Uspostaviti adekvatan nadzor nad utroškom sredstava za predviđene namjene i izvještavanje, a u slučaju nenamjenskog utroška preduzeti aktivnosti na povratu sredstava. Sredstva tekućih transfera odobravati samo korisnicima koji su dostavili izvještaje o namjenskom utrošku sredstava dodijeljenih prethodne godine, u skladu s članom 57. Zakona o budžetima u FBiH.**

- Nisu sva ministarstva integrirala jedinice za implementaciju projekata u svoj sastav, kako je to predviđeno Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije programa javnih investicija u FBiH, niti su izvršila gašenje namjenskih računa koji nisu u sastavu Jedinственог računa Trezora shodno Zakonu o trezoru u FBiH.

Programne javnih investicija realizovati putem jedinica za realizaciju projekata u sastavu ministarstva, kako je to Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije programa javnih investicija u FBiH i predviđeno.

Zatvoriti namjenske račune za realizaciju razvojno-investicijskih projekata, koji su otvoreni izvan Jedinственог računa Trezora, shodno odredbama Zakona o trezoru u FBiH.

- Za naplatu potraživanja po vanjskom dugu koja su prenesena na krajnje korisnike kreditnih sredstava i koja su plaćena iz Budžeta FBiH u iznosu od najmanje 89.303.979 KM Federalno ministarstvo finansija nije poduzelo sve zakonom propisane aktivnosti, što nije u skladu s članom 46. Zakona o budžetima u FBiH.

Poduzeti sve zakonom propisane radnje za naplatu potraživanja po kreditima koji su supsidijarnim sporazumima s FBiH preneseni na krajnje korisnike, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

- Nabavke roba, usluga i radova nisu vršene u potpunosti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama (nedonošenje plana javnih nabavki, neprovođenje propisanih procedura, neprovođenje postupaka javnih nabavki, sačinjavanje tenderske dokumentacije koja ne daje jasne i potpune informacije o predmetu nabavke i na način da se ne osigurava pravična i aktivna konkurencija, dijeljenje predmeta nabavke, neprimjenjivanje odgovarajućeg postupka, te zaključivanja ugovora za fiskalnu godinu za koju su sredstva odobrena i poštivanja utvrđenih rokova i uslova iz zaključenih ugovora).

Nabavke u potpunosti vršiti u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama, podzakonskim aktima donesenim na osnovu Zakona i zaključenim ugovorima.

Tabela 11. Informacije o postupanju po preporukama budžetskih korisnika FBiH

Red. br.	Grupe subjekata revizije	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama				
		Realizovano	Djelimično realizovano	Nije realizovano	Bez ocjene/neprovodivo	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Parlament Federacije BiH	5	3	4	1	13
	<i>postotak</i>	38%	23%	31%	8%	100%
2.	Predsjednik i dva potpredsjednika FBiH	7	2	5	0	14
	<i>postotak</i>	50%	14%	36%	0%	100%
3.	Vlada Federacije BiH	3	0	3	1	5
	<i>postotak</i>	40%	0%	29%	40%	100%
4.	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	6	2	1	0	9
	<i>postotak</i>	67%	22%	11%	0%	100%
5.	Federalno ministarstvo pravde	4	2	5	0	11
	<i>postotak</i>	36%	18%	46%	0%	100%
6.	Federalno ministarstvo finansija	3	1	18	1	23
	<i>postotak</i>	13%	4,5%	78%	4,5%	100%
7.	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	4	1	8	1	14
	<i>postotak</i>	29%	7%	57%	7%	100%
8.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	7	2	4	2	15
	<i>postotak</i>	28%	36%	29%	7%	100%

9.	Federalno ministarstvo zdravstva	5	8	12	2	27
	<i>postotak</i>	19%	30%	44%	7%	100%
10.	Federalno ministarstvo trgovine	4	2	1	0	7
	<i>postotak</i>	57%	29%	14%	0%	100%
11.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	9	6	6	0	21
	<i>postotak</i>	43%	28,5%	28,5%	0%	100%
12.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	1	1	8	1	11
	<i>postotak</i>	9%	9%	73%	9%	100%
13.	Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	5	3	1	1	10
	<i>postotak</i>	50%	30%	10%	10%	100%
14.	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	4	0	1	1	6
	<i>postotak</i>	67%	0%	16,5%	16,5%	100%
15.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	8	1	1	1	11
	<i>postotak</i>	73%	9%	9%	9%	100%
16.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	4	0	8	0	12
	<i>postotak</i>	33%	0%	67%	0%	100%
17.	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	3	0	3	1	7
	<i>postotak</i>	43%	0%	43%	14%	100%
18.	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	7	0	5	0	12
	<i>postotak</i>	58%	0%	42%	0%	100%
19.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	4	2	3	0	9
	<i>postotak</i>	45%	22%	33%	0%	100%
UKUPNO		92	36	95	14	237
<i>postotak</i>		39%	15%	40%	6%	100%

Izvršena je ocjena postupanja po datim preporukama kod 19 subjekata. Od ukupno 237 preporuka datih u prethodnim izvještajima 39% je realizovano, 15% djelimično i 40% nije realizovano. Za 14 preporuka (14%) nije izvršena ocjena postupanja jer u revidiranoj godini nije bilo poslovnih događaja na koje su se odnosile ili je u međuvremenu došlo do izmjene propisa i akata zbog kojih su preporuke neprovođive.

U nastavku je pregled revidiranih subjekata, s datim mišljenjima, osnovama za mišljenje i istaknutim pitanjima:

Subjekti revizije	Data mišljenja/osnova za mišljenje/isticanje pitanja
1	2
Parlament Federacije BiH	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
Predsjednik i dva potpredsjednika FBiH	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje 1. Predsjednik i dva potpredsjednika Federacije BiH unutrašnju organizaciju nisu uredili jedinstvenim pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, iako se radi o jednom pravnom licu, što nije u skladu sa Odlukom o uspostavi i unutrašnjoj organizaciji Kabineta predsjednika i dva potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine i Uredbom o načelima za utvrđivanje unutrašnje organizacije federalnih organa uprave i federalnih upravnih organizacija. Zbog navedenog aktivnosti ovog pravnog lica se u određenim segmentima ne obavljaju u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Vlada Federacije BiH (Generalni sekretarijat)	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
Federalno ministarstvo pravde	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje - Ministarstvo kao institucija nadležna za upravljanje i koordinaciju reforme javne uprave nije preduzimalo aktivnosti u skladu sa Strateškim okvirom za reformu javne uprave u BiH. Navedeno je za posljedicu imalo da nisu realizovane aktivnosti u skladu sa Akcionim planom, što može uticati na njegovu realizaciju; - Ministarstvo nije postupilo u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH iz 2019. godine jer nije izvršilo analizu unutrašnje organizacije federalnih ministarstava i drugih tijela federalne uprave u cilju unapređenja njihovog rada, organizacije i efikasnog rukovođenja. Također, nije postupilo po Zaključku iz 2024. godine, s obzirom na to da nije do 31. 12. 2024. pripremio prijedlog izmjena zakonskih i podzakonskih propisa kojima se reguliše radnopravni status i pripadajuća plaća rukovodilaca interne revizije i internih revizora u cilju doprinosa nezavisnosti funkcije interne revizije i usaglašavanja plaća internih revizora na svim nivoima vlasti u FBiH. Navedeno nije u skladu sa odredbama člana 56. Poslovnika o radu Vlade FBiH; - Prilikom imenovanja članova komisija nije osigurano načelo razdvajanja dužnosti, a internim aktom nije utvrđena procedura izbora članova niti dokumentacija kojom se dokazuje ispunjavanje uslova za imenovanja, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH.
Federalno ministarstvo finansija	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje - Nisu osigurani uslovi za primjenu odgovarajućih stopa doprinosa na naknade za rad zaposlenicima članovima komisija s obzirom na to da ove naknade nisu imale tretman prihoda od nesamostalne djelatnosti. Navedeno nije u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH i Zakona o trezoru u FBiH, kojim su utvrđene nadležnosti Ministarstva - Ministarstvo kao nadležna institucija za uvođenje Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor, koji u međunarodnim okvirima predstavljaju okosnicu harmonizacije računovodstvenog izvještavanja budžetskih korisnika i koji su predviđeni Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, nije osiguralo implementaciju aktivnosti predviđenih Strategijom reforme upravljanja javnim finansijama u FBiH 2021–2025, zbog čega oni još uvijek nisu usvojeni ; - Ministarstvo se nije pridržavalo načela zakonitosti i efikasnosti jer nije rješavalo u zakonski utvrđenom roku po žalbama izjavljenim na upravne akte prvostepenih organa, u skladu sa Zakonom o upravnom postupku i Zakonom o Poreznoj upravi FBiH. Na 31. 12. 2024. godine neriješeno je bilo 5.495 predmeta ; - Utvrđeno radno vrijeme u Ministarstvu nije u skladu sa Zakonom o radu i Odlukom o radnom vremenu u federalnim organima državne službe. Također, evidencije o radnom vremenu ne vode se u skladu sa Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu, što je osnov za ostvarenje prava na plaću i drugih prava iz radnog odnosa; - Nisu poduzete sve zakonom propisane aktivnosti za naplatu potraživanja po vanjskom dugu koja su prenesena na krajnje korisnike kreditnih sredstava i koja su plaćena iz Budžeta FBiH u iznosu od najmanje 89.303.979 KM. To nije u skladu sa članom 46. Zakona o budžetima u FBiH, kojim je propisano da su budžetski korisnici dužni provesti sve zakonom propisane radnje radi naplate potraživanja. Isticanje pitanja - U Registar budžetskih korisnika Federacije BiH, za koji je nadležno Ministarstvo, Parlament FBiH i Predsjednik i dva potpredsjednika FBiH upisani su kao tri budžetska korisnika, iako su registrovani kao jedno pravno lice, sa jednim identifikacionim brojem. To utiče na njihovo planiranje, realizaciju sredstava za rad i izvještavanje o izvršenju budžeta;

	- Od prelaska Federalnog ministarstva odbrane, Vojske FBiH i Obavještajno-sigurnosne službe FBiH na državni nivo nije utvrđen iznos ukupnog duga, zaduženja i ostalih obaveza, niti je izvršena verifikacija obaveza prema dobavljačima za plaće i naknade zaposlenika i ostale obaveze i potraživanja iskazana u Glavnoj knjizi Trezora FBiH u knjigovodstvenim evidencijama ovih institucija. Za poslove vezane za preostalu finansijsku problematiku ovih institucija zaduženo je Ministarstvo; - Pojedini budžetski korisnici su u ranijem periodu za razvojno-investicijske projekte otvorili namjenske račune van Jedinstvenog računa Trezora, na osnovu saglasnosti Ministarstva, što nije u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH. Iako je dalo instrukciju svim budžetskim korisnicima da su dužni pokrenuti aktivnosti na zatvaranju računa, Ministarstvo nije poduzimalo daljnje aktivnosti kako bi osiguralo postupanje po instrukciji, niti je osiguralo povratne informacije o zatvaranju ovih računa.
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Realizacija tekućih transfera i drugih tekućih rashoda – subvencije javnim preduzećima (3.116.900 KM) i privatnim preduzećima i poduzetnicima (391.971 KM) za uvezivanje radnog staža izvršena je bez primjene jasnih i mjerljivih kriterija, a ocjena i bodovanje zahtjeva nisu imali uticaja na iznos odobrenih sredstava, već su sredstva odobravana u zahtijevanim iznosima u skladu sa raspoloživim sredstvima. Osim toga, preduzeću „Aluminij“ d.d. Mostar odobrena su sredstva za „uvezivanje“ radnog staža za period 2018–2020, iako ima registrovanu mješovitu strukturu kapitala, što nije u skladu sa Programom – subvencije privatnim preduzećima za uvezivanje radnog staža. Navedeno ukazuje na to da nije osigurano transparentno i efikasno upravljanje budžetskim sredstvima u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu. Isticanje pitanja „Operator – Terminali Federacije BiH“ d.o.o. Sarajevo nije utrošio doznačena sredstva za kupovinu naftnih derivata iz takse za uspostavu rezervi naftnih derivata s obzirom na to da nisu formirane rezerve naftnih derivata u skladu sa Zakonom o naftnim derivatima u FBiH. Od stupanja na snagu navedenog Zakona (2014. godine) zaključno sa 31. 12. 2024. za nabavku naftnih derivata utrošeno je svega 4,7% ukupno prikupljenih sredstava; - U svrhu povrata nenamjenski utrošenih sredstava od Konfekcije „Borac“ d.d. Travnik po Programu – subvencije javnim preduzećima za uvezivanje radnog staža iz 2019. godine Ministarstvu su odobrena sredstva tekuće rezerve po Odluci Vlade FBiH u iznosu od 275.389 KM. Odobrena sredstva ne zadovoljavaju kriterij nepredviđenih izdataka u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH. Međutim, Zakonom o izvršavanju budžeta za 2024. utvrđeno je da se sredstva tekuće rezerve odobravaju i u drugim slučajevima kada o tome odluči Vlada FBiH; - Sredstva za uvezivanje radnog staža radnicima po osnovu neizmirenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje odobrena su preduzećima za isplaćene neto plaće bez pripadajućih poreza i doprinosa prema Programu utroška – subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima za uvezivanje radnog staža za 2024. godinu. Prosječan iznos odobrenih sredstava za uvezivanje radnog staža za jedan mjesec po radniku, po preduzećima, kreće se u rasponu od 70 KM do 645 KM. Na ovakav način se privatna preduzeća stimulišu, umjesto da se sankcionišu zbog nepoštovanja odredbi Zakona o doprinosima i Zakona o porezu na dohodak, a nadležne institucije ne poduzimaju aktivnosti na naplati u skladu sa ovim zakonskim propisima.
Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno Isticanje pitanja Sredstva za uvezivanje radnog staža radnicima po osnovu neizmirenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje odobrena su preduzećima za isplaćene neto plaće bez pripadajućih poreza i doprinosa prema Programu utroška – subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima za uvezivanje radnog staža za 2024. godinu. Prosječan iznos odobrenih sredstava za uvezivanje radnog staža za jedan mjesec po radniku, po preduzećima, kreće se u rasponu od 70 KM do 645 KM. Na ovakav način se privatna preduzeća stimulišu, umjesto da se sankcionišu zbog nepoštovanja odredbi Zakona o doprinosima i Zakona o porezu na dohodak, a nadležne institucije ne poduzimaju aktivnosti na naplati u skladu sa ovim zakonskim propisima;

	Dugoročni plasmani su iskazani u finansijskim izvještajima za ulaganja u JP „B&H Airlines“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 35.266.036 KM, a u stečajnu masu upisan je samo kapital iz sudskog registra u iznosu od 18.773.273 KM. Ministarstvo se u februaru 2025. godine obratilo Pravobranilaštvu FBiH u cilju nalaženja rješenja radi zaštite ulaganja Vlade FBiH.
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje - Nije vršeno revidiranje lista lijekova Fonda solidarnosti od 2019. godine, što nije u skladu sa Zakonom o lijekovima i Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH, kao i korištenju lijekova sa Liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH; - Nisu imenovane potkomisije za donošenje stručno-medicinskih uputstava, zbog čega nisu donesena uputstva, koja predstavljaju kriterije za utvrđivanje prava korištenja lijekova s posebnim režimom propisivanja sa Liste lijekova Fonda solidarnosti, što nije u skladu sa Zakonom o apotekarskoj djelatnosti i Pravilnikom o izboru i korištenju lijekova Fonda solidarnosti.
	Isticanje pitanja
Federalno ministarstvo zdravstva	- Nije imenovan upravni odbor Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH jer Ministarstvo zdravstva Zapadnohercegovačke županije nije dostavilo prijedlog za svog predstavnika, zbog čega Zavodom upravlja privremeni Upravni odbor od 2015. godine; - Zavodu zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH za biomedicinsku potpomognutu oplodnju u posljednje dvije godine odobreno je 20.000.000 KM, a realizovano je 18% (3.833.333 KM). U skladu sa važećim podzakonskim aktima i cjenovnikom potpisani su ugovori sa sedam zdravstvenih ustanova za pružanje usluga, čime je potencijalno ograničena dostupnost usluge krajnjim korisnicima, što ima za posljedicu nisku realizaciju odobrenih sredstava; - Međusobni odnosi između osnivača nad univerzitetsko-kliničkim bolnicama još uvijek nisu regulisani ugovorima, iako je Parlament FBiH preuzeo osnivačka prava 2013. godine. Također, kad je u pitanju realizacija transfera na osnovu Zakona o finansijskoj konsolidaciji i/ili restrukturiranju javnih zdravstvenih ustanova u FBiH, Vlada FBiH je Zaključkom naložila nastavak njihovog finansiranja i pored toga što je Ministarstvo izvijestilo o nastanku novih obaveza po osnovu poreza i doprinosa koje su na kraju 2024. godine iznosile 137.682.003 KM. Naime, kod pet od 19 korisnika kojima je u 2024. godini doznačeno 29,3 miliona KM došlo je do povećanja obaveza za poreze i doprinose, iako je Zakonom definisano da se tekuće obaveze moraju izmirivati redovno;
	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
	Isticanje pitanja
Federalno ministarstvo trgovine	Ministarstvo je uputilo 70 zahtjeva Federalnoj upravi za inspekcijske poslove i 390 zahtjeva kantonalnim/županijskim upravama za inspekcijske poslove, za provođenje inspekcijskog nadzora nad benzinskim pumpama. Federalna uprava za inspekcijske poslove dostavila je 25, a kantonalne/županijske 98 povratnih informacija (zapisnika) o provedenom nadzoru. Inspekcijske službe nisu u potpunosti postupale po zahtjevima Ministarstva tijekom 2024. godine, što ima za posljedicu nedovoljan nadzor i kontrolu nad prometom naftnih derivata, i značajno odstupanje nabavljene i istočene količine goriva od 139.568 litara.
	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje Nije osigurana realizacija Operativnog plana za poboljšanje energijske efikasnosti u institucijama FBiH u periodu 2022-2024, što je imalo za posljedicu neefikasno korištenje sredstava revolving fonda u iznosu od 7.750.000 KM. U ovom periodu utrošeno je samo 24% sredstava, zbog čega nisu ostvarene finansijske uštede od 685.831 KM. Iako je došlo do značajnog odstupanja u realizaciji Operativnog plana, nije izvršena njegova revizija u dijelu predviđenih troškova ulaganja i očekivanih ušteda, a on je i dalje osnov za planiranje sredstava i aktivnosti. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu i Zakonom o budžetima u FBiH.
Federalno ministarstvo prostornog uređenja	

	Isticanje pitanja - U izradu Prostornog plana FBiH 2008-2028. uloženo je 5.808.374 KM, koji od 2014. nije razmatran u Domu naroda Parlamenta FBiH. Zbog protoka vremena i izmjena na nižim nivoima vlasti povučen je iz parlamentarne procedure 2023. godine, a Zaključkom Vlade FBiH u februaru 2025. godine naloženo je Ministarstvu da pokrene procedure donošenja novog planskog dokumenta za period od 20 godina. Zbog navedenog u upotrebi je i dalje Prostorni plan SRBiH 1981-2000. godine, a uložena sredstva u izradu plana povučena iz procedure nisu rezultirala očekivanim efektima, te je došlo do gubitka značajnih sredstava; - Zakon o koncesijama FBiH iz 2006. godine nije usklađen sa ostalim zakonskim propisima koji regulišu upotrebu prirodnih resursa, niti su predviđene kaznene odredbe za korisnike prirodnih resursa koji nisu potpisali ugovor o koncesiji, zbog čega prirodni resursi FBiH nisu zaštićeni. Također, Komisiji za koncesije FBiH istekao je mandat 2012. godine, a trenutno djeluje sa dva od sedam članova propisanih Zakonom. Ministarstvo je početkom 2025. godine predložilo Vladi FBiH članove komisije i pokrenulo izradu prednacrtu zakona o koncesijama, ali se zbog većeg broja primjedbi još nije pristupilo izradi nacrtu. Imajući u vidu navedene zakonske neusaglašenosti po pitanju koncesija u FBiH, prikupljeni prihodi po ovom osnovu u 2024. godini iznose 83.392 KM
Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje - Ministarstvo nije zatražilo dodatnu kontrolu i nadzor, koju vrši Federalna uprava za inspeksijske poslove u suradnji sa kantonalnim upravama za inspeksijske poslove, u skladu sa članom 27. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Posljedica navedenog je da su poticaji za poljoprivredu u iznosu od 1.121.025 KM, koje su kantonalna ministarstva ocijenila kao formalno ispravne, iskazani u vanbilansnoj evidenciji; - Ministarstvo nije integriralo Jedinicu za koordinaciju projekta razvoja stočarstva i ruralnog finansiranja i Jedinicu za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi u sastav Ministarstva, kako je to Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije programa javnih investicija u FBiH predviđeno, niti je je izvršilo gašenje namjenskih računa koji nisu u sastavu Jedinstvenog računa Trezora u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH.
Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
	Isticanje pitanja Ministarstvo obavlja poslove iz oblasti vojnih evidencija koji, prema Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, nisu u njegovoj nadležnosti, a Uredba o privremenom preuzimanju dijela funkcija prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane iz oblasti vojnih evidencija, kojom su ovi poslovi dati Ministarstvu u nadležnost, proglašena je neustavnom u 2014. godini. Izmjene i dopune navedenog Zakona u dijelu dopune nadležnosti Ministarstva nikad nisu izvršene.
Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Isticanje pitanja Ministarstvo ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu i posjedu imovine koju koristi i koja je u poslovnim knjigama na 31. 12. 2024. godine iskazana u iznosu od 1.188.760 KM sadašnje vrijednosti.
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
Federalno ministarstvo kulture i sporta	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom

	Osnova za mišljenje 1. Sredstva koja su planirana i iskazana na poziciji tekućih transfera drugim nivoima vlasti za kulturu od značaja za FBiH i za sport od značaja za FBiH nisu korištena samo za namjene koje su određene budžetom Ministarstva, jer su odobrena neprofitnim organizacijama, a dio njih u kapitalne svrhe. To nije u skladu s članovima 6. i 34. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu. Navedeno je imalo za posljedicu da tekući i kapitalni transferi nisu knjigovodstveno evidentirani na propisanim pozicijama, shodno Pravilniku o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 2. Realizacija tekućih transfera u iznosu od 7.097.227 KM, kapitalnih transfera u iznosu od 2.490.000 KM i sredstava ostvarenih po osnovu naknada za priređivanje igara na sreću iz 2023. godine u iznosu od 1.600.000 KM izvršena je najvećim dijelom bez primjene jasnih i mjerljivih kriterija i za koje nije definisana dokumentacija kojom se dokazuje njihova ispunjenost. Navedeno ukazuje na to da nije osigurano transparentno i efikasno upravljanje budžetskim sredstvima u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu; 3. Kapitalni transfer drugim nivoima vlasti – Izgradnja bazena u Mostaru, nije planiran u skladu s članom 13. Zakona o budžetima u FBiH, na osnovu relevantne dokumentacije, kojom se utvrđuje spremnost projekta. To je imalo za posljedicu da je u 2024. godini realizovano 4.100.000 KM od odobrenih 8.000.000 KM, a od početka projekta realizovano je samo 32% odobrenih sredstava.
Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno Isticanje pitanja • Projekti zatvaranja kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja realizovani su 60% u odnosu na planirana sredstva jer općine nisu blagovremeno obezbijedile neophodnu infrastrukturu za realizaciju zaključenih sporazuma sa Ministarstvom, te zbog općeg rasta cijena na tržištu. U dostavljenim obrascima „Informacija o projektu“ (IP obrasci) Federalnom ministarstvu finansija za projekte koji se finansiraju iz kreditnih sredstva, donacija i budžeta FBiH utvrđena su značajna odstupanja u ukupnim vrijednostima programa u odnosu na Program javnih investicija Federacije BiH 2024–2026. godine.
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Ministarstvo je univerzitetima u Sarajevu, Tuzli i Bihaću produžilo rokove za pravdanje namjenskog utroška sredstava dodijeljenih u 2023. godini u iznosu od 918.000 KM, zbog čega njihov utrošak nije pravdan prije dodjele sredstava u 2024. godini u iznosu od 97.471 KM. To nije u skladu sa članom 57. Zakona o budžetima u FBiH, kojim je predviđeno da korisnici transfera koji nisu dostavili izvještaje o namjenskom utrošku sredstava nemaju pravo aplicirati za dodjelu u narednoj fiskalnoj godini; 2. Raspodjela sredstava ostvarenih po osnovu naknada za priređivanje igara na sreću iz 2023. godine u iznosu od 598.718 KM izvršena je bez primjene jasnih i mjerljivih posebnih kriterija i za koje nije utvrđen način dodjele bodova i utvrđivanja visine sredstava. Navedeno ukazuje na to da nije osigurano transparentno i efikasno upravljanje budžetskim sredstvima u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu.
Federalno ministarstvo okoliša i turizma	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Dio tekućih i kapitalnih transfera u iznosu od 623.419 KM planiran je i evidentiran na pogrešnim pozicijama unutar tekućih i kapitalnih transfera. Također, Budžetom su planirani i realizovani tekući transferi u iznosu od 234.723 KM, iako se dodjela sredstava vršila za kapitalne svrhe. Ovo za posljedicu ima da finansijski izvještaji ne daju tačne podatke o transferima, prema njihovoj namjeni i korisnicima. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu; 2. Dodjela sredstava korisnicima kapitalnih transfera za razvoj turizma vršena je bez utvrđenih potkriterija, čime nije osigurana transparentna dodjela sredstava u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2024. godinu.

	Isticanje pitanja Rokovi za kontrolu namjenskog utroška sredstava po Javnom pozivu za podnošenje prijava za dodjelu finansijske pomoći poslovnim subjektima iz turističko-ugostiteljskog sektora u okolnostima pandemije COVID-19 su više puta produžavani. Krajnji rok za završetak nadzora je 31. 12. 2025. godine, prilikom čega je potrebno uvažiti prioritete postupanja u dijelu roka zastare za povrat nenamjenski utrošenih sredstava.
--	---

3.5 Gradovi i općine

U izvještajnom periodu obavljene su finansijske revizije 16 jedinica lokalne samouprave, od čega dva grada i 14 općina.

Planirani budžeti revidiranih gradova i općina iznosili su 322.587.269 KM. Revidirane jedinice lokalne samouprave su u finansijskim izvještajima za 2024. godinu iskazale ukupne prihode i primitke u iznosu od 227.268.894 KM, a rashode i izdatke u iznosu od 238.252.806 KM.

U nastavku je pregled iskazanih prihoda i primitaka, rashoda i izdataka i finansijskog rezultata za 2024. godinu, te akumuliranog suficita/deficita na 31. 12. 2024. godine, po subjektima revizije:

Tabela 12. Pregled finansijskih pokazatelja revidiranih gradova i općina

Red. broj	Subjekti revizije	Prihodi i primici	Rashodi i izdaci	Ukupan finansijski rezultat	Akumulirani suficit/deficit ¹⁵
1	2	3	4	5	6
1.	Grad Cazin	31.299.302	36.501.399	-5.202.097	-584.566
2.	Grad Srebrenik	18.177.325	18.943.992	-766.667	-2.431.555
3.	Općina Bosanski Petrovac	6.344.410	6.626.463	-282.053	-185.277
4.	Općina Kakanj	30.763.729	30.255.190	508.539	564.267
5.	Općina Neum	10.845.378	12.516.090	-1.670.712	-1.244.559
6.	Općina Kalesija	11.849.919	13.124.105	-1.274.186	-634.276
7.	Općina Odžak	7.673.176	6.843.194	829.982	2.873.807
8.	Općina Sanski Most	16.817.233	17.104.733	-287.500	2.000.535
9.	Općina Kiseljak	14.610.407	14.519.507	90.900	1.487.503
10.	Općina Banovići	11.704.607	11.950.720	-246.113	-820.473
11.	Općina Grude	13.498.080	15.611.781	-2.113.701	-6.630.032
12.	Općina Hadžići	16.860.824	20.218.280	-3.357.456	939.702
13.	Općina Kupres	5.699.323	5.634.873	64.450	937.913
14.	Općina Vitez	13.543.973	12.558.492	985.481	2.862.016
15.	Općina Teočak	4.853.377	4.436.899	416.478	1.629.564
16.	Općina Maglaj	12.727.831	11.407.088	1.320.743	4.631.130
UKUPNO		227.268.894	238.252.806	-10.983.912	5.395.699

¹⁵ Akumulirani suficit: Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima; Akumulirani deficit: Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima

U nastavku je pregled datih mišljenja revidiranim jedinicama lokalne samouprave:

Tabela 13. Pregled datih mišljenja i broja preporuka revidiranim jedinicama lokalne samouprave

Red. broj	Subjekti revizije	Data mišljenja		Broj datih preporuka
		o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima	
1	2	3	4	5
1.	Grad Cazin	s rezervom	s rezervom	19
2.	Grad Srebrenik	s rezervom	s rezervom	15
3.	Općina Bosanski Petrovac	s rezervom	s rezervom	15
4.	Općina Kakanj	s rezervom	s rezervom	15
5.	Općina Neum	s rezervom	negativno	21
6.	Općina Kalesija	s rezervom	s rezervom	22
7.	Općina Odžak	s rezervom	s rezervom	15
8.	Općina Sanski Most	s rezervom	s rezervom	15
9.	Općina Kiseljak	pozitivno	s rezervom	13
10.	Općina Banovići	s rezervom	s rezervom	18
11.	Općina Grude	s rezervom	negativno	18
12.	Općina Hadžići	s rezervom	s rezervom	23
13.	Općina Kupres	s rezervom	s rezervom	14
14.	Općina Vitez	s rezervom	s rezervom	18
15.	Općina Teočak	pozitivno	s rezervom	15
16.	Općina Maglaj	s rezervom	s rezervom	20

U 16 izvještaja o finansijskoj reviziji jedinica lokalne samouprave za 2024. godinu dato je ukupno 276 preporuka.

Uz data mišljenja istaknuta su određena pitanja koja nisu imala uticaja na mišljenja, i to uz četiri mišljenja o finansijskim izvještajima i četiri mišljenja o usklađenosti sa zakonskim propisima.

3.5.1 Najvažniji nalazi i preporuke

Revizijom gradova i općina utvrđeni su propusti i nepravilnosti za koje su date odgovarajuće preporuke.

Najvažniji nalazi i preporuke su:

- Nisu poduzete dovoljne aktivnosti kako bi se uspostavio i implementirao sistem finansijskog upravljanja i kontrole zasnovan na COSO modelu, što je obaveza utvrđena Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH. Nisu imenovani koordinatori za finansijsko upravljanje i kontrolu i sačinjeni planovi za razvoj finansijskog upravljanja i kontrole, nisu izrađene mape procesa i registri rizika, a za određene procese iz nadležnosti nisu donesene pisane procedure koje ih uređuju. U pojedinim slučajevima dizajnirani sistem nije implementiran.

Uspostaviti sistem internih kontrola prema COSO modelu, u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.

- Nisu uspostavljeni registri budžetskih korisnika u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o utvrđivanju i načinu vođenja registra budžetskih korisnika budžeta u FBiH.

Uspostaviti registar budžetskih korisnika shodno Zakonu o budžetima u FBiH i Pravilniku o utvrđivanju i načinu vođenja registra budžetskih korisnika budžeta u FBiH.

- Pojedine jedinice lokalne samouprave nisu okončale aktivnosti na uspostavljanju trezorskog načina poslovanja sa javnim sredstvima u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH.

Uspostaviti trezorski način poslovanja sa javnim sredstvima u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH.

- U određenim slučajevima izjave o fiskalnoj odgovornosti nisu sačinjene na način utvrđen Pravilnikom o obliku, sadržaju, načinu popunjavanja i predaji izjave o fiskalnoj odgovornosti, a službe za finansije ne vrše provjeru njihovog sadržaja.

Potrebno je da rukovodioci budžetskih korisnika sačinjavaju izjave o fiskalnoj odgovornosti na način propisan Pravilnikom o obliku i sadržaju, načinu popunjavanja i predaje izjave o fiskalnoj odgovornosti i dostavljaju ih službi za finansije koja treba da vrši njihovu provjeru.

- Jedinice za internu reviziju nisu uspostavljene u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u FBiH.

Uspostaviti jedinicu za internu reviziju u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

- Kod određenih jedinica lokalne samouprave nisu doneseni planovi integriteta i planovi borbe protiv korupcije s ciljem smanjenja rizika nastanka korupcije i drugih nepravilnosti, a kod pojedinih nisu sačinjeni izvještaji o njihovoj implementaciji.

Donijeti plan integriteta i plan borbe protiv korupcije Općine za naredni period, te sačinjavati izvještaje o njihovom provođenju.

- Prilikom pripreme i izrade budžeta nisu dosljedno primijenjene odredbe Zakona o budžetima u FBiH. Rashodi i izdaci ne planiraju se na odgovarajućoj poziciji kontnog plana za budžetske korisnike, ne planira se pokriće akumuliranog deficita iz ranijeg perioda, a ne poduzimaju se mjere uravnoteženja budžeta usljed povećanja rashoda i izdataka, odnosno smanjenih prihoda i primitaka.

Dosljedno postupati, u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH, prilikom pripreme i izrade budžeta.

- Godišnji finansijski izvještaji ne sadrže Analizu iskaza (tekstualni dio) ili ona ne sadrži sve propisane elemente, a godišnji izvještaji o izvršenju budžeta i izvještaji o novčanim tokovima nisu sačinjeni na način propisan Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta, izvještaj o novčanim tokovima i Analizu iskaza (tekstualni dio) sačinjavati na način propisan Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

- Namjenski prihodi priznati su kao prihod tekućeg perioda i nisu preknjiženi na kratkoročna razgraničenja prije godišnjeg obračuna iako nisu utrošeni, što nije u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i trezor. To ima za posljedicu pogrešno iskazivanje prihoda i finansijskih rezultata, kao i vremenskih razgraničenja i neraspoređenih viškova prihoda i rashoda u finansijskim izvještajima.

Neutrošene namjenske prihode prije izrade godišnjeg obračuna preknjižavati na kratkoročna razgraničenja i prenositi u budžet naredne godine, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

- Raspodjela transfera ne vrši se na osnovu javnog poziva i uz primjenu odgovarajućih kriterija, s ciljem osiguranja transparentnosti u raspodjeli. S korisnicima transfera ne zaključuju se ugovori kojima se regulišu međusobna prava i obaveze, ne utvrđuje se obaveza dostavljanja izvještaja o namjenskom utrošku doznačenih sredstava i nije uspostavljen nadzor nad namjenskim utroškom odobrenih sredstava.

Raspodjelu transfera vršiti na osnovu utvrđenih kriterija i javnog poziva, sa korisnicima transfera zaključivati ugovore kojima će se regulisati međusobna prava i obaveze, te vršiti nadzor nad namjenskim utroškom odobrenih sredstava.

- Neraspoređeni viškovi prihoda i rashoda nisu realno iskazani s obzirom na to da prilikom knjigovodstvenog evidentiranja poslovnih promjena nisu dosljedno primijenjene odredbe Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i računovodstvene politike.

Izvršiti analizu ranijih knjiženja na poziciji neraspoređenog viška prihoda i rashoda, te provesti korektivna knjiženja na način propisan odredbama Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

- Određena stalna sredstva nisu knjigovodstveno evidentirana, a značajan dio se vodi kao sredstva u pripremi, iako su u upotrebi. U pojedinim slučajevima nisu uspostavljene pomoćne knjige kapitalne imovine.

Uspostaviti potpune evidencije o stalnim sredstvima, kao i pomoćnu knjigu kapitalne imovine, izvršiti analizu sredstava u pripremi kako bi se utvrdio njihov status i vrijednost, te provesti odgovarajuća knjiženja.

- Kratkoročna potraživanja nisu realno iskazana, u okviru redovnih potraživanja iskazana su i sumnjiva i sporna, ne vrši se ocjena njihove naplativosti, a nisu poduzimane sve zakonom propisane radnje na njihovoj naplati, što nije u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH.

Izvršiti sveobuhvatnu analizu iskazanih potraživanja i ocjenu njihove naplativosti, te blagovremeno poduzimati aktivnosti na njihovoj naplati.

- Dugoročne obaveze, i u pojedinim slučajevima s njima povezana potraživanja, nisu knjigovodstveno evidentirane ili nisu evidentirane na odgovarajućoj poziciji kontnog plana, zbog čega finansijski izvještaji ne daju njihov tačan prikaz.

Dugoročne obaveze evidentirati na propisanim pozicijama, u skladu sa Računovodstvenim politikama za općinske budžetske korisnike i trezor.

- Nije proveden cjelovit godišnji popis imovine i obaveza, a u pojedinim slučajevima nije izvršeno ni usklađivanje stvarnog stanja s knjigovodstvenim, što nije u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Popis imovine i obaveza vršiti sveobuhvatno, te vršiti usklađivanje stvarnog stanja s knjigovodstvenim.

- Nabavke roba, usluga i radova nisu vršene u potpunosti u skladu s procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama i provedbenim aktima i nisu se poštovale odredbe zaključenih ugovora sa dobavljačima.

Nabavke u potpunosti vršiti u skladu s procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama i zaključenim ugovorima s dobavljačima.

Ocjena postupanja po preporukama koje su date u prethodnim godinama izvršena je kod svih revidiranih gradova i općina. S obzirom na to da se znatno skratio protok vremena između obavljanja revizija ove grupe subjekata, nije bilo onih kod kojih ocjena nije izvršena.

Tabela 14. Informacije o postupanju po preporukama jedinica lokalne samouprave

Red. br.	Grupe subjekata revizije	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama				
		Realizovano	Djelimično realizovano	Nije realizovano	Bez ocjene/neprovodivo	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Grad Cazin	4	3	0	0	7
	<i>postotak</i>	57%	43%	0%	0%	100%
2.	Grad Srebrenik	11	2	3	1	17
	<i>postotak</i>	65%	12%	18%	6%	100%
3.	Općina Bosanski Petrovac	6	5	0	4	15
	<i>postotak</i>	40%	33%	0%	27%	100%
4.	Općina Kakanj	10	9	8	1	28
	<i>postotak</i>	36%	32%	29%	4%	100%
5.	Općina Neum	2	4	2	0	8
	<i>postotak</i>	25%	50%	25%	0%	100%
6.	Općina Kalesija	7	3	15	2	27
	<i>postotak</i>	26%	11%	56%	7%	100%
7.	Općina Odžak	7	2	4	0	13
	<i>postotak</i>	54%	15%	31%	0%	100%
8.	Općina Sanski Most	9	7	3	0	19
	<i>postotak</i>	47%	37%	16%	0%	100%
9.	Općina Kiseljak	13	4	1	1	19
	<i>postotak</i>	68%	21%	5%	5%	100%
10.	Općina Banovići	8	7	5	0	20
	<i>postotak</i>	40%	35%	25%	0%	100%
11.	Općina Grude	5	8	8	1	22
	<i>postotak</i>	23%	36%	36%	5%	100%
12.	Općina Hadžići	4	2	6	0	12
	<i>postotak</i>	33%	17%	50%	0%	100%
13.	Općina Kupres	1	3	7	2	13
	<i>postotak</i>	8%	23%	54%	15%	100%
14.	Općina Vitez	6	8	8	0	22
	<i>postotak</i>	27%	36%	36%	0%	100%
15.	Općina Teočak	10	7	1	1	19
	<i>postotak</i>	53%	37%	5%	5%	100%
16.	Općina Maglaj	3	0	12	0	15
	<i>postotak</i>	20%	0%	80%	0%	100%
UKUPNO		106	74	83	13	276
<i>postotak</i>		38%	27%	30%	5%	100%

Od ukupno 276 preporuka koje su date u prethodnim izvještajima 38% je realizovano, 27% djelimično, a 30% nije realizovano. Ocjena postupanja po 5% datih preporuka nije izvršena u najvećoj mjeri jer su se preporuke odnosile na aktivnosti kojih nije bilo u revidiranoj godini ili su se promijenili propisi koji uređuju ove aktivnosti.

U nastavku je pregled revidiranih subjekata, s datim mišljenjima za 2024. godinu, osnovama za izražavanje mišljenja i istaknutim pitanjima:

Subjekti revizije	Data mišljenja/osnova za mišljenje/isticanje pitanja
1	2
Grad Cazin	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Stalna sredstva i izvori sredstava manje su iskazani za 246.870 KM jer su ulaganja za izgradnju parking prostora kod JU Komunalno-stambeni fond u tekućoj i ranijim godinama evidentirana na izdacima za tekuće održavanje. Navedeno nije u skladu s Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 2. Kratkoročna potraživanja na datum bilansa nisu tačno iskazana za najmanje 1.025.849 KM jer su evidentirana potraživanja za koncesije za koje Grad nema uticaja na naplatu, dio se odnosi na potraživanja za koja je utvrđeno da su nenaplativa, a dio na uslovna potraživanja, te su evidentirane uplate prihoda bez zaduženja potraživanja. Također, dio potraživanja u iznosu od 754.571 KM po osnovu komunalne naknade iz ranijeg perioda nije preknjižen na sumnjiva i sporna, niti je izvršena procjena naplativosti potraživanja. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 3. Dugoročne obaveze u iznosu od 961.637 KM i dugoročna razgraničenja u iznosu od 233.842 KM kod JU Komunalno-stambeni fond nisu tačno iskazana jer su u okviru njih evidentirana naplaćena sredstva od naknada za održavanje zajedničkih prostorija i uređaja i dio potraživanja po ovom osnovu, što nije u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za budžetske korisnike Grada Cazina i trezor.
	Isticanje pitanja Potraživanja Grada po osnovu komunalnih такси na datum bilansa iznose najmanje 1.500.776 KM, a za dio ovih predmeta pokrenuti su upravni sporovi, postupci preispitivanja sudskih odluka i apelacije, koje nisu bile okončane na datum bilansa.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Prilikom izrade Budžeta rashodi i izdaci nisu planirani na odgovarajućim pozicijama u iznosu od najmanje 464.145 KM, koji se odnose na JU Komunalno-stambeni fond, zbog čega u konsolidovanim finansijskim izvještajima nisu iskazani prema vrstama i potkategorijama kontnog plana. Nisu se poduzimale mjere za uravnoteženje Budžeta, iako su određeni prihodi i primici ostvareni u značajno manjem iznosu. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 2. Na datum bilansa nije proveden cjelovit popis imovine i obaveza, jer nisu obuhvaćene bilansne pozicije stalnih sredstava i potraživanja u cijelosti, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem shodno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH i Uredbi o računovodstvu budžeta u FBiH; 3. Tenderska dokumentacija za nabavke radova na izgradnji cestovne infrastrukture ugovorene vrijednosti 1.171.354 KM kod JU Komunalno-stambeni fond ne sadrži potpune informacije jer nisu utvrđeni rokovi za uvođenje izvođača u radove. Realizacija dijela ugovora zaključenih u 2024. godini nije ni započeta, a u toku revidirane godine značajnim dijelom realizovani su radovi po ugovorima iz ranijeg perioda, od čega su u pojedinačnim slučajevima radovi započeti tek nakon dvije godine od zaključenja ugovora. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.
	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Finansijski rezultat tekuće godine nije tačno iskazan, a neraspoređeni višak rashoda nad prihodima i kratkoročna razgraničenja su potcijenjena za 588.432 KM jer su namjenski prihodi za sufinansiranje infrastrukturnih projekata priznati kao prihod perioda, iako nisu utrošeni. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH; 2. Kratkoročna potraživanja na datum bilansa nisu tačno iskazana za iznos od 721.468 KM, jer su za dio potraživanja od pravnih i fizičkih lica iskazana potražna salda na osnovu izdatih rješenja obveznicima plaćanja naknada koja nisu knjigovodstveno evidentirana. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.
Grad Srebrenik	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje

	1. Nisu poduzimane mjere uravnoteženja Budžeta, iako su određeni prihodi i primici ostvareni u značajno manjem iznosu u odnosu na planirane, što je imalo za posljedicu negativan finansijski rezultat. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH; 2. Godišnji popis nije proveden u cijelosti jer nisu obuhvaćene značajne pozicije stalnih sredstava (zemljište, šume, građevine, oprema, sredstva u pripremi). Nije utvrđena struktura određenih pozicija bilansa stanja i nije izvršena analiza potraživanja po dužnicima, zbog čega nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem stalnih sredstava. Navedeno nije u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.
Općina Bosanski Petrovac	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima manje je iskazan za 119.656 KM jer dio rashoda po izvršnim sudskim rješenjima nije evidentiran, a dio neutrošenih namjenskih sredstava od naknada za izgradnju skloništa priznao se kao prihod perioda, iako nije utrošen. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH; 2. Kratkoročna potraživanja precijenjena su za najmanje 783.714 KM, jer se iznos od 861.580 KM odnosi na potraživanja koja su nenaplativa ili neosnovana, a potraživanja Općine po osnovu sudskog postupka u iznosu od 77.866 KM knjigovodstveno nisu evidentirana. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH. Isticanje pitanja • Općina za većinu objekata koji su knjigovodstveno evidentirani ima samo posjedovne listove budući da nije uspostavljen zemljišni katastar. Za dio imovine (poslovni prostori i stanovi) od kojeg ostvaruje prihode po osnovu davanja u zakup i koji nije knjigovodstveno evidentiran pokrenute su aktivnosti na rješavanju imovinsko-pravnih pitanja.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Godišnji popis imovine i obaveza kod Jedinstvenog općinskog organa uprave i javnih ustanova nije proveden u cijelosti jer nije izvršen popis sredstava u pripremi, potraživanja, dugoročnih obaveza i razgraničenja, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem na datum bilansa, shodno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH. Isticanje pitanja • Vijeće kao organ odlučivanja nije donijelo odluku o privremenom finansiranju za period do usvajanja budžeta, niti je donijelo određene akte od značaja za Općinu, što je imalo uticaj na obavljanje poslova iz nadležnosti i realizaciju pojedinih projekata.
Općina Kakanj	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Stalna sredstva i izvori sredstava nisu tačno iskazani jer kancelarijski namještaj nabavljen u ranijem periodu u vrijednosti od 255.824 KM nije evidentiran u Glavnoj knjizi, a za dio iskazanih stalnih sredstava Općina nakon izvršene procjene vrijednosti građevina nije izvršila usklađivanje knjigovodstvene i stvarne vrijednosti u iznosu od 1.112.870 KM. Iskazano stanje stalnih sredstava u Glavnoj knjizi veće je za 21.873.545 KM u odnosu na stanje u knjizi kapitalne imovine. Navedeno nije u skladu s Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 2. Dugoročne obaveze po kreditu za „Projekat rehabilitacije vodosnabdijevanja“ evidentirane su na poziciji dugoročnih razgraničenja umjesto na izvorima novčanih sredstava, što ima za posljedicu da su dugoročna razgraničenja i izvori stalnih sredstava više iskazani za 642.452 KM. Navedeno nije u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Općina nije okončala aktivnosti na uspostavljanju trezorskog načina poslovanja, jer nije uključen Zavod za planiranje i izgradnju, iako je to bila u obavezi do 2017. godine, u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH; 2. Godišnji popis nije proveden u cijelosti, jer nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem stalnih sredstava, nije izvršena analiza potraživanja, niti je Centralna popisna komisija sačinila izvještaj o izvršenom popisu. Navedeno nije u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.
Općina Neum	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima u Bilansu stanja manje je iskazan za 403.990 KM budući da su u prethodnim periodima namjenski prihodi u iznosu od 360.879 KM priznati, iako nisu utrošeni, a iznos od 43.111 KM priznat je kao prihod tekućeg perioda, iako nije uplaćen na jedinstveni račun trezora. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH;

	- Općina nije uspostavila pomoćnu knjigu kapitalne imovine, zbog čega se ne mogu potvrditi struktura i pojedinačne vrijednosti zemljišta i dijela cesta nabavne vrijednosti 4.642.827 KM. Osnivački ulozi u javna preduzeća i ustanove nisu knjigovodstveno evidentirani. Navedeno nije u skladu sa Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; - Dugoročne obaveze su potcijenjene jer obaveza po osnovu zaključenog Sporazuma sa JP „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar u iznosu od najmanje 5.032.163 KM nije bilansno evidentirana. Navedeno nije u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje - Nije uspostavljena jedinica za internu reviziju kao ključni element internog nadzora kojim se osigurava sistematičan pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, kontrolama i procesima upravljanja, što je obaveza shodno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH; - Rashodi u iznosu od najmanje 941.095 KM nisu planirani Budžetom na propisanim pozicijama, zbog čega u finansijskim izvještajima nisu iskazani prema vrstama i potkategorijama kontnog plana, a izmjenama i dopunama Budžeta nije izvršeno uravnoteženje prihoda i primitaka, te rashoda i izdataka. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o Budžetima u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; - Za sumnjiva i sporna potraživanja po osnovu komunalne naknade u iznosu od najmanje 111.069 KM nisu blagovremeno poduzete sve aktivnosti naplate, a rješenja po osnovu privremenog korištenja javnih površina u iznosu od 207.073 KM nisu poništena, iako obaveze nisu plaćene u propisanom roku. Navedeno nije u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH; - Godišnji popis imovine i obaveza nije proveden u cijelosti, budući da nisu popisana sva stalna sredstva i potencijalna potraživanja, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem na datum bilansa shodno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH; - Na Sporazum sa JP „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar kojim su prihvaćene obaveze u iznosu od 5.230.409 KM, kao ni na Ugovor o kompenzaciji koji proizilazi iz ovog Sporazuma, nije osigurana saglasnost Vijeća koje je nadležno za donošenje odluka o upravljanju i raspolaganju imovinom jedinice lokalne samouprave, što nije u skladu sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH; - Bez provođenja postupka javne nabavke izvršene su nabavke usluga fizičke zaštite i održavanja javne rasvjete u iznosu od 107.326 KM, a kod pregovaračkog postupka ugovorne vrijednosti 52.995 KM informacije o postupku i tenderska dokumentacija nisu objavljene na portalu javnih nabavki. U tenderskoj dokumentaciji za nabavku opreme za novu zgradu Općine, ugovorene vrijednosti 468.000 KM, nisu date potpune informacije o predmetu nabavke – o uslovima i postupku dodjele ugovora, te nije opisan način dokazivanja niti su navedeni mjerodavni kriteriji za ocjenjivanje ekvivalentnosti roba. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Isticanje pitanja - Vijeće je dalo saglasnost za obavljanje poslova pravne zaštite imovine i imovinskih interesa u Općini javnom pravobraniocu Grada Stoca, a ne Gradskom javnom pravobranilaštvu Stolac, kako je predviđeno Zakonom o pravobranilaštvu; - S ciljem rješavanja svih otvorenih pitanja oko naknade za korištenje hidroakumulacijskih objekata za proizvodnju električne energije u CHE Čapljina i njene raspodjele, zaključen je Ugovor o kompenzaciji sa JP „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar, što ima za posljedicu da se dio javnih prihoda neće uplaćivati na depozitni račun Općine, kako je predviđeno Zakonom o trezoru u FBiH.
Općina Kalesija	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje - Nije sačinjena analiza iskaza (tekstualni dio) uz godišnje računovodstvene izvještaje u kojoj se obrazlaže izvršenje budžeta, zbog čega nije postupljeno u skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH; - Stalna sredstva potcijenjena su za najmanje 1.499.674 KM jer nije vršeno povećanje njihove vrijednosti za iznos izdataka za nabavku i rekonstrukciju stalnih sredstava koji su u finansijskim izvještajima iskazani na pozicijama kapitalnih transfera (833.149 KM) i izdataka za tekuće održavanje (666.525 KM). Navedeno nije u skladu sa Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Isticanje pitanja

	• Presudom Kantonalnog suda u Tuzli od 16. 11. 2012. godine potvrđena je prvostepena presuda Općinskog suda radi izvršenja ugovora (vrijednost spora 380.000 KM), kojom se Općina obavezuje da za sedam tužitelja ponaosob izgradi stanove i preda ih na trajno korištenje sa pravom otkupa, u roku od šest mjeseci od dana pravosnažnosti presude, i nadoknadi troškove postupka. Općina je na drugostepenu presudu izjavila reviziju, koja je Presudom Vrhovnog suda FBiH odbijena, te je naloženo da izgradi stanove. Doneseno je i Rješenje o izvršenju Općinskog suda u Kalesiji 2014. godine, po kojem Općina nije postupila. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Trezorski način poslovanja nije uspostavljen, iako je Općina bila u obavezi 2017. godine okončati aktivnosti po ovom pitanju, u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH; 2. Nije uspostavljena jedinica za internu reviziju kao ključni element internog nadzora kojim se osigurava sistematičan pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, kontrolama i procesima upravljanja, što nije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH; 3. Prilikom izrade Budžeta rashodi i izdaci nisu planirani po izvorima finansiranja, i u određenim slučajevima nisu planirani na odgovarajućim pozicijama. Odlukom o izvršavanju Budžeta nije utvrđena detaljna struktura svih rashoda i izdataka budžeta i način njihovog izvršavanja, a nisu se sačinjavali ni planovi novčanih tokova, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH; 4. Na datum bilansa nije proveden cjelovit popis imovine i obaveza, jer nisu obuhvaćene pozicije stalnih sredstava u pripremi, koje se odnose na ulaganja u sportsku dvoranu u iznosu od 4.771.553 KM započeta 2008. godine, i razgraničeni prihodi za namjenska sredstva. Nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 5. Zaključenim ugovorom sa dobavljačem u iznosu od 640.265 KM izmijenjeni su uslovi utvrđeni tenderskom dokumentacijom, što nije u skladu s odredbama Zakona o javnim nabavkama. Za izvođenje radova u iznosu od 868.725 KM Općina izvođača nije uvela u posao u utvrđenom roku i nije obračunala penale zbog kašnjenja u izvođenju radova u skladu sa zaključenim ugovorom.
Općina Odžak	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Kratkoročna potraživanja nisu tačno iskazana, jer se potraživanja po osnovu komunalne naknade koja, prema prezentiranim podacima, iznose 4.983.436 KM, ne evidentiraju u Glavnoj knjizi, što nije u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH i Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH; 2. Stalna sredstva i izvori stalnih sredstava manje su iskazani budući da dio (zemljište, objekti i osnivački udjeli) u vlasništvu Općine nije knjigovodstveno evidentiran. Također, dio sredstava u pripremi u iznosu od 936.003 KM odnosi se na ranije okončane projekte i na sredstva van upotrebe. Navedeno nije u skladu sa Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu u budžetu u FBiH. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Nije donesen registar budžetskih korisnika, niti je uspostavljen trezorski način poslovanja, iako je Općina bila u obavezi 2017. godine okončati aktivnosti po ovom pitanju. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o trezoru u FBiH; 2. Prilikom izrade Budžeta određeni prihodi, rashodi i izdaci nisu planirani na propisanim pozicijama, zbog čega u finansijskim izvještajima nisu iskazani prema vrstama i potkategorijama kontnog plana, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. 3. Nije izvršen godišnji popis stalnih sredstava u pripremi, ostalih pomoćnih građevina, vanjskog osvjetljenja i pločnika, cesta i mostova, dio popisnih lista stalnih sredstava ne sadrži vrijednost sredstava, a nije izvršeno ni usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.
Općina Sanski Most	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Za kratkoročna potraživanja po osnovu komunalne naknade, koja su iskazana u iznosu od 1.453.422 KM i najvećim dijelom se odnose na potraživanja starija od godinu dana, nisu uspostavljene analitičke evidencije koje daju informacije o njihovoj strukturi i ročnosti. Ova potraživanja nisu preknjižena na poziciju sumnjivih i spornih, a njihova naplata je neizvjesna zato što nisu poduzete zakonom predviđene mjere u cilju njihove naplate. Navedeno nije u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH, Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH;

	2. Jedinstveni općinski organ uprave i JU Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu ne raspolažu podacima o pojedinačnim stanjima i strukturi stalnih sredstava iskazanih u konsolidiranim financijskim izvješćima jer nisu uspostavili knjigu kapitalne imovine. Dugoročni plasmani podcijenjeni su za najmanje 639.879 KM, jer je izvršeno njihovo umanjeње za navedeni iznos, iako JKP „Vodovod i kanalizacija“ nije vršilo povrat ovih sredstava sukladno zaključenom Sporazumu, niti je za to prezentirana dokumentacija. Navedeno nije sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Nije proveden cjelovit popis stalnih sredstava, potraživanja i obveza, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, kako je to propisano odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 2. Tenderska dokumentacija za postupke javne nabavke ugovorene vrijednosti 1.222.017 KM kod JU Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu nije sačinjena na način propisan Uputstvom za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda jer ne sadrži procijenjene količine roba, usluga i radova, dok uz fakture za uslugu modernizacije i racionalizacije javne rasvjete nisu ispostavljene specifikacije utrošenog materijala i angažiranog osoblja, što ukazuje na to da nije vršen nadzor nad realizacijom zaključenog ugovora u dijelu poštovanja ugovorenih cijena. Određene ugovorene rekonstrukcije cesta nisu realizirane. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, njegovim podzakonskim aktima, kao ni zaključenim ugovorima o javnim nabavkama.
Općina Kiseljak	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Nije uspostavljena jedinica za internu reviziju kao ključni element internog nadzora kojim se osigurava sistematičan pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, kontrolama i procesima upravljanja, što nije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH; 2. Prilikom izrade Budžeta određeni prihodi, rashodi i izdaci nisu planirani na propisanim pozicijama, zbog čega u finansijskim izvještajima nisu iskazani prema vrstama i potkategorijama kontnog plana. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 3. Korisnici tekućih transfera za kulturu, sport i dio neprofitnih organizacija nisu dostavili izvještaje o utrošku sredstava za najmanje 165.250 KM, te nije izvršen nadzor nad njihovim utroškom, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Odlukom o izvršavanju budžeta Općine Kiseljak za 2024. godinu; 4. Uslovi u tenderskoj dokumentaciji za nabavku opremanja zgrade Doma za stare i nemoćne u Lugu (280.243 KM) nisu definisani srazmjerno predmetu nabavke, što nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Isticanje pitanja - Općinsko pravobranilaštvo Kiseljak osnovano je Odlukom Vijeća iz 2023. godine. Poslove pravobraniteljice od osnivanja obavljala je državna službenica po ovlaštenju načelnika. Do okončanja revizije nisu pokrenute aktivnosti na imenovanju pravobranioca u skladu sa Zakonom o pravobranilaštvu Srednjobosanskog kantona; - Odlukom Vijeća o raspodjeli tekućih transfera za 2024. godinu predviđeno je da se dio transfera za sport, kulturu i neprofitne organizacije raspoređuje na osnovu podnesenih zahtjeva i odluka o isplati bez javnog poziva i utvrđenih kriterija. Ističemo da zbog navedenog nije transparentno izvršena raspodjela transfera u iznosu od najmanje 184.511 KM.
Općina Banovići	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Kratkoročna potraživanja su više iskazana jer su u okviru njih iskazani dugoročni plasmani (667.060 KM), potraživanja po osnovu koncesija čija naplata nije u nadležnosti Općine (489.300 KM) i sumnjiva i sporna potraživanja (466.975 KM) za koja je iscrpljena mogućnost naplate. Navedeno nije u skladu sa Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH;

	2. Stalna sredstva u finansijskim izvještajima nisu tačno iskazana jer su na poziciji stalnih sredstava u pripremi iskazana ulaganja od prije deset i više godina za koja nije izvjesno da će se nastaviti, a osnivački ulozi u javna preduzeća i ustanove nisu knjigovodstveno evidentirani. Dugoročni plasmani manje su iskazani za 3.036.688 KM, jer na ovoj poziciji nisu evidentirani krediti preneseni na JP Eko-Sep d.o.o. Živinice (2.369.628 KM) i JP Vodovod i kanalizacija d.o.o. Banovići (667.060 KM). Navedeno nije u skladu sa Uredbom o računovodstvu u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Isticanje pitanja - Općina ne posjeduje dokumentaciju o pravu vlasništva ili raspolaganja imovine nabavne vrijednosti 283.778 KM koja je iskazana u poslovnim knjigama na 31. 12. 2024. godine. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje - Nije uspostavljena jedinica za internu reviziju, kao ključni element internog nadzora kojim se osigurava sistematičan pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, kontrolama i procesima upravljanja, što je obaveza shodno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH; - Rashodi i izdaci Budžetom nisu planirani po izvorima finansiranja, a nisu se poduzimale mjere na uravnoteženju Budžeta. Prilikom njegove izrade najmanje 527.934 KM rashoda i izdataka nije planirano na propisanim pozicijama, zbog čega u finansijskim izvještajima nisu iskazani prema vrstama i potkategorijama kontnog plana. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o Budžetima u FBiH, Odlukom o izvršenju budžeta za 2024. godinu i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; - Godišnji popis imovine i obaveza nije proveden u cijelosti, budući da nisu popisana sva stalna sredstva, potraživanja i obaveze, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem na datum bilansa shodno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH; - Općina nije postupila u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama jer je tenderskom dokumentacijom za nabavke ukupne ugovorene vrijednosti od 555.594 KM od ponuđača zahtijevala dokument koji nije neophodan dokaz za ispunjavanje kvalifikacionih uslova, čime je ograničila konkurenciju, a tenderska dokumentacija za nabavke ugovorene vrijednosti 291.825 KM ne sadrži jasnu informaciju o dostavljanju garancije za uredno izvršenje ugovora. Isticanje pitanja - Vijeće kao organ odlučivanja nije donijelo Budžet za 2024. godinu, Odluku o privremenom finansiranju, a tokom godine nije donosilo ni druge akte od značaja za Općinu. Navedeno je uticalo na realizaciju započetih projekata i aktivnosti, pokretanje novih projekata, isplatu stipendija, te isplatu plaća i naknada zaposlenima.
Općina Grude	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje - Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima manje je iskazan za 310.940 KM jer su sredstva zaštite i spašavanja iz 2024. godine u iznosu od 173.459 KM, a iz ranijeg razdoblja u iznosu od 137.481 KM, priznata kao prihod tih razdoblja, iako nisu utrošena. Navedeno nije u skladu s odredbama Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenih politika za korisnike budžeta Općine; - Ne mogu se potvrditi pojedinačna stanja i struktura stalnih sredstava iskazanih u finansijskim izvještajima jer Općina i Fond nisu uspostavili knjigu kapitalne imovine. Općina nema podatke o strukturi cesta i mostova ukupne vrijednosti 8.212.479 KM jer su iskazani u jednom iznosu. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; - Odlukom o povjeravanju javnih poslova aktivnosti vođenja evidencije o naplaćenju komunalnoj naknadi ustupljene su Javnoj ustanovi za komunalnu djelatnost „Vrilo“, dok se ova naknada uplaćuje na depozitni račun Općine. Potraživanja za komunalnu naknadu, koja prema evidenciji JU „Vrilo“ iznose 43.895 KM, ne evidentiraju se u Glavnu knjigu Općine, zbog čega su kratkoročna potraživanja manje iskazana za navedeni iznos. Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje - Trezorski način poslovanja nije uspostavljen jer JU Centar za socijalni rad kao budžetski korisnik i dalje ima otvoren transakcijski račun, te se njegove transakcije ne evidentiraju u Glavnoj knjizi Trezora. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH;

	- Budžet ne sadrži posebni dio, rashodi i izdaci nisu planirani prema izvorima finansiranja, nije planirano pokriće akumuliranog deficita, koji je na kraju obračunskog razdoblja iskazan u iznosu od 6.630.032 KM. Stvoreni su rashodi i izdaci u iznosu od 99.565 KM iznad utvrđenih u Budžetu za te namjene i nisu poduzete mjere s ciljem njegovog uravnoteženja. Nisu poštovani prioriteti izvršavanja Budžeta jer nisu vršene otplate duga. Navedeno nije u skladu s odredbama Zakona o budžetima FBiH i Odluke o izvršavanju Budžeta Općine za 2024. godinu; - Raspodjela tekućih transfera u iznosu od 423.391 KM i kapitalnih transfera u iznosu od 594.993 KM izvršena je na osnovu zahtjeva korisnika, a ne na osnovu prethodno utvrđenih programa i kriterija, kako je to Odlukom o izvršavanju budžeta za 2024. godinu predviđeno; - Nije proveden cjelovit popis stalnih sredstava, potraživanja i obaveza, niti je izvršeno usuglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, kako je to propisano odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH; - Nabavke u iznosu od 333.779 KM izvršene su bez provedene procedure i zaključenih ugovora, dok za nabavke u iznosu od 51.306 KM nije proveden postupak odgovarajućeg vrijednosnog razreda. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.
Općina Hadžići	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje - Finansijski rezultat tekuće godine precijenjen je za najmanje 118.897 KM jer su prihodi u iznosu od 556.099 KM priznati kao prihod perioda, iako nisu utrošeni, a rashodi u iznosu od 437.202 KM kao rashod perioda, iako nisu nastali. Također, u ranijem periodu su priznati neutrošeni namjenski prihodi u iznosu od 290.859 KM. Zbog navedenog, neraspoređeni višak prihoda nad rashodima precijenjen je za najmanje 409.756 KM, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH; - Općina knjigovodstveno ne evidentira lokalne ceste, za čije je upravljanje, građenje, rekonstrukciju, održavanje i zaštitu nadležna u skladu sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, zbog čega stalna sredstva i izvori stalnih sredstava nisu tačno iskazani. Iako se radi o značajnim vrijednostima, ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju cesta budžetom se planiraju i knjigovodstveno evidentiraju na poziciji kapitalnih transfera, od čega u tekućoj godini u iznosu od najmanje 1.312.123 KM, i ne vrši se povećanje vrijednosti stalnih sredstava i izvora stalnih sredstava. Zbog navedenog, Glavna knjiga i ne sadrži ovu poziciju, a Bilans stanja ne daje tačan prikaz stalnih sredstava, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Efekte na finansijske izvještaje ne možemo utvrditi.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje - Nije uspostavljena jedinica za internu reviziju kao ključni element internog nadzora kojim se osigurava sistematičan pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, kontrolama i procesima upravljanja, što nije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH; - Prilikom izrade Budžeta rashodi i izdaci nisu planirani po izvorima finansiranja i na propisanim pozicijama u iznosu od najmanje 2.108.247 KM, zbog čega u finansijskim izvještajima nisu iskazani prema vrstama i potkategorijama kontnog plana. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; - Na datum bilansa nije proveden cjelovit popis imovine i obaveza, jer nisu obuhvaćene bilansne pozicije u cijelosti, poslovni prostori i kratkoročna razgraničenja, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. Izvještaj komisije za popis stalnih sredstava ne sadrži njihovu strukturu sa iskazanim vrijednostima, struktura potraživanja i obaveza nije tačna, jer su pozicije iskazane zajedno, a za određena potraživanja nije dato obrazloženje, niti period na koji se odnose. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.
Općina Kupres	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje - Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima više je iskazan za 344.897 KM jer su sredstva zaštite i spašavanja (28.913 KM) i primljenih transfera i donacija (99.712 KM) priznata kao prihod razdoblja, iako nisu utrošena, dok obveze po sudskim rješenjima o izvršenju (216.712 KM) nisu iskazane u knjigovodstvenim evidencijama, zbog čega su rashodi podcijenjeni. Navedeno nije sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH; - Općina nije uspostavila evidenciju kratkoročnih potraživanja po dospelosti, određena potraživanja su zastarjela jer nisu pravovremeno poduzimane aktivnosti na njihovoj naplati, a za dio nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog i stvarnog stanja. Zbog toga kratkoročna potraživanja za komunalnu naknadu u iznosu od 557.322 KM nisu realno iskazana. Navedeno nije sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH, Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Općina nije donijela registar proračunskih korisnika. Dokument okvirnog proračuna za razdoblje 2024. – 2026. godine nije sačinjen, a rashodi i izdaci Proračunom nisu planirani prema izvorima financiranja. Navedeno nije sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH; 2. Tekući transferi za sport, braniteljskim udrugama, udrugama građana i vjerskim zajednicama u iznosu od 88.854 KM odobreni su zaključcima načelnika temeljem dostavljenih zahtjeva, a ne temeljem pravilnika kojim se regulira njihova realizacija, što nije sukladno Odluci o izvršavanju proračuna Općine Kupres za 2024. godinu; 3. Nije proveden cjelovit popis stalnih sredstava i potraživanja s obzirom na to da popisne liste opreme, novčanih sredstava i potraživanja predstavljaju njihova preuzeta stanja iz knjigovodstvenih evidencija, te nije izvršeno usuglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. Nije donesena ni odluka o usvajanju izvješća o provedenom popisu. Navedeno nije sukladno odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnika o popisu imovine, potraživanja, zaliha i obveza.
	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Kratkoročna potraživanja u iznosu od najmanje 2.709.550 KM su u najvećoj mjeri zastarjela, nisu preknjižena na sumnjiva i sporna, niti su blagovremeno poduzete sve propisane mjere na njihovoj naplati, zbog čega nisu realno iskazana. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 2. Stalna sredstva i izvori sredstava nisu realno iskazani jer Općina nije knjigovodstveno evidentirala sve ceste koje su joj u nadležnosti, nego samo novoizgrađene i naknadna ulaganja u postojeće ceste, a efekte na finansijske izvještaje ne možemo utvrditi. Osnivačka ulaganja u javna preduzeća i ustanove nisu knjigovodstveno evidentirana. Navedeno nije u skladu sa Uredbom o računovodstvu u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Prilikom izrade i planiranja Budžeta Općine za 2024. godinu nisu poštovani utvrđeni rokovi za njegovu pripremu. Primljeni transferi, rashodi i izdaci u iznosu od najmanje 719.577 KM nisu planirani Budžetom na propisanim pozicijama, zbog čega u finansijskim izvještajima nisu iskazani prema vrstama i potkategorijama kontnog plana. Nisu se sačinjavali planovi novčanih tokova i operativni planovi. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o Budžetima u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 2. Za tekuće transfere u iznosu od 599.250 KM koji su odobreni korisnicima utvrđenim Budžetom način raspodjele nije propisan Odlukom o izvršenju Budžeta Općine za 2024. godinu, niti je utvrđena obaveza dostavljanja izvještaja o namjenskom utrošku sredstava. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH; 3. Godišnji popis imovine i obaveza u Jedinstvenom općinskom organu uprave i kod JU Centar za socijalni rad Vitez nije proveden u potpunosti jer dio imovine i obaveza nije popisana, a nije izvršeno ni usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem na datum bilansa. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH; 4. Tenderskom dokumentacijom za nabavke radova ukupne ugovorene vrijednosti u iznosu od 855.285 KM nisu jasno i precizno utvrđeni zahtjevi za dokazivanje tehničke i profesionalne sposobnosti, dok za nabavku usluga za zimsko održavanje puteva ugovorene vrijednosti u iznosu od 217.034 KM nisu date potpune informacije o uslovima i postupku dodjele ugovora. Kod provođenja pregovaračkih postupaka bez objave obavještenja ukupne ugovorene vrijednosti u iznosu od 129.140 KM nije provedena propisana procedura. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.
Općina Vitez	
	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Prilikom izrade Proračuna rashodi i izdaci nisu planirani po izvorima financiranja. Određeni prihodi i primici, te rashodi i izdaci, nisu Proračunom planirani na propisanim pozicijama, zbog čega u finansijskim izvješćima nisu iskazani prema vrstama i potkategorijama kontnog plana. Nisu se sačinjavali planovi novčanih tijekova i operativni planovi. Navedeno nije sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH;
Općina Teočak	

	2. Nije izvršen cjelovit godišnji popis jer nisu popisana stalna sredstva u pripremi i tuđa imovina, obveze kod JU Centar za socijalni rad i oprema kod JU Centar za kulturu i sport. Rukovoditelji javnih ustanova nisu usvojili izvješća o popisu, te nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, što nije sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH; 3. Tenderska dokumentacija za nabave radova ugovorene vrijednosti 1.614.841 KM kod Jedinstvenog općinskog organa uprave ne sadrži potpune informacije jer nisu utvrđeni rokovi za uvođenje izvođača u posao. U jednom otvorenom postupku zaključen je ugovor o javnoj nabavi, a da prethodno nisu osigurani preduvjeti za pravovremeno izvođenje radova. Navedeno nije sukladno Zakonu o javnim nabavama.
Općina Maglaj	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom
	Osnova za mišljenje 1. Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima na datum bilansa je više iskazan jer neutrošeni dio namjenskih prihoda od najmanje 392.286 KM prije izrade godišnjeg obračuna nije preknjižen na kratkoročna vremenska razgraničenja. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i trezor; 2. Stalna sredstva potcijenjena su za najmanje 1.009.154 KM jer nije vršeno povećanje njihove vrijednosti za iznos izdataka za nabavku i rekonstrukciju stalnih sredstava koji su iskazani na pozicijama kapitalnih transfera i izdataka za tekuće održavanje, a nisu knjigovodstveno evidentirani ni svi lokalni putevi, ulaganja u vodovodnu mrežu, kao ni osnivački udjeli. Navedeno nije u skladu sa Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.
	Mišljenje o usklađenost: S rezervom
	Osnova za mišljenje 1. Registar budžetskih korisnika nije potpun i nije uspostavljen trezorski način poslovanja, iako je Općina bila u obavezi 2017. godine okončati aktivnosti po ovom pitanju. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o trezoru u FBiH; 2. Prilikom izrade Budžeta određeni prihodi, rashodi i izdaci nisu planirani na propisanim pozicijama, zbog čega u finansijskim izvještajima nisu iskazani prema vrstama i potkategorijama kontnog plana, niti su rashodi budžetom planirani prema izvorima finansiranja. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH; 3. Godišnjim popisom stalnih sredstava i potraživanja nije utvrđeno njihovo stvarno stanje, a obaveze nisu popisane, zbog čega nije izvršeno ni usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

3.6 Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove

U izvještajnom periodu obavljeno je 16 finansijskih revizija, i to: šest vanbudžetskih fondova na federalnom i kantonalnom nivou (četiri službe za zapošljavanje, Federalni zavod za zapošljavanje i Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine) i deset javnih ustanova na kantonalnom i općinskom nivou (četiri doma zdravlja, tri bolnice, dva zavoda za javno zdravstvo, jedna ustanova iz oblasti medicinske rehabilitacije i banjskog liječenja). Planirane revizije obavilo je sedam timova, a kod pet subjekata revizija je obavljena prvi put.

Finansijski planovi revidiranih vanbudžetskih fondova i javnih ustanova iznosili su 608.581.499 KM. U nastavku je pregled iskazanih ukupnih prihoda i primitaka, rashoda i izdataka, finansijskog rezultata, te obaveza u finansijskim izvještajima revidiranih subjekata za 2024. godinu:

Tabela 15. Pregled finansijskih pokazatelja vanbudžetskih fondova i javnih ustanova

Red. br.	Revidirani subjekti	Prihodi i primici	Rashodi i izdaci	Finansijski rezultat	Obaveze ¹⁶ na 31. 12. 2024. godine
1	2	3	4	5	6
1.	Federalni zavod za zapošljavanje	77.071.559	91.743.903	-14.672.345	72.147.991
2.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije/kantona Mostar	21.793.664	21.344.901	448.763	1.114.186
3.	Služba za zapošljavanje Županije Zapadnohercegovačke	7.751.263	7.606.146	145.117	613.620
4.	Javna ustanova „Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“	2.518.625	2.797.296	-278.671	267.066
5.	Služba za upošljavanje Županije Posavske	1.919.708	1.910.141	9.567	7.516
6.	Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine	288.571.417	281.638.056	6.933.361	66.453.391
7.	Javna ustanova Bolnica Travnik	27.373.643	27.359.192	553	15.565.675
8.	Hrvatska bolnica „Dr. fra Mato Nikolić“ Nova Bila	20.477.246	20.466.810	10.436	21.733.938
9.	Javna zdravstvena ustanova Kantonalna bolnica Goražde	10.561.162	10.583.661	-22.499	4.956.886
10.	Javna ustanova Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo	6.711.829	6.702.268	9.561	1.033.528
11.	Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona	3.555.335	3.508.133	47.202	1.035.646
12.	Zdravstvena ustanova Dom zdravlja Velika Kladuša	8.486.177	8.476.858	9.319	1.965.764
13.	Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Kalesija	7.975.409	7.640.947	334.462	840.278
14.	Dom zdravlja Posušje	5.682.300	5.671.293	11.007	2.335.257
15.	Dom zdravlja Čitluk	3.753.604	3.752.484	1.120	1.001.358

¹⁶ Za revidirane subjekte koji primjenjuju kontni okvir za budžetske korisnike iskazane obaveze uključuju i razgraničenja.

16.	Javna ustanova za medicinsku rehabilitaciju i banjsko liječenje – lječilište „Reumal“ Fojnica	17.015.584	14.161.198	2.672.082	9.223.726
	UKUPNO	511.218.525	515.363.287	-4.340.965	200.295.826

U nastavku je pregled revidiranih subjekata, s datim mišljenjima i brojem preporuka za 2024. godinu:

Tabela 16. Pregled datih mišljenja i broja preporuka vanbudžetskim fondovima i javnim ustanovama

Red. br.	Revidirani subjekti	Dato mišljenje		Broj datih preporuka
		o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima	
1	2	3	4	5
1.	Federalni zavod za zapošljavanje	Pozitivno	S rezervom	11
2.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije/kantona Mostar	Pozitivno	Pozitivno	4
3.	Služba za zapošljavanje Županije Zapadnohercegovačke	Pozitivno	S rezervom	7
4.	Javna ustanova „Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“	Pozitivno	Pozitivno	6
5.	Služba za upošljavanje Županije Posavske	Pozitivno	Pozitivno	5
6.	Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine	Pozitivno	S rezervom	8
7.	Javna ustanova Bolnica Travnik	Negativno	S rezervom	25
8.	Hrvatska bolnica „Dr. fra Mato Nikolić“ Nova Bila	Negativno	S rezervom	15
9.	Javna zdravstvena ustanova Kantonalna bolnica Goražde	Negativno	S rezervom	19
10.	Javna ustanova Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo	S rezervom	S rezervom	10
11.	Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona	S rezervom	S rezervom	11
12.	Zdravstvena ustanova Dom zdravlja Velika Kladuša	Negativno	S rezervom	17
13.	Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Kalesija	S rezervom	Negativno	26
14.	Dom zdravlja Posušje	S rezervom	S rezervom	10
15.	Dom zdravlja Čitluk	S rezervom	S rezervom	12
16.	Javna ustanova za medicinsku rehabilitaciju i banjsko liječenje – lječilište „Reumal“ Fojnica	Pozitivno	S rezervom	14

U 16 izvještaja o finansijskoj reviziji vanbudžetskih fondova i javnih ustanova za 2024. godinu dato je ukupno 200 preporuka s ciljem otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i jačanja sistema internih kontrola.

U devet izvještaja, uz data mišljenja o finansijskim izvještajima, istaknuta su određena pitanja, i to u tri izvještaja u kojima je dato pozitivno mišljenje, dva izvještaja u kojima je dato mišljenje s rezervom i četiri izvještaja u kojima je dato negativno mišljenje.

Također, istaknuta su određena pitanja i uz mišljenja o usklađenosti sa zakonskim propisima za 15 subjekata, i to u tri izvještaja u kojima je dato pozitivno mišljenje, 11 izvještaja u kojima je dato mišljenje s rezervom i jednom izvještaju u kojem je dato negativno mišljenje.

3.6.1 Najvažniji nalazi i preporuke

Revizijom vanbudžetskih fondova i javnih ustanova utvrđeni su određeni propusti i nepravilnosti za koje su date odgovarajuće preporuke.

Najvažniji nalazi i preporuke su:

- Sistem finansijskog upravljanja i kontrole nije uspostavljen kako je propisano Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i ostalim propisima koji regulišu ovu oblast. Propusti se najvećim dijelom odnose na sljedeće komponente COSO modela: kontrolno okruženje, upravljanje rizicima, kontrolne aktivnosti, i praćenje i procjena sistema.

Uspostaviti sistem finansijskog upravljanja i kontrole u dijelu kontrolnog okruženja, upravljanja rizicima, kontrolnih aktivnosti i praćenja i procjene sistema, shodno Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i Pravilniku o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH.

- U oblasti interne revizije konstatovano je da jedan broj revidiranih subjekata nije uspostavio jedinicu za internu reviziju kao ključni element internog nadzora kojim se osigurava sistematičan pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, kontrolama i procesima upravljanja. Kod subjekata koji su je uspostavili konstatovano je da nije uspostavljena funkcionalna jedinica za internu reviziju, te da nije osigurana njena funkcionalna nezavisnost, kao ključni element internog nadzora, u planiranju rada, provođenju interne revizije i izvještavanju. To nije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

Uspostaviti (funkcionalnu) jedinicu za internu reviziju shodno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilniku o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH.

Osigurati funkcionalnu nezavisnost jedinice za internu reviziju od drugih organizacijskih jedinica u planiranju rada, provođenju interne revizije i izvještavanju, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

- Kod dijela zdravstvenih ustanova nije uspostavljen interni nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih zaposlenika prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, što ima značajnost jer interni nadzor podrazumijeva i uspostavu, razvijanje i održavanje sistema poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga, u skladu s propisima o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu.

Uspostaviti i provoditi interni nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih zaposlenika u skladu s odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

- Poslovi iz nadležnosti ne obavljaju se u potpunosti u skladu sa zakonskim propisima kojima su utvrđeni. Zbog značaja, odnosno iznosa sredstava kojima upravljaju, izdvajamo nalaze utvrđene u dijelu obavljanja poslova iz nadležnosti kod Federalnog zavoda za zapošljavanje i Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine.

Federalni zavod za zapošljavanje

- Ugovori za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja i zajedničkih projekata s drugim pravnim subjektima u iznosu od 57.049.193 KM nisu realizovani, iako su za te namjene u Finansijskom planu za 2024. godinu bila osigurana sredstva. Također, nisu poduzete dovoljne aktivnosti na kontroli i praćenju izvršenja ugovorenih obaveza. To nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, a imalo je za posljedicu smanjenje efekata zapošljavanja i prenos značajnih sredstava u narednu godinu.

Intenzivirati aktivnosti na realizaciji programa/mjera aktivne politike zapošljavanja, kao i kontroli dostavljene dokumentacije za ugovorene obaveze po zaključenim ugovorima, kako bi se što više sredstava realizovalo u godini za koju su osigurana, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

- Objedinjavanje i vođenje zbirnih evidencija u oblasti rada i zapošljavanja nije vršeno u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja.

Poduzeti aktivnosti prema kantonalnim službama za zapošljavanje koje ne dostavljaju podatke propisane Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, kako bi se osiguralo njihovo dostavljanje.

Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine

- Komisije za izdavanje saglasnosti za liječenje osiguranih lica na teret Fonda solidarnosti FBiH nisu vodile liste čekanja na propisanim obrascima i sa svim potrebnim podacima, zbog čega se nije moglo potvrditi da su sastavljene u skladu sa kriterijima koji su definisani Uputstvom o uspostavi Liste čekanja za lijekove sa liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH. To nije u skladu sa Zakonom o apotekarskoj djelatnosti i „Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade Liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH, kao i korištenju lijekova sa Liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH“.

Liste čekanja pacijenata voditi na obrascima i sa svim potrebnim podacima, kako je utvrđeno Uputstvom o uspostavi Liste čekanja za lijekove sa Liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH, koje je donio Upravni odbor.

- Pravilnici o radu nisu usklađeni s kolektivnim ugovorima, što je za posljedicu imalo da se obračun plaća i naknada nije vršio u skladu s kolektivnim ugovorima.

Pravilnik o radu uskladiti s odredbama kolektivnih ugovora.

- Nisu dosljedno i tačno primijenjene odredbe Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje, Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, posebno u dijelu: priznavanja prihoda na osnovu doniranih sredstava; priznavanja potraživanja od zaposlenika i povezanih prihoda na osnovu presuda; testiranja umanjenja vrijednosti stalnih sredstava; iskazivanja i mjerenja zaliha i utroška zaliha; vršenja procjene očekivanih kreditnih gubitaka za potraživanja, priznavanja prihoda od ukidanja rezervisanja i rashoda rezerviranja. To je za posljedicu imalo nerealno iskazana sredstva, obaveze, prihode, rashode, finansijski rezultat tekuće i prethodnih godina, a samim tim i kapital.

Dosljedno primjenjivati odredbe Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje, Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, s ciljem istinitog i fer izvještavanja.

- Kod dijela revidiranih subjekata za zemljišta i građevinske objekte iskazane u knjigovodstvenoj evidenciji nije prezentovana dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje u ranijem periodu, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Potrebno je osigurati vjerodostojnu dokumentaciju za početno priznavanje i vrednovanje zemljišta kako bi se potvrdilo da je iskazana vrijednost utvrđena u skladu s važećim standardima; u protivnom, preduzeti mjere kako bi se utvrdila pouzdana knjigovodstvena vrijednost.

- Vjerodostojnu dokumentaciju o vlasništvu ili pravu korištenja poslovnih prostora iskazanih u poslovnim knjigama subjekata ne posjeduje dio revidiranih subjekata.

Osigurati vjerodostojnu dokumentaciju o vlasništvu ili pravu korištenja poslovnih prostora iskazanih u poslovnim knjigama.

- Kod dijela revidiranih subjekata vrijednost osnovnog kapitala nije usaglašena u poslovnim knjigama i sudskom registru, niti je prezentovana dokumentacija na osnovu koje je izvršeno evidentiranje kapitala.

Utvrđiti činjenično stanje i stvarnu vrijednost osnovnog kapitala s ciljem realnog iskazivanja kapitala u finansijskim izvještajima i izvršiti usklađivanje osnovnog kapitala u sudskom registru.

- Kod većeg broja revidiranih subjekata godišnji popis imovine i obaveza i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem nije izvršeno prema odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

Godišnjim popisom utvrditi stvarno stanje imovine i obaveza i uskladiti knjigovodstveno sa stvarnim stanjem, kako je propisano odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

- Nabavke roba, usluga i radova nisu vršene u potpunosti u skladu s procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavama i provedbenim aktima. Najznačajnije nepravilnosti utvrđene su u dijelu nabavke roba i usluga bez primjene Zakona o javnim nabavkama i zaključenih ugovora, čime nije osigurana transparentnost u poslovanju i efikasno korištenje javnih sredstava, ili su nabavke vršene dijeljenjem postupaka.

Nabavke roba i usluga vršiti shodno procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama, a izbor dobavljača i postupke javnih nabavki provoditi uz dosljedno poštovanje principa i odredbi Zakona i s ciljem izbjegavanja dijeljenja postupaka i primjene odgovarajućeg postupka.

- Prijem zaposlenika bez javnog oglašavanja vršen je u skladu s Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH Vlade FBiH i kantonalnim uredbama, kojima je omogućen prijem u radni odnos bez javnog oglašavanja.

Prijem zaposlenika u radni odnos vršiti nakon provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja, shodno odredbama Zakona o radu.

Tabela 17. Informacije o postupanju po preporukama vanbudžetskim fondovima i javnim ustanovama

Red. br.	Grupe subjekata revizije	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama				
		Realizovano	Djelimično realizovano	Nije realizovano	Bez ocjene/neprovodivo	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Federalni zavod za zapošljavanje	6	5	8	2	21
	postotak	29%	24%	37%	10%	100%
2.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije/kantona Mostar	4	0	0	0	4
	postotak	100%	0%	0%	0%	100%
3.	Služba za zapošljavanje Županije Zapadnohercegovačke	6	2	4	1	13
	postotak	46%	15%	31%	8%	100%
4.	Javna ustanova „Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“	5	0	2	0	7
	postotak	71%	0%	29%	0%	100%
5.	Služba za upošljavanje Županije Posavske	6	2	2	2	12
	postotak	49%	17%	17%	17%	100%
6.	Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine	3	3	5	0	11
	postotak	27%	27%	46%	0%	100%
7.	Javna ustanova Bolnica Travnik	9	3	11	1	24
	postotak	38%	13%	45%	4%	100%
8.	Hrvatska bolnica „Dr. fra Mato Nikolić“ Nova Bila	15	3	5	3	26
	postotak	58%	12%	18%	12%	100%
9.	Javna zdravstvena ustanova Kantonalna bolnica Goražde	13	0	11	3	27
	postotak	48%	0%	41%	11%	100%
10.	Javna ustanova Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo	3	0	2	1	6
	postotak	50%	0%	33%	17%	100%
11.	Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona	Revizija vršena prvi put				
12.	Zdravstvena ustanova Dom zdravlja Velika Kladuša	Revizija vršena prvi put				
13.	Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Kalesija	Revizija vršena prvi put				
14.	Dom zdravlja Posušje	Revizija vršena prvi put				
15.	Dom zdravlja Čitluk	Revizija vršena prvi put				
16.	Javna ustanova za medicinsku rehabilitaciju i banjsko liječenje – lječilište „Reumal“ Fojnica	5	3	8	1	17
	postotak	29%	18%	47%	6%	100%
UKUPNO		75	21	58	14	168
postotak		45%	12%	35%	8%	100%

Ocjena postupanja po preporukama koje su date u prethodnim godinama izvršena je kod 11 revidiranih subjekata. Ocjena nije izvršena samo kod onih subjekata koji su revidirani prvi put (njih pet).

Od ukupno 168 datih preporuka 45% je realizovano, 12% djelimično, a 35% nije realizovano. Za 14 preporuka (8%) nije izvršena ocjena postupanja najvećim dijelom zbog toga što su se odnosile na poslovne događaje kojih u revidiranoj godini nije bilo ili je u međuvremenu došlo do izmjene propisa i akata zbog kojih su neprovođive.

U nastavku je pregled revidiranih subjekata, s datim mišljenjima za 2024. godinu, osnovama za izražavanje mišljenja i istaknutim pitanjima:

Subjekti revizije	Dato mišljenja/osnov za mišljenje/isticanje pitanja
1	2
Federalni zavod za zapošljavanje	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Isticanje pitanja - Na poziciji sumnjivih i spornih potraživanja na datum bilansa iskazan je iznos od 14.314.816 KM, koji se odnosi na dospjela potraživanja iz perioda 2001-2013. godine. Njihov povrat je neizvjestan zbog neobezbjedenja adekvatnih instrumenata osiguranja povrata kredita i neblagovremenog pokretanja zakonom propisanih radnji na naplati, iako je Federalni zavod poduzimao aktivnosti na povratu plasiranih sredstava. - Federalni zavod ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu ili posjedu za građevinski objekat – zgradu, čija je nabavna vrijednost na 31. 12. 2024. godine u poslovnim knjigama iskazana u iznosu od 3.287.179 KM. - Dugoročna potraživanja po osnovu dospelje, a nenaplaćene glavnice za date komisione kredite iz prethodnog perioda na datum bilansa iskazana su u iznosu od 19.609.180 KM. Naplata ovih potraživanja je neizvjesna s obzirom na to da je veći dio ocijenjen kao trajno nenaplativ, iako su banke i Federalni zavod u prethodnom periodu i tokom 2024. godine poduzimali aktivnosti na povratu plasiranih sredstava i knjigovodstvenom otpisu nenaplativih potraživanja.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje - Nije osigurana funkcionalna nezavisnost jedinice za internu reviziju, kao ključnog elementa internog nadzora, u planiranju rada, provođenju interne revizije i izvještavanju. To nije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, prema kojem se funkcija interne revizije zasniva na principima nezavisnosti i objektivnosti. - Ugovori za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja i zajedničkih projekata s drugim pravnim subjektima u iznosu od 57.049.193 KM nisu realizovani, iako su za te namjene u Finansijskom planu za 2024. godinu bila osigurana sredstva. Također, nisu poduzete dovoljne aktivnosti na kontroli i praćenju izvršenja ugovorenih obaveza. To nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, a imalo je za posljedicu smanjenje efekata zapošljavanja i prenos značajnih sredstava u narednu godinu. - Objedinjavanje i vođenje zbirnih evidencija u oblasti rada i zapošljavanja nije vršeno u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja. Isticanje pitanja - Federalnim zavodom od 6. 3. 2024. godine upravlja privremeni Upravni odbor, imenovan na period od najviše tri mjeseca, do okončanja postupka konačnog imenovanja. Do okončanja revizije Vlada FBiH nije provela proceduru konačnog imenovanja Upravnog odbora.
Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije/kantona Mostar	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Isticanje pitanja Služba ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu za četiri poslovna prostora koje koristi i koji su evidentirani u poslovnim knjigama u okviru građevinskih objekata na 31. 12. 2024. godine, ukupne nabavne vrijednosti 520.555 KM, kao ni za poslovni prostor evidentiran na sredstvima van upotrebe, koji ne koristi, nabavne vrijednosti 568.910 KM.
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
	Isticanje pitanja Od 24.440 nezaposlenih osoba na području Hercegovačko-neretvanske županije/kantona na 31. 12. 2024. godine, njih 4.556 nije ostvarilo pravo na zdravstveno osiguranje i nije imalo mogućnost dobivanja zdravstvene legitimacije, iako je Ustavom FBiH utvrđeno pravo na zdravstvenu zaštitu svih osoba.

	Navedeno je posljedica primjene člana 19. Zakona o zdravstvenom osiguranju i člana 3.b tačka I) Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, koji propisuju rokove u kojima se nezaposlene osobe moraju prijavljivati nadležnim službama za zapošljavanje nakon prestanka radnog odnosa ili gubljenja statusa učenika ili redovnog studenta i sl., s ciljem ostvarivanja propisanih prava.
Služba za zapošljavanje Županije Zapadnohercegovačke	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje 1. Godišnjim popisom imovine i obaveza nisu obuhvaćeni građevinski objekti, a ostala imovina i obaveze popisani su preuzimanjem podataka iz knjigovodstvenih evidencija, što upućuje na to da nije izvršen naturalni popis imovine i obaveza, kao ni usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Isticanje pitanja - Vlada Županije Zapadnohercegovačke nije razriješila Upravni odbor nakon isteka mandata i imenovala novi, što je za posljedicu imalo to da od 18. 2. 2024. godine Službom upravlja Upravni odbor kojem je istekao mandat, u skladu sa Mišljenjem Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi Županije Zapadnohercegovačke. - Naknade po osnovu rada zaposlenima za regres, jubilarne nagrade i naknade za vjerske praznike isplaćene su iznad zakonski propisanog neoporezivog iznosa (za 45.252 KM) na koji su obračunati i isplaćeni puni porezi i doprinosi. S obzirom na to da se Služba finansira najvećim dijelom iz uplate doprinosa za zapošljavanje, smatramo da isplata u navedenim iznosima nije primjerena. - Od 9.718 nezaposlenih osoba na području Županije Zapadnohercegovačke na 31. 12. 2024. godine, njih 2.002 nisu ostvarile pravo na zdravstveno osiguranje i nisu imale mogućnost dobivanja zdravstvene legitimacije, iako je Ustavom FBiH utvrđeno pravo na zdravstvenu zaštitu svih osoba. Navedeno je posljedica primjene člana 19. Zakona o zdravstvenom osiguranju i člana 3.b tačka I) Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, koji propisuju rokove u kojima se nezaposlene osobe moraju prijavljivati nadležnim službama za zapošljavanje nakon prestanka radnog odnosa ili gubljenja statusa učenika ili redovnog studenta i sl., s ciljem ostvarivanja propisanih prava.
Javna ustanova „Služba za zapošljavanje Bosansko- podrinjskog kantona Goražde“	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
	Isticanje pitanja Od 2.464 nezaposlene osobe na području Bosansko-podrinjskog kantona Goražde na 31. 12. 2024. godine, njih 1.059 nije ostvarilo pravo na zdravstveno osiguranje i nije imalo mogućnost dobivanja zdravstvene legitimacije, iako je Ustavom FBiH utvrđeno pravo na zdravstvenu zaštitu svih osoba. Navedeno je posljedica primjene člana 19. Zakona o zdravstvenom osiguranju i člana 3.b tačka I) Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, koji propisuju rokove u kojima se nezaposlene osobe moraju prijavljivati nadležnim službama za zapošljavanje nakon prestanka radnog odnosa ili gubljenja statusa učenika ili redovnog studenta i sl., s ciljem ostvarivanja propisanih prava.
Služba za upošljavanje Županije Posavske	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno
	Isticanje pitanja - Vlada Županije Posavske nakon razrješenja člana Upravnog odbora nije imenovala novog, što je za posljedicu imalo to da u periodu od 14. 7. 2022. do 30. 8. 2024. godine Upravni odbor nije djelovao i obavljao poslove iz nadležnosti u punom sazivu, što nije u skladu s odredbama Statuta Službe. - Od 3.464 nezaposlene osobe na području Županije Posavske na 31. 12. 2024. godine, njih 827 nije ostvarilo pravo na zdravstveno osiguranje i nije imalo mogućnost dobivanja zdravstvene legitimacije, iako je Ustavom FBiH utvrđeno pravo na zdravstvenu zaštitu svih osoba. Navedeno je posljedica primjene člana 19. Zakona o zdravstvenom osiguranju i člana 3.b tačka I) Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, koji propisuju rokove u kojima se nezaposlene osobe moraju prijavljivati nadležnim službama za zapošljavanje nakon prestanka radnog odnosa ili gubljenja statusa učenika ili redovnog studenta i sl., s ciljem ostvarivanja propisanih prava.

Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje - Komisije za izdavanje saglasnosti za liječenje osiguranih osoba na teret Fonda solidarnosti FBiH nisu vodile liste čekanja na propisanim obrascima i sa svim potrebnim podacima, zbog čega nismo mogli potvrditi da su sastavljene u skladu sa kriterijima koji su definisani Uputstvom o uspostavi Liste čekanja za lijekove sa liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH. To nije u skladu sa Zakonom o apotekarskoj djelatnosti i „Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade Liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH, kao i korištenju lijekova sa Liste lijekova Fonda solidarnosti FBiH“. Isticanje pitanja - U radni odnos na određeno vrijeme primljena su tri zaposlenika, bez javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe Vlade FBiH o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH. - Zavodom od 2015. godine upravlja privremeni Upravni odbor, imenovan na tri mjeseca, do okončanja postupka konačnog imenovanja. Također, Vlada FBiH je 27. 9. 2023. godine privremeno imenovala direktoricu i zamjenika direktorice na period od tri mjeseca, ili do okončanja postupka konačnog imenovanja. Do okončanja revizije Vlada FBiH nije provela proceduru konačnog imenovanja Upravnog odbora, direktora i zamjenika direktora Zavoda. - S obzirom na to da je Upravni odbor Zavoda donio Tarifu zdravstvenih usluga u FBiH 1997. godine, a izmjene i dopune 2007, zdravstvene ustanove suočavaju se sa problemom nemogućnosti zakonitog fakturisanja brojnih novih usluga, jer za njih nisu utvrđene cijene u ovoj Tarifi, kao i fakturisanja usluga sadržanih u Tarifi, čije cijene nisu prilagođene novom načinu pružanja usluga, novim metodama liječenja, te primjeni novih medicinskih aparata i opreme. - Prihodi od doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje ostvareni su u iznosu od 223.211.183 KM, dok su prihodi iz Budžeta FBiH 58.266.667 KM, što predstavlja samo 26% sredstava koja su se trebala uplatiti iz Budžeta FBiH u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju. Iako je Zavod poduzeo aktivnosti prema Federalnom ministarstvu zdravlja i Vladi FBiH vezano za osiguranje potrebnog iznosa sredstava iz Budžeta FBiH za finansiranje Fonda solidarnosti FBiH, ni u 2024. godini nisu obezbijeđena sredstva za njegovo finansiranje u zakonom propisanom iznosu.
Javna ustanova Bolnica Travnik	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje - Priznavanje prihoda od ukidanja rezervisanja po osnovu presude iz 2017. godine nije izvršeno u skladu sa Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje i računovodstvenim načelom nastanka događaja, što je za posljedicu imalo precijenjene prihode i finansijski rezultat tekućeg perioda za 77.720 KM, a potcijenjen akumulirani finansijski rezultat. - Ne možemo potvrditi vrijednost iskazanog zemljišta i građevinskih objekata na datum bilansa u iznosu od 7.848.750 KM sadašnje vrijednosti, jer nije prezentirana vjerodostojna dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Isticanje pitanja - Vrijednost vlasničkog kapitala nije usaglašena u poslovnim knjigama i sudskom registru, jer je u finansijskim izvještajima na 31. 12. 2024. godine iskazan vlasnički kapital u iznosu od 12.890.377 KM, dok u sudskom registru nije upisan kapital.

	4. Nije izvršen cjelovit popis potraživanja, obaveza, odgođenih prihoda i rezervisanja, niti usklađivanje knjigovodstvenog sa stanjem utvrđenim popisom. To nije u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH. 5. Nabavke prehrambenih artikala za potrebe ishrane pacijenata, građevinskog potrošnog materijala, namještaja i šifona u vrijednosti od najmanje 248.452 KM izvršene su dijeljenjem postupaka, odnosno nije odabran odgovarajući postupak. To nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Isticanje pitanja U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je 13 zaposlenika, bez javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe Vlade Srednjobosanskog kantona o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Srednjobosanskom kantonu.
Hrvatska bolnica „Dr. fra Mato Nikolić“ Nova Bila	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno Osnova za mišljenje - Prihodi i finansijski rezultat precijenjeni su za 367.000 KM, s obzirom na to da priznavanje prihoda po osnovu doniranih namjenskih novčanih sredstava povezanih s imovinom nije izvršeno u skladu s odredbama MRS-a 20 – Računovodstvo državnih bespovratnih davanja i objavljivanje državne pomoći. - Ne možemo potvrditi vrijednost iskazanog zemljišta i kapitala na datum bilansa u iznosu od 2.022.930 KM, jer nije prezentirana vjerodostojna dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Isticanje pitanja - Vrijednost vlasničkog kapitala nije usaglašena u poslovnim knjigama i sudskom registru, jer je u finansijskim izvještajima na 31. 12. 2024. godine iskazan vlasnički kapital u iznosu od 3.108.446 KM, dok u sudskom registru nije upisan kapital. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje - Nabavke u vrijednosti od najmanje 407.952 KM izvršene su bez primjene Zakona o javnim nabavkama i zaključenih ugovora, čime nije osigurana transparentnost u poslovanju i efikasno korištenje javnih sredstva.
Javna zdravstvena ustanova Kantonalna bolnica Goražde	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno Osnova za mišljenje - Promet tuđe robe (lijekova i potrošnog materijala koje finansira Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH) evidentiran je u bilansnoj knjigovodstvenoj evidenciji, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. To je imalo za posljedicu da su prihodi i rashodi po ovom osnovu precijenjeni za 264.112 KM, bez uticaja na finansijski rezultat za 2024. godinu. - Ne možemo potvrditi vrijednost stalnih sredstava iskazanih u iznosu od 6.564.587 KM, jer na datum bilansa nisu evidentirana zemljišta u skladu sa odredbama MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema i MRS-a 20 – Računovodstvo državnih bespovratnih davanja i objavljivanje državne pomoći. Efekte na finansijske izvještaje nije moguće procijeniti. - Sredstva doznačena za izgradnju dijaliznog centra tokom 2020. i 2021. godine u iznosu od 871.431 KM evidentirana su u korist odgođenih prihoda, iako je Odlukom Skupštine Bosansko-podrinjskog Kantona Goražde iz 2022. godine definisano da se za ovaj iznos povećava osnovni kapital. Za iznos obračunate amortizacije vršeno je priznavanje prihoda perioda na teret odgođenih prihoda, na sistemskoj osnovi. Navedeno ima za posljedicu da je kapital potcijenjen, a akumulirani finansijski rezultat i odgođeni prihodi precijenjeni. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i navedenom Odlukom. Isticanje pitanja - Koeficijent tekuće likvidnosti na 31. 12. 2024. godine iznosio je 0,9, što ukazuje na to da Bolnica nije u mogućnosti izmiriti svoje kratkoročne obaveze (1.071.889 KM) iz kratkoročnih sredstava (932.195 KM). Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje - Nije uspostavljen unutrašnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih zaposlenika, što je obaveza u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. - Nije izvršen cjelovit popis imovine i obaveza, jer njime nije obuhvaćeno zemljište, zalihe lijekova i potrošnog materijala na odjelima Bolnice i odgođeni prihodi, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

	3. Nabavke lijekova u vrijednosti od najmanje 270.298 KM izvršene su bez primjene Zakona o javnim nabavkama i zaključenih ugovora, čime nije osigurana transparentnost u poslovanju i efikasno korištenje javnih sredstava. Također, izvršeno je dijeljenje postupaka u iznosu od 59.862 KM. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Isticanje pitanja U radni odnos na određeno vrijeme primljena su tri zaposlenika, bez javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe Vlade Bosansko-podrinjskog kantona o postupku prijema u radni odnos.
Javna ustanova Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Od ukupno iskazanog neraspoređenog viška prihoda nad rashodima iz prethodnih perioda ne možemo potvrditi neraspoređeni višak prihoda nad rashodima za 602.827 KM, jer iznos od 326.096 KM nije dokumentovan, a 276.731 KM se odnosi na preuzeti vlasnički kapital od prethodnog sljedbenika. Pored toga, iznos od 1.017.055 KM preknjižen je s pozicije vlasničkog kapitala u korist neraspoređenog viška prihoda nad rashodima bez vjerodostojne dokumentacije i saglasnosti osnivača. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Statutom. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Pravilnik o radu, unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, plaćama i naknadama radnika Zavoda nije usklađen s važećim kolektivnim ugovorima, što je imalo za posljedicu obračun i isplatu uvećanja plaće u bruto iznosu od 157.018 KM. Isticanje pitanja U radni odnos na određeno vrijeme primljena su tri zaposlenika, bez javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe Vlade Kantona Sarajevo o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru na teritoriji Kantona Sarajevo.
Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Ne možemo potvrditi vrijednost iskazanih građevinskih objekata na datum bilansa u iznosu od 387.916 KM sadašnje vrijednosti, jer nije prezentirana vjerodostojna dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Nije sačinjen prijedlog plana i programa provođenja obavezne systemske deratizacije za 2024. godinu, što je obaveza u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti i Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije. To je za posljedicu imalo da plan i program provođenja obavezne systemske deratizacije za 2024. godinu nije usvojilo Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona. 2. Nije izvršen sveobuhvatan popis zaliha, dugoročnih odgođenih prihoda, dugoročnih rezervisanja i vanbilansne evidencije, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom. To nije u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH. Isticanje pitanja U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je pet zaposlenika, bez javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe Vlade Tuzlanskog kantona o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Tuzlanskom kantonu.
Zdravstvena ustanova Dom zdravlja Velika Kladuša	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno Osnova za mišljenje 1. Priznavanje prihoda po osnovu amortizacije na donirana stalna sredstva nije izvršeno u skladu s odredbama MRS-a 20 – Računovodstvo državnih bespovratnih davanja i objavljivanje državne pomoći, što je imalo za posljedicu da su kratkoročno odgođeni prihodi precijenjeni za 95.191 KM, a akumulirani finansijski rezultat potcijenjen za navedeni iznos. 2. Ne možemo potvrditi vrijednost zemljišta i građevinskih objekata sadašnje vrijednosti 1.708.855 KM jer nije prezentovana vjerodostojna dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Također, pomoćna knjiga stalnih sredstava ne vodi se u skladu sa načelima propisanim ovim Zakonom, što je za posljedicu imalo da je stanje stalnih sredstava u pomoćnoj knjizi iskazano više za 174.912 KM u odnosu na stanje iskazano u Glavnoj knjizi, te se ne može utvrditi struktura iskazanog zemljišta. Efekte na finansijske izvještaje nismo u mogućnosti procijeniti.

	3. Za potraživanja starija od godinu dana najmanje u iznosu od 265.290 KM nije izvršena procjena očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti. To za posljedicu ima potcijenjene rashode, što je imalo uticaja i na finansijski rezultat. 4. Priznavanje potraživanja od zaposlenika i povezanih prihoda nije izvršeno u skladu sa Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje i računovodstvenim načelom nastanka događaja, što je za posljedicu imalo potcijenjena potraživanja za 100.000 KM, precijenjena rezervisanja za 97.986 KM, precijenjene prihode i finansijski rezultat tekućeg perioda za 10.000 KM i potcijenjen akumulirani finansijski rezultat za 229.507 KM. Isticanje pitanja - Vrijednost kapitala nije usaglašena u poslovnim knjigama i sudskom registru, jer je u finansijskim izvještajima na 31. 12. 2024. godine iskazan vlasnički kapital u iznosu od 7.066.527 KM, dok u sudskom registru nije upisan kapital. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje - Nije uspostavljen unutrašnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih zaposlenika, što je obaveza u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. - Nije izvršen cjelovit popis imovine i obaveza, jer njime nisu obuhvaćena sva potraživanja, rezervisanja, odgođeni prihodi i ostale obaveze, uključujući razgraničenja, zbog čega nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom. Elaborat o izvršenom popisu Upravni odbor usvojio je nakon sačinjavanja finansijskih izvještaja za 2024. godinu. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Isticanje pitanja - U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je osam zaposlenika, bez javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe Vlade Unsko-sanskog kantona o postupku prijema u radni odnos.
Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Kalesija	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje - Nabavljena stalna sredstva priznata su kao rashodi razdoblja, što nije sukladno zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. To je za posljedicu imalo da su stalna sredstva i finansijski rezultat podcijenjeni, a rashodi razdoblja precijenjeni za 32.413 KM. - Ne možemo potvrditi rashode rezerviranja za sporove pokrenute protiv Doma zdravlja u iznosu od 40.780 KM, koji su priznati bez procjene ishoda sudskih sporova i odgovarajuće knjigovodstvene isprave. To nije sukladno MRS-u 37 – Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva, i Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH. - Za potraživanja od kupaca starija od godinu dana najmanje u iznosu od 16.756 KM nije izvršena ispravka na teret rashoda razdoblja. Također, nije izvršena procjena očekivanih kreditnih gubitaka za sva potraživanja od kupaca sukladno zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti. To za posljedicu ima podcijenjene rashode za najmanje 16.756 KM, što je imalo utjecaja i na finansijski rezultat. - Nije izvršeno priznavanje prihoda po osnovu potraživanja od zaposlenika priznatih temeljem presude u iznosu od 35.565 KM sukladno Konceptualnom okviru za finansijsko izvještavanje i računovodstvenom načelu nastanka događaja. To je imalo za posljedicu da su prihodi za 2024. godinu podcijenjeni, a dugoročni odgođeni prihodi i finansijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos. Isticanje pitanja - Dom zdravlja ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu, posjedu ili pravu korištenja za građevinske objekte i zemljište (središnji objekt Doma zdravlja i područne ambulate Memići, Gojčin i Donje Hrasno), čija je nabavna vrijednost na 31. 12. 2024. godine iskazana u iznosu od 2.229.445 KM. Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje - Nije uspostavljen unutarnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih zaposlenika, što je obveza sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti. - Pravilnik o radu nije usklađen s važećim kolektivnim ugovorima, jer je uvedeno novo pravo, što je za posljedicu imalo obračun i isplatu korekcije plaća na više, najmanje u bruto iznosu od 40.617 KM. - Nije izvršen godišnji popis imovine i obveza, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, što nije sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH. - Nabave u vrijednosti od najmanje 279.714 KM izvršene su bez primjene Zakona o javnim nabavama i zaključenih ugovora, čime nije osigurana transparentnost u poslovanju i efikasno korištenje javnih sredstva.

	Isticanje pitanja - U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je 19 zaposlenika, bez javnog oglašavanja, po temelju Uredbe Vlade Tuzlanskog kantona o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Tuzlanskom kantonu. - Imenovanje vršitelja dužnosti ravnatelja vršeno je četiri puta u razdoblju od 27. 11. 2023. do 28. 2. 2025. godine, kada je imenovan ravnatelj. To je utjecalo na neometano funkcioniranje Doma zdravlja. Iako je odgovoran za istinito i fer prikazivanje financijskog položaja i uspješnosti poslovanja Doma zdravlja, Upravni odbor nije razmatrao prvobitno sačinjena Godišnja financijska izvješća, kao ni korigirana Godišnja financijska izvješća za 2024.
Dom zdravlja Posušje	Mišljenje o financijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje Ne možemo potvrditi vrijednost iskazanog zemljišta na datum bilansa u iznosu od 311.719 KM, jer nije prezentovana vjerodostojna dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje - Nije uspostavljen unutrašnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih zaposlenika, što je obaveza u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti Županije Zapadnohercegovačke. - Plan javnih nabavki nije sačinjen na osnovu realnih potreba, što je za posljedicu imalo više izmjena i dopuna Plana tokom godine. Nabavka usluga kasko osiguranja u iznosu od 11.984 KM izvršena je bez primjene Zakona o javnim nabavkama i zaključenih ugovora, čime nije osigurana transparentnost u poslovanju i efikasno korištenje javnih sredstava. Također, izvršeno je dijeljenje postupaka najmanje u iznosu od 25.427 KM. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Isticanje pitanja - Zakon o zdravstvenoj zaštiti koji je donijela Skupština Županije Zapadnohercegovačke nije usklađen sa federalnim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti u dijelu kojim je definisano da direktor zdravstvene ustanove mora imati znanje o zdravstvenom menadžmentu koje se dokazuje certifikatom o obavljenoj edukaciji iz zdravstvenog menadžmenta, odnosno završenom specijalizacijom ili postdiplomskim studijem iz zdravstvenog menadžmenta.
Dom zdravlja Čitluk	Mišljenje o financijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje Ne možemo potvrditi vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme iskazanih u iznosu od 841.542 KM. Za zemljišta i građevinske objekte sadašnje vrijednosti 208.086 KM nije prezentovana vjerodostojna dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Na datum bilansa nije izvršena ocjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva shodno MRS-u 36 – Umanjenje vrijednosti imovine. Također, nije uspostavljena pomoćna knjiga stalnih sredstava. Efekte na finansijske izvještaje nismo u mogućnosti procijeniti.
	Isticanje pitanja - Dom zdravlja ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu ili posjedu za građevinske objekte – zgrade, čija je nabavna vrijednost na 31. 12. 2024. godine u poslovnim knjigama iskazana u iznosu od 934.281 KM. - Vrijednost kapitala nije usaglašena u poslovnim knjigama i sudskom registru, jer je u finansijskim izvještajima na 31. 12. 2024. godine iskazan vlasnički kapital u iznosu od 669.106 KM, dok u sudskom registru nije upisan kapital.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje Nije izvršen cjelovit popis imovine i obaveza, jer njime nije obuhvaćena oprema i namještaj koji se koriste u službama Doma zdravlja, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom. Osim toga, izvršen je otpis i rashodovanje opreme i namještaja ukupne nabavne i otpisane vrijednosti od 177.686 KM, a da nije utvrđen način postupanja sa rashodovanim ili isknjiženim sredstvima. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Isticanje pitanja

	- U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je pet zaposlenika, bez javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Hercegovačko-neretvanskom kantonu/županiji. - Kolektivnim ugovorima utvrđena je obaveza isplate regresa u visini 50% prosjeka neto plaće svakog zaposlenika za posljednja tri mjeseca. To je za posljedicu imalo obračun i isplatu ove naknade zaposlenicima u različitim iznosima, iako se radi o naknadi troškova zaposlenih koju bi svaki zaposlenik trebao ostvariti u istom iznosu.
Javna ustanova za medicinsku rehabilitaciju i banjsko liječenje – lječilište „Reumal“ Fojnica	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Isticanje pitanja Vrijednost osnovnog kapitala nije usaglašena u poslovnim knjigama i sudskom registru, jer je u finansijskim izvještajima na 31. 12. 2024. godine iskazan vlasnički kapital u iznosu od 21.178.980 KM, a u Rješenju o upisu u sudski registar u iznosu od 42.045.397 KM.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom
	Osnova za mišljenje - Nije uspostavljen unutrašnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih radnika, što je obaveza u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. - Nije uspostavljena jedinica za internu reviziju kao ključni element internog nadzora kojim se osigurava sistemski pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, kontrolama i procesima upravljanja, što je obaveza u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH. - Obaveze prema dobavljačima nisu izvršavane u propisanom roku, niti su provođene redovne mjere upravljanja rizikom likvidnosti, što je imalo za posljedicu neizmirene dospjele obaveze u iznosu od 713.653 KM. To nije u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju. Koeficijent tekuće likvidnosti na 31. 12. 2024. godine iznosio je 1,2, što ukazuje na to da Reumal tekućim sredstvima nije u mogućnosti izmiriti tekuće obaveze.
	Isticanje pitanja - U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je 20 zaposlenika, bez javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe Vlade Srednjobosanskog kantona o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Srednjobosanskom kantonu. - U 2019. godini Reumal je pokrenuo sudski spor protiv NCF-a d.o.o. Fojnica i Privredne banke d.d. Sarajevo za ništavnost ugovora za sudužništvo, koji je potpisan bez saglasnosti osnivača Reumala. Pripremno ročište po pokrenutom sporu je održano 22. 5. 2025. godine. Po osnovu Ugovora o sudužništvu Reumal je isplatio banci dospjele obaveze za period od 2016. do 2024. godine u iznosu od 4.065.731 KM.

3.7 Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu

U izvještajnom periodu obavljena je revizija 17 preduzeća u većinskom državnom vlasništvu,¹⁷ i to: četiri preduzeća u kojima Federacija BiH ima većinsko učešće u kapitalu, šest preduzeća koja obavljaju djelatnosti iz oblasti šumarstva, pet komunalnih preduzeća i dva ostala javna preduzeća. Planirane revizije obavila su stalna četiri tima iz Sektora i jedan tim iz drugog Sektora. U revidiranoj godini kod šest subjekata revizija je obavljena prvi put.

U nastavku je pregled ostvarenih prihoda i primitaka, rashoda i izdataka i finansijskog rezultata za 2024. godinu kod revidiranih subjekata:

Tabela 18. Pregled finansijskih pokazatelja revidiranih preduzeća

Redni broj	Revidirani subjekti	Prihodi i primici	Rashodi i izdaci	Finansijski rezultat
1	2	3	4	5
1.	Javno preduzeće „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo	1.280.924.872	1.338.887.752	(57.962.880)
2.	Javno preduzeće „Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne“ d.d. Mostar	374.442.752	373.746.169	696.583
3.	Javno preduzeće „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar	175.907.565	160.768.526	15.139.039
4.	Radio-televizija Federacije Bosne i Hercegovine Sarajevo	38.644.997	38.732.621	(87.624)
5.	Javno preduzeće „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj	20.589.765	22.937.410	(2.347.645)
6.	Kantonalno javno preduzeće za gospodarenje državnim šumama „Sarajevo-šume“ d.o.o. Sarajevo	15.858.884	21.773.442	(5.596.915)
7.	Šumskoprivredno društvo Zeničko-dobojskog kantona d.o.o. Zavidovići	36.584.216	40.312.219	(3.728.003)
8.	Šumskoprivredno društvo „Unsko-sanske šume“ d.o.o. Bosanska Krupa	38.911.846	42.343.121	(3.431.275)
9.	Šumskoprivredno društvo „Srednjobosanske šume“/Šumskogospodarsko društvo „Šume Središnje Bosne“ d.o.o. Donji Vakuf	49.641.215	49.424.828	216.387
10.	Šumskogospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres	46.225.689	45.845.788	379.901
11.	Kantonalno javno komunalno preduzeće „Rad“ d.o.o. Sarajevo	50.436.489	53.628.733	(3.192.244)
12.	Javno komunalno preduzeće „Bašbunar“ d.o.o. Travnik	5.622.453	5.661.129	(38.676)
13.	Javno komunalno preduzeće „Radnik“ d.o.o. Zavidovići	4.138.484	4.133.867	4.617
14.	Javno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Banovići	1.765.246	1.634.418	130.828
15.	Javno komunalno preduzeće d.o.o. Vareš	3.380.560	3.356.794	23.766
16.	Javno preduzeće „Mostar parking“ d.o.o. Mostar	3.286.292	1.807.261	1.479.031
17.	Javno preduzeće Sportsko-kulturno-privredni centar „Mejdan“ d.o.o. Tuzla	1.483.624	1.471.638	11.986
	UKUPNO	1.507.435.806	1.555.138.330	(47.702.524)

¹⁷ Nadležnost Ureda za reviziju obuhvata i preduzeće u kojem država ima vlasnički udjel od 50% plus jednu dionicu ili više (Zakon o reviziji institucija u FBiH, član 11. stav 3).

U nastavku je pregled datih mišljenja o finansijskim izvještajima i usklađenosti sa zakonskim propisima revidiranih preduzeća, kao i broj datih preporuka za 2024. godinu:

Tabela 19. Pregled datih mišljenja i broja preporuka preduzećima

Red. br.	Revidirani subjekti	Dato mišljenje		Broj datih preporuka
		o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima	
1	2	3	4	5
1.	Javno preduzeće „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo	Pozitivno	S rezervom	11
2.	Javno preduzeće „Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne“ d.d. Mostar	Pozitivno	S rezervom	8
3.	Javno preduzeće „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar	S rezervom	Negativno	16
4.	Radio-televizija Federacije Bosne i Hercegovine Sarajevo	Negativno	Negativno	25
5.	Javno preduzeće „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj	S rezervom	Negativno	12
6.	Kantonalno javno preduzeće za gospodarenje državnim šumama „Sarajevo-šume“ d.o.o. Sarajevo	S rezervom	Negativno	22
7.	Šumskoprivredno društvo Zeničko-dobojskog kantona d.o.o. Zavidovići	S rezervom	Negativno	19
8.	Šumskoprivredno društvo „Unsko-sanske šume“ d.o.o. Bosanska Krupa	S rezervom	Negativno	19
9.	Šumskoprivredno društvo „Srednjobosanske šume“/Šumskogospodarsko društvo „Šume Središnje Bosne“ d.o.o. Donji Vakuf	S rezervom	Negativno	19
10.	Šumskogospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres	S rezervom	Negativno	21
11.	Kantonalno javno komunalno preduzeće „Rad“ d.o.o. Sarajevo	Negativno	S rezervom	20
12.	Javno komunalno preduzeće „Bašbunar“ d.o.o. Travnik	S rezervom	Negativno	16
13.	Javno komunalno preduzeće „Radnik“ d.o.o. Zavidovići	S rezervom	S rezervom	14
14.	Javno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Banovići	Negativno	S rezervom	16
15.	Javno komunalno preduzeće d.o.o. Vareš	Pozitivno	S rezervom	9
16.	Javno preduzeće „Mostar parking“ d.o.o. Mostar	Negativno	Negativno	25
17.	Javno preduzeće Sportsko-kulturno-privredni centar „Mejdan“ d.o.o. Tuzla	S rezervom	S rezervom	10

U 17 izvještaja o finansijskoj reviziji preduzeća u većinskom državnom vlasništvu za 2024. godinu date su ukupno 282 preporuke s ciljem otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i jačanja sistema internih kontrola.

U izvještajima su istaknuta određena značajna pitanja koja ne utiču na data mišljenja, ali su važna za bolje razumijevanje izvještaja, kao i preduzimanje odgovarajućih mjera, što često zahtijeva angažman više nadležnih institucija.

U 13 izvještaja, uz data mišljenja, istaknuta su i određena pitanja, u vezi s kojima treba poduzeti dodatne aktivnosti sa organima upravljanja i institucijama, zavisno od djelatnosti kojima se subjekti bave.

3.7.1 Najvažniji nalazi i preporuke

U nastavku je pregled najvažnijih nalaza koji su utvrđeni prilikom obavljanja revizija preduzeća u većinskom državnom vlasništvu, te datih preporuka:

- Određeni broj preduzeća nije, u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH, uspostavio funkcionalan sistem internih kontrola po COSO modelu. Značajan broj internih akata nije usklađen sa zakonskim propisima ili nisu nikako doneseni, te se ne vrši procjena rizika.

Uspostaviti sistem internih kontrola u dijelu kontrolnog okruženja, upravljanja rizicima, kontrolnih aktivnosti i praćenja i procjene sistema, u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru.

- Nije se uspostavilo i osiguralo funkcionisanje odjela interne revizije kao ključnog elementa internog nadzora kojim se osigurava sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja, u skladu sa zahtjevima Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Uspostaviti i osigurati funkcionisanje odjela interne revizije, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

- Poslovi biološke reprodukcije šuma nisu izvršavani u skladu sa kantonalnim zakonima o šumama i ugovorima o prenosu poslova gospodarenja državnim šumama i šumskim zemljištima, a u slučaju odstupanja nije se vršila izmjena godišnjeg plana na način kako je predviđeno Zakonom.

Poslove biološke reprodukcije šuma izvršavati u skladu sa kantonalnim zakonima o šumama i potpisanim Ugovorima o prenosu poslova gospodarenja državnim šumama i šumskim zemljištima.

- Trogodišnji plan poslovanja nije donesen shodno odredbama Zakona o javnim preduzećima u FBiH, kako bi predstavljao osnovu za izvršenje poslovnih aktivnosti za period na koji se odnosi.

Izraditi trogodišnji plan poslovanja, u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u FBiH.

- Kod određenih preduzeća prijem zaposlenika u radni odnos nije vršen u skladu sa Zakonom o radu, koji nalaže obavezno provođenje procedure javnog oglašavanja, već su primjenjivana izuzeća, shodno Uredbi o postupku prijema u radni odnos. Na ovaj način nije ispoštovana transparentnost kod zapošljavanja.

Prijem u radni odnos vršiti u skladu sa Zakonom o radu s ciljem osiguranja transparentnosti i jednakog pristupa zapošljavanju, a u slučaju potrebe dosljedno primjenjivati Uredbu o postupku prijema u radni odnos.

- Pravilnicima o radu utvrđen je samo broj radnih mjesta, ali ne i potreban broj izvršilaca, što nije u skladu sa Zakonom o radu.

Sistematizacijom radnih mjesta utvrditi tačan broj izvršilaca određenog radnog mjesta, u svrhu efikasne i efektivne realizacije ciljeva preduzeća.

- Ugovori o djelu zaključivani su za sistematizirana radna mjesta.

Ugovore o djelu zaključivati za poslove koji ne predstavljaju redovne poslove i ne predstavljaju sistematizovana radna mjesta.

- Nisu dosljedno primjenjivane odredbe Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI) prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja, što je imalo za posljedicu da nisu realno iskazana sredstva, obaveze, prihodi, rashodi, finansijski rezultat, a samim tim ni kapital.

Prilikom sastavljanja i prezentacije finansijskih izvještaja obavezna je primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), kako je propisano Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Najčešći propusti u primjeni MRS-a i MSFI-ja:

- Na datum bilansa nije vršena ocjena umanjenja vrijednosti imovine u skladu s odredbama MRS-a 36 – Umanjenje imovine, koje nalažu da se na kraju svakog izvještajnog perioda procijeni postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, što za posljedicu ima da se vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme može značajno razlikovati od one koja bi se utvrdila prema zahtjevima Standarda. Potrebno je istaći da određena preduzeća ulaganja u investicije u toku vode duži period, a da nije izvršena procjena nadoknadivih ulaganja.

Na datum bilansa vršiti procjenu umanjenja vrijednosti sredstava, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva, u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje imovine, te izvršiti ocjenu priznavanja sredstava u bilansu stanja, u skladu sa zahtjevima MSFI-ja.

- Za potraživanja starija od godinu dana nije vršena procjena očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti, što za posljedicu može imati da su rashodi potcijenjeni, a potraživanja i finansijski rezultat precijenjeni.

Za potraživanja izvršiti procjenu očekivanih kreditnih gubitaka, u skladu sa MSFI-jem 9 – Finansijski instrumenti, radi fer i tačnog iskazivanja imovine (potraživanja) i finansijskog rezultata.

- Kod određenog broja preduzeća nije se mogla potvrditi vrijednost zaliha jer ne prate ročnu strukturu zaliha, niti su vršila vrednovanje, odnosno usklađivanje vrijednosti zaliha u skladu s MRS-om 2 – Zalihe, prema kojem se zalihe vrednuju po trošku ili neto nadoknadivoj vrijednosti, zavisno od toga koja je niža.

Vrednovanje i usklađivanje vrijednosti zaliha materijala vršiti u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe, radi realnog iskazivanja njihove vrijednosti.

- Određeni broj preduzeća nema uspostavljeno materijalno knjigovodstvo, te nema adekvatnu evidenciju o kretanju zaliha, niti su zalihe vrednovane u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe, i Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, a samim tim nije realno iskazana imovina ni finansijski rezultat.

Uspostaviti materijalno knjigovodstvo u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe, i Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

- Rezervisanja po osnovu izvjesnih sudskih sporova nisu vršena u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, koja se priznaju kada preduzeća imaju sadašnju obavezu (pravnu ili stvarnu) koja je nastala kao rezultat prošlog događaja, kada je vjerovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi biti potreban za izmirenje obaveza i kada se iznos obaveza može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja po osnovu izvjesnih sudskih sporova vršiti u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, kako bi finansijski izvještaji po svim bitnim pitanjima prikazali istinito i objektivno finansijski položaj i rezultat poslovanja.

- Kod dva šumskoprivredna društva nije izvršeno usaglašavanje kapitala iskazanog u knjigovodstvenim evidencijama s vlasničkim kapitalom registrovanim u sudskom registru za državni kapital, koji je nastao na osnovu prenosa poslova gospodarenja državnim šumama i šumskim zemljištem u ranijim periodima.

Iskazivanje šuma i šumskog zemljišta, koji su u državnom vlasništvu, u imovini i kapitalu ima za posljedicu da su imovina i kapital precijenjeni i da finansijski izvještaji nisu sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

- Bilješke uz finansijske izvještaje za dio preduzeća nisu sastavljane u skladu s tačkom 25 MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja, niti je menadžment pri sastavljanju finansijskih izvještaja procijenio i objavio sposobnost preduzeća da nastavi poslovati u vremenski neograničenom periodu.

Bilješke uz finansijske izvještaje sastavljati u skladu s MRS-om 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja.

- Popis imovine i obaveza nije obavljen u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji FBiH, niti je provedeno usuglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom.

Popis imovine i obaveza provoditi u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i internim aktima.

- Kod pojedinih preduzeća konstatovano je da je koeficijent tekuće likvidnosti nezadovoljavajući, odnosno da preduzeća tekućim sredstvima nisu u mogućnosti blagovremeno izmirivati dospjele obaveze. Navedeno nije u skladu sa članovima 4, 6. i 7. Zakona o finansijskom poslovanju kojim je definisano da je uprava dužna u vođenju poslova poduzeti sve potrebne mjere kako bi se osigurala likvidnost, kao i da je dužna upravljati imovinom i obavezama društva tako da je ono sposobno izvršavati sve svoje dospjele obaveze.

Uprava preduzeća mora poduzimati aktivnosti na upravljanju rizicima, naročito rizikom likvidnosti, u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju.

- Značajan dio revidiranih preduzeća ne raspolaže dokazima o statusu vlasništva nad nekretninama u posjedu.

Poduzeti aktivnosti vezane za osiguranje dokaza o vlasništvu i uknjižbi nekretnina kod nadležnih sudova.

- Kod revidiranih komunalnih preduzeća konstatovani su značajni gubici vode, ali nisu poduzete odgovarajuće aktivnosti kako bi se to otklonilo.

Poduzeti mjere na smanjenju iskazanih gubitaka na mreži vodosnabdijevanja kako bi se zaštitili interesi Društva, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

- Nabavke roba, usluga i radova nisu vršene u potpunosti u skladu s procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama i provedbenim aktima (postupci nisu pokretani blagovremeno, tenderska dokumentacija nije sačinjena na način da osigura aktivnu i pravičnu konkurenciju, izbor postupaka nije adekvatan, produžavanje rokova realizacije u suprotnosti je sa potpisanim ugovorom, nabavke su vršene bez primjene odredbi Zakona o javnim nabavkama i odredbi internih Pravilnika o javnim nabavkama, procijenjena vrijednost nabavki je znatno manja od vrijednosti zaključenih ugovora, dijeljenje postupka nabavke, s ciljem izbjegavanja odgovarajućeg postupka).

Nabavke vršiti u potpunosti u skladu s procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama i provedbenim aktima vezanim za javne nabavke.

Tabela 20. Informacije o postupanju po preporukama kod preduzeća

Red. br.	Grupe subjekata revizije	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama				
		Realizovano	Djelimično realizovano	Nije realizovano	Bez ocjene/ neprovodivo	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo	5	3	2	0	10
	postotak	50%	30%	20%	0%	100%
2.	Javno preduzeće „Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne“ d.d. Mostar	12	2	5	0	19
	postotak	63%	11%	26%	0%	100%
3.	Javno preduzeće „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar	1	5	7	2	15
	postotak	18%	29%	41%	12%	100%
4.	Radio-televizija Federacije Bosne i Hercegovine Sarajevo	6	4	15	1	26
	postotak	23%	15%	58%	4%	100%
5.	Javno preduzeće „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj	12	3	7	0	22
	postotak	55%	14%	32%	0%	100%
6.	Kantonalno javno preduzeće za gospodarenje državnim šumama „Sarajevo-šume“ d.o.o. Sarajevo	10	10	3	1	24
	postotak	42%	42%	13%	4%	100%
7.	Šumskoprivredno društvo Zeničko-dobojskog kantona d.o.o. Zavidovići	11	4	11	1	27
	postotak	41%	15%	41%	4%	100%
8.	Šumskoprivredno društvo „Unsko-sanske šume“ d.o.o. Bosanska Krupa	6	1	11	2	20
	postotak	30%	5%	55%	10%	100%
9.	Šumskoprivredno društvo „Srednjobosanske šume“/Šumskogospodarsko društvo „Šume Središnje Bosne“ d.o.o. Donji Vakuf	8	1	13	1	23
	postotak	35%	4%	57%	4%	100%
10.	Šumskogospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres	7	1	7	0	15
	postotak	47%	7%	47%	0%	100%
11.	Kantonalno javno komunalno preduzeće „Rad“ d.o.o. Sarajevo	8	6	1	0	15
	postotak	53%	40%	7%	0%	100%
12.	Javno komunalno preduzeće „Bašbunar“ d.o.o. Travnik	Revizija vršena prvi put				
13.	Javno komunalno preduzeće „Radnik“ d.o.o. Zavidovići	Revizija vršena prvi put				
14.	Javno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Banovići	Revizija vršena prvi put				
15.	Javno komunalno preduzeće d.o.o. Vareš	Revizija vršena prvi put				

16.	Javno preduzeće „Mostar parking“ d.o.o. Mostar	Revizija vršena prvi put				
17.	Javno preduzeće Sportsko-kulturno-privredni centar „Mejdan“ d.o.o. Tuzla	Revizija vršena prvi put				
UKUPNO		86	40	82	8	216
postotak		40%	19%	38%	4%	100%

Ocjena postupanja po preporukama koje su date u prethodnim godinama izvršena je kod 11 revidiranih subjekata. Ocjena nije izvršena samo kod onih subjekata koji su revidirani prvi put (njih šest).

U nastavku je pregled revidiranih subjekata, s datim mišljenjima za 2024. godinu, osnovama za izražavanje mišljenja i istaknutim pitanjima:

Subjekti revizije	Data mišljenja/osnova za mišljenje/isticanje pitanja
1	2
Javno preduzeća „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno
	Isticanje pitanja - Društvo je na 31. 12. 2024. godine izvršilo rezervisanja za sudske sporove u iznosu od 49.181.148 KM, a vrijednost sudskih sporova koji se vode protiv Društva je 210.906.518 KM. Najznačajniji sporovi protiv Društva su tužbe koje su pokrenuli: Jadran Kapital d.d. Split, Hrvatska i ostali – vrijednost spora 125.000.000 KM (po kojem je Općinski sud u Sarajevu donio presudu 10. 2. 2023. godine kojom se odbija tužbeni zahtjev, a žalbeni postupak tužitelja je u toku), konzorcij Strabag AG Austria i Končar d.d. Zagreb na realizaciji projekta HE Vranduk – vrijednost spora 20.076.947 EUR; - Nadzorni odbor Društva je 2. 4. 2024. godine donio Odluku o davanju prethodne saglasnosti na Prijedlog odluke o privremenoj obustavi rudarskih radova u pogonu „Raspotočje“ Rudnika mrkog uglja „Zenica“ d.o.o. Zenica, a 11. 3. 2025. godine Odluku o davanju prethodne saglasnosti na Prijedlog odluke o potpunoj i trajnoj obustavi rudarskih radova u pogonu „Raspotočje“ Rudnika mrkog uglja „Zenica“ d.o.o. Zenica; - Zavisnim društvima – rudnicima uglja su na osnovu zaključenih ugovora u periodu od 2021. do 2024. godine isplaćene dugoročne pozajmice u ukupnom iznosu od 200.000.000 KM za finansiranje podsticajnih mjera sporazumnog prestanka ugovora o radu, zaostalih obaveza za doprinose, troškova prekvalifikacije radnika i ostalih troškova poslovanja iz prethodnih perioda, koje su na datum bilansa iskazane u neto iznosu od 100.771.772 KM.
	Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje - Nabavke roba i usluga nisu vršene u skladu s odredbama Zakona o javnim nabavkama u dijelu donošenja plana javnih nabavki, definisanja tehničkih specifikacija, poštovanja rokova i drugih uslova propisanih tenderskom dokumentacijom i zaključenim ugovorima. Također, nabavke mjernih instrumenata (lot 4), te teretnog i putničkog vozila u iznosu od 520.447 KM, izvršene su na način da nije omogućen dovoljan stepen aktivne konkurencije i nije osigurana transparentnost, a time ni efikasno trošenje javnih sredstava. Isticanje pitanja - Društvo u prethodnim godinama nije realizovalo nabavke autohtone riblje mlađi/ribe za poribljavanje ribolovnih zona voda sliva rijeke Neretve, zbog čega nije moglo izvršiti obavezu poribljavanja u skladu sa članom 35. Zakona o slatkovodnom ribarstvu. Zbog navedenog su, zaključno sa 2023. godinom, potpisani sporazumi sa udruženjima ribolovaca za isplatu finansijskih sredstava za naknadu štete i kako bi se izbjegli dodatni troškovi (kamate i sudski troškovi). Društvo ovu nabavku nije uspjelo provesti ni za 2024. godinu zbog nedostatka saglasnosti Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva na Godišnji program unapređenja ribarstva određenih korisnika ribolovnog prava. U svrhu rješavanja ovog problema Društvo se u decembru 2023. i martu 2025. godine obratilo zahtjevima Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, u cilju realizacije svoje zakonske obaveze.

Javno preduzeća „Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne“ d.d. Mostar	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Kod provođenja postupaka javnih nabavki roba, usluga i radova u iznosu od najmanje 8.588.054 KM Društvo nije postupalo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama u dijelu: sačinjavanja tehničkih specifikacija i omogućavanja jednakog i nediskriminirajućeg tretmana za sve učesnike i detaljnog planiranja i objave Plana nabavki. Isticanje pitanja Prijem 20 zaposlenika u radni odnos izvršen je putem Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH na određeno vrijeme do šest mjeseci, bez provođenja postupka javnog oglašavanja .
Javno preduzeće „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Nije izvršeno knjigovodstveno aktiviranje dionica autoceste na Koridoru Vc Počitelj – Zvirovići lot 1 (152.247.059 KM) i lot 2 (70.263.845 KM) koje su puštene u promet u septembru 2024. godine, i od kojih se ostvaruju ekonomske koristi, što nije u skladu sa odredbama MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Na datum bilansa ove dionice iskazane su na poziciji materijalne imovine u pripremi, što je imalo za posljedicu da su nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi precijenjeni, a pozicija građevinskih objekata potcijenjena za najmanje 222.510.904 KM; 2. Nije izvršena procjena rezervisanja za sudske sporove u vrijednosti od 20.623.365 KM, koji se odnose na arbitražni postupak koji se vodi za izvršene radove na dionici Klopče – Drivuša (18.316.000 KM) i eksproprijaciju zemljišta (2.307.365 KM). Navedeno nije u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. Isticanje pitanja - Kratkoročne obaveze iskazane su u iznosu od 566.147.949 KM, tekuća imovina u iznosu od 162.953.702 KM, a koeficijent tekuće likvidnosti na datum bilansa je 0,29, što ukazuje na to da Društvo tekućim sredstvima nije u mogućnosti blagovremeno izmirivati obaveze; - Društvo je angažovalo ovlaštenog procjenitelja s ciljem identifikacije pokazatelja umanjenja vrijednosti dugotrajne imovine i u izvještaju navelo da nema pokazatelja umanjenja vrijednosti. Međutim, identifikovana su značajna ograničenja, uključujući nepostojanje uspostavljene evidencije o zemljištu, vođenje većeg broja sudskih sporova, otvorene postupke prenamjene zemljišta, te značajna ulaganja u imovinu u izgradnji koja ne ostvaruje prihode; - Društvu je, na osnovu rješenja Porezne uprave FBiH, obračunata dodatna porezna obaveza za period 2011–2015. u iznosu od 45.414.618 KM. Nakon što je u upravnom sporu prvobitno rješenje poništeno zbog proceduralnih propusta, u ponovljenom postupku potvrđena je ista obaveza. Društvo je izjavilo žalbu kojom osporava osnov obračuna, a obaveza je prikazana kao potencijalna u skladu sa MRS-om 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje 1. Ugovori za izgradnju i nadzor dionica autoputa su addendumima više puta mijenjani u dijelu povećanja vrijednosti investicija i prolongiranja rokova izgradnje, što je za posljedicu imalo da je samo na četiri dionice ukupno povećanje iznosilo 255.530.360 EUR. Pored toga, obračunate su dodatne kamate po reprogramiranim obavezama za kredite u iznosu od 11.572.271 KM. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, koji nalaže da nadležne osobe poslove obavljaju savjesno, s pažnjom dobrog privrednika i u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu, kako bi Društvo zaštitile od negativnih ekonomskih posljedica; 2. Kreditna sredstva nisu realizovana u skladu sa dinamikom izgradnje predviđene Planom poslovanja i planom aktivnosti na izgradnji autocesta i brzih cesta za 2024. godinu, zbog čega je Društvu obračunata taksa za nepovučena sredstva u iznosu od 442.115 KM za ugovor koji je potpisan sa EBRD-om; 3. Ukupna ugovorena vrijednost građenja, nadzora i tehničke pomoći na izgradnji autoceste Vc, dionica Mostar jug – Buna, poddionica Tunel Kvanj – Buna, iznosi 152.658.147 EUR, što je više za 54.558.147 EUR u odnosu na prvobitno procijenjenu vrijednost nabavke.

	Povećana vrijednost nabavke posljedica je neefikasnog vođenja postupka po procedurama međunarodnih kreditora, koji je trajao više od šest godina. Isticanje pitanja: U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je 30 zaposlenika bez provođenja procedure javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH.
Radio-televizija Federacije Bosne i Hercegovine Sarajevo	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno Osnova za mišljenje - Za potraživanja u iznosu od 30.475.781 KM Društvo nije izvršilo procjenu očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti. Efekte na rashode, imovinu i finansijski rezultat nismo mogli kvantificirati; - Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja Uprava nije izvršila procjenu sposobnosti da nastavi poslovati, niti objavila značajnu neizvjesnost u vezi stalnosti poslovanja u skladu s MRS-om 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja. Ukupan gubitak iznosi 28.901.613 KM i uključuje gubitak u poslovanju za 2024. godinu u iznosu od 87.624 KM. Koeficijent tekuće likvidnosti na 31. 12. 2024. godine je 0,62, što ukazuje na to da Društvo tekućim sredstvima nije u mogućnosti blagovremeno izmirivati dospelje novčane obaveze. Navedene okolnosti stvaraju sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, što nije objavljeno u finansijskim izvještajima u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH; - Na datum bilansa nije izvršena procjena obaveza za pokrenute sudske sporove koji su iskazani u iznosu od 21.541.282 KM u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. Efekte na rashode, obaveze i finansijski rezultat nismo mogli kvantificirati.
	Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje - Odjel interne revizije kao ključni element internog nadzora kojim se osigurava sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja nije uspostavljen, što nije u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u FBiH i Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH; - Raspored i prenos prihoda prikupljenih od RTV takse i marketinških usluga nisu vršeni u skladu sa Zakonom o Javnom radio-televizijskom sistemu BiH. Isticanje pitanja: - Prijem 15 zaposlenika u radni odnos izvršen je putem Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH na određeno vrijeme do šest mjeseci, bez provođenja postupka javnog oglašavanja; - Organi Društva: Upravni odbor (imenuje ga Parlament FBiH) i Poslovodni odbor (imenuje ga Upravni odbor), kao organi upravljanja, te Programsko vijeće kao savjetodavni organ i Odbor za reviziju (koje imenuje Upravni odbor), u 2024. godini nisu formirani, zbog čega u tom periodu nisu obavljali poslove iz svoje nadležnosti; - Korporacija javnih radio-televizijskih sistema, kao zajednička upravljačka struktura između javnih RTV servisa, predviđena Zakonom o Javnom radio-televizijskom sistemu BiH, još uvijek nije formirana. Navedeno za posljedicu ima da poslovne aktivnosti za koje je predviđeno da ih obavlja Korporacija obavlja Društvo; - Radio-televizija Republike Srpske Banja Luka ne vrši prenos prihoda prikupljenih od RTV takse i marketinških usluga prema RTVFBiH u skladu sa Zakonom o Javnom radio-televizijskom sistemu BiH, već sva prikupljena sredstva zadržava; - Evidencije o vremenu provedenom na radu nisu uspostavljene u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu jer ne sadrže podatke o početku i završetku radnog vremena te vremenu korištenja pauze, zbog čega izražavamo sumnju u njihovu vjerodostojnost.
	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja Uprava nije izvršila procjenu, niti objavila značajnu neizvjesnost u vezi stalnosti poslovanja u skladu s MRS-om 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja. Ukupan gubitak iznosi 4.032.037 KM i uključuje gubitak u poslovanju za 2024. godinu u iznosu od 2.347.645 KM, što je dovelo do negativnog iznosa kapitala od 1.213.914 KM. Koeficijent tekuće likvidnosti na 31. 12. 2024. godine je 0,4, što ukazuje na to da Društvo tekućim sredstvima nije u mogućnosti blagovremeno izmirivati dospelje novčane obaveze.
Javno preduzeće „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj	

	Također, prema Zakonu o finansijskom poslovanju, kapital Društva je neadekvatan jer su ukupni gubici na dan sastavljanja finansijskog izvještaja iznad visine osnovnog kapitala Društva; 2. Na datum bilansa nije izvršena procjena obaveza za pokrenute sudske sporove u iznosu od 1.038.920 KM niti je izvršeno rezervisanje u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. To može imati za posljedicu da su obaveze i troškovi potcijenjeni, a finansijski rezultat precijenjen. Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje 1. Društvo nije provodilo redovne mjere upravljanja rizikom i mjere za obezbjeđenje adekvatnosti kapitala u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju s obzirom na to da je akumulirani gubitak iznad visine osnovnog kapitala i rezervi. Obaveze prema dobavljačima ne izmiruju se u rokovima jer Društvo posluje u uslovima nelikvidnosti; 2. Obaveze za naknade za korištenje šuma iskazane su u ukupnom iznosu od 1.668.604 KM, od čega se na 2024. godinu odnosi 884.631 KM. Društvo je izvršilo obračun naknada za korištenje državnih šuma, ali ih nije izmirilo u propisanim rokovima u skladu sa Zakonom o šumama Tuzlanskog kantona; 3. Kod provedenih javnih nabavki Društvo nije postupalo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama u dijelu: istraživanja tržišta, objavljivanja izmjena i dopuna plana i utvrđenih uslova u tenderskoj dokumentaciji. Nabavke usluga sječe i izrade, primicanja, izvoza i iznosa šumskih drvnih sortimenata i izrade traktorskih vlaka u iznosu od najmanje 602.404 KM nisu realizovane u skladu s potpisanim ugovorima. Isticanje pitanja - Ugovor o prenošenju poslova gospodarenja šumama i šumskim zemljištem na području Tuzlanskog kantona između Kantonalnog ministarstva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo i Društva nije zaključen u skladu sa Zakonom o šumama Tuzlanskog kantona, što je imalo za posljedicu da je Društvo u 2024. godini obavljalo poslove iz nadležnosti bez potpisanog ugovora; - Zakonom o šumama utvrđeno je da su poslovi čuvanja i zaštite šuma putem čuvarske službe u nadležnosti Kantonalne uprave za šumarstvo. Čuvarska služba je i dalje u nadležnosti Društva, a finansiranje se vrši iz namjenskih sredstava Budžeta Tuzlanskog kantona na osnovu zaključenog Sporazuma o obavljanju poslova čuvarske službe. U Društvu je na 31. 12. 2024. godine zaposleno 89 čuvara šuma, raspoređenih po različitim šumarijama, čije radno vrijeme je od 7.00 do 15.30 sati. To ukazuje na činjenicu da nije obezbijeđen adekvatan nadzor nad šumom, jer su bez nadzora čuvarske službe van radnog vremena. Nisu poduzete aktivnosti kako bi se pitanje čuvarske službe riješilo u skladu sa Zakonom o šumama i obezbijedila adekvatna zaštita državne imovine.
Kantonalno javno preduzeće za gospodarenje državnim šumama „Sarajevo-šume“ d.o.o. Sarajevo	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Nije izvršeno usaglašavanje kapitala iskazanog u knjigovodstvenim evidencijama Društva s vlasničkim kapitalom registrovanim u sudskom registru za državni kapital, koji je nastao na osnovu prenosa poslova gospodarenja državnim šumama i šumskim zemljištem u ranijim periodima. Osnovni kapital u sudskom registru i Statutu Društva iskazan je u iznosu od 10.000 KM, a u poslovnim knjigama je iskazan državni kapital od 354.583.697 KM. Osim navedenog, Društvo je iskazalo i dionički kapital od 408.699 KM. Iskazivanje šuma i šumskog zemljišta, koji su u državnom vlasništvu, u imovini i kapitalu ima za posljedicu da su imovina i kapital precijenjeni za navedeni iznos i da finansijski izvještaji nisu sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje 1. Aktivnosti biološke reprodukcije šuma u 2024. godini realizovane su u iznosu od svega 19.124 KM, što predstavlja tek 0,97% od planiranih 1.961.825 KM. Time nisu ostvareni ni minimalni obimi šumskouzgojnih radova. Također, realizacija pošumljavanja pojedinih vrsta šuma uopće nije izvršena. To ukazuje na značajno odstupanje od obaveza utvrđenih šumskoprivrednim osnovama, Zakonom o šumama Kantona Sarajevo i Ugovorom o prenosu poslova gospodarenja državnim šumama na području Kantona Sarajevo; 2. Za provedene postupke javnih nabavki Društvo nije sačinjavalo pisane zabilješke o provjeri tržišta prije pokretanja postupaka. Također, kod pojedinih nabavki u vrijednosti od 1.569.239 KM nije ispoštovan rok objavljivanja osnovnih elemenata ugovora o provedenim postupcima na portalu javnih nabavki u zakonski utvrđenom roku, a radno mjesto službenika za javne nabavke nije sistematizovano, iako su ispunjeni uslovi za to. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje - Zalihe nisu vrednovane u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe, prema kojem se one vrednuju po trošku ili neto prodajnoj vrijednosti, u zavisnosti od toga koja je niža, što ima za posljedicu da su rashodi potcijenjeni, a zalihe i finansijski rezultat za 2024. godinu precijenjeni za najmanje 164.751 KM; - Nije izvršena procjena očekivanih kreditnih gubitaka od nenaplaćenih potraživanja starijih od 365 dana u iznosu od najmanje 53.828 KM, u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti, što ima za posljedicu da su rashodi potcijenjeni, a potraživanja od kupaca i finansijski rezultat za 2024. godinu precijenjeni za navedeni iznos; - Prilikom sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja Uprava Društva nije izvršila procjenu sposobnosti subjekta da nastavi poslovati u vremenski neograničenom periodu u skladu s tačkom 25. MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja. Akumulirani gubitak na 31. 12. 2024. godine iznosi 5.949.442 KM i iznad je visine osnovnog kapitala. Koeficijent tekuće likvidnosti je 0,54, što ukazuje na to da Društvo tekućim sredstvima nije u mogućnosti blagovremeno izmirivati tekuće obaveze. Navedene okolnosti stvaraju sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, što nije objavljeno u finansijskim izvještajima u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.
Šumskoprivredno društvo Zeničko-dobojskog kantona d.o.o. Zavidovići	Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje - Poslovi biološke obnove šuma nisu izvršeni u minimalnom obimu koji je predviđen šumskoprivrednim osnovama, što nije u skladu sa Zakonom o šumama Zeničko-dobojskog kantona i Ugovorom o prenosu poslova gospodarenja državnim šumama na području Zeničko-dobojskog kantona. U 2024. godini poslovi biološke obnove šuma izvršeni su za 423 ha uz realizovane troškove od 788.673 KM, a planirana je obnova za 2.577 ha uz troškove od 4.167.584 KM. Navedeno predstavlja samo 16,42% realizacije u odnosu na obim utvrđen šumskoprivrednim osnovama; - Društvo nije u toku godine ponudilo naknadnom prodajom, odnosno licitacijom/javnim nadmetanjem, minimalno 20% klasiranih šumskih drvnih sortimenata, u skladu s Odlukom o načinu prodaje šumskih drvnih sortimenata porijeklom iz državnih šuma na teritoriju FBiH. Putem licitacija, po principu naknadne prodaje, u 2024. godini ukupno raspisana drvena masa iznosila je 10.762 m³, dok je ostvarena sječa u iznosu od 280.467 m³, što predstavlja licitiranu drvenu masu u iznosu od 3,84% ukupne sječe; - Popis nije izvršen u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, s obzirom na to da prilikom godišnjeg popisa imovine nije tačno popisano akumulirano gubitak, nisu popisane pojedinačne stavke iz vanbilansne evidencije, te stavke kratkoročnih rezervisanja po tužbama. Također, Izvještaj o izvršenom popisu za 2024. godinu sa prilogima popisnih komisija, kao i prijedloge Centralne popisne komisije za otpis i oprihodovanja, Nadzorni odbor je usvojio tek 12. 3. 2025. godine.
Šumskoprivredno društvo „Unsko-sanske šume“ d.o.o. Bosanska Krupa	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje - Na datum bilansa nije izvršena ocjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva shodno MRS-u 36 – Umanjenje vrijednosti imovine, i odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH. To može imati za posljedicu da je nadoknadivi iznos sredstava manji od njihove knjigovodstvene vrijednosti iskazane u iznosu od 23.485.876 KM, odnosno da su sredstva i finansijski rezultat za 2024. godinu precijenjeni; - Ne možemo potvrditi strukturu i visinu iskazanog kapitala jer nije prezentovan osnov koji je služio za umanjene osnovnog kapitala u iznosu od 10.539.043 KM u finansijskim izvještajima i prenos njegovog dijela na statutarne i druge rezerve. Navedeno nije u skladu sa Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje. Isticanje pitanja - Za većinu nekretnina koje su iskazane u poslovnim knjigama Društvo ne posjeduje dokaz o vlasništvu ili pravo raspolaganja. Značajan dio imovine se još uvijek vodi na preduzećima koja su ušla u sastav Društva prilikom njegovog osnivanja. U vlasništvu Društva nalaze se zgrade direkcija u Bihaću i Bosanskoj Krupi ukupne nabavne vrijednosti u iznosu od 9.758.884 KM. Mišljenje o usklađenosti: Negativno

	Osnova za mišljenje 1. Poslovi biološke obnove šuma nisu izvršeni u minimalnom obimu koji je predviđen šumskoprivrednim osnovama, što nije u skladu sa Zakonom o šumama Unsko-sanskog kantona i Ugovorom o prenosu poslova gospodarenja državnim šumama na području Unsko-sanskog kantona. U 2024. godini planirani su radovi za 3.680 ha, od čega su izvršeni za samo 1.954 ha, što predstavlja izvršenje od 53,10% u odnosu na obim utvrđen šumskoprivrednim osnovama; 2. Popis imovine i obaveza nije izvršen u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH s obzirom na to da prilikom godišnjeg popisa imovine u elaboratu Centralne popisne komisije nisu navedeni iznosi popisanih zaliha gotovih proizvoda, nisu popisane pojedinačne stavke iz vanbilansne evidencije, nije izvršen popis pojedinačnih stavki datih avansa, ostalih potraživanja i obaveza, te nisu donesene pojedinačne odluke koje se odnose na isknjiženje stavki materijalne imovine. Također, Izvještaj o izvršenom popisu za 2024. godinu, sa prilogima popisnih komisija, Nadzorni odbor je usvojio tek 26. 2. 2025. godine, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Isticanje pitanja • U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je 139 zaposlenika bez provođenja procedure javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe o postupku prijema u radni odnos u Unsko-sanskom kantonu; • Tokom revidirane godine provedena je konkursna procedura za formiranje odbora za reviziju, ali po okončanom postupku niko od kandidata nije izabran, te u Društvu nije formiran odbor za reviziju. Navedeno ima uticaj i na funkcionisanje rada Odjela interne revizije; • Zakonom o šumama Unsko-sanskog kantona utvrđeno je da su poslovi čuvanja i zaštite šuma putem čuvarske službe u nadležnosti Kantonalne uprave za šumarstvo. Instrukcijom resornog ministarstva – Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Unsko-sanskog kantona navedena je obaveza Društvu kao korisniku državnih šuma da putem čuvarske službe osigura kontinuitet zaštite šuma do okončanja procedure primopredaje čuvarskih reona između Društva i Kantonalne uprave za šumarstvo. Društvo podnosi zahtjeve za pokretanje prekršajnih postupaka, iako ga općinski sudovi ne smatraju ovlaštenim organom za njihovo podnošenje. U Društvu su na 31. 12. 2024. godine zaposlena 64 čuvara šuma, raspoređena po različitim šumarijama, čije je radno vrijeme od 6:30 do 15:00 sati. To ukazuje na činjenicu da nije osiguran adekvatan nadzor nad šumama, jer su one bez nadzora čuvarske službe van radnog vremena.
Šumskoprivredno društvo „Srednjobosanske šume“/Šumskogospodarsko društvo „Šume Središnje Bosne“ d.o.o. Donji Vakuf	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. U okviru osnovnog kapitala Društva iskazana je i vrijednost državnih šuma u iznosu od 410.520.151 KM, što nije u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH, kojim su organi upravljanja obavezni donijeti odgovarajuće odluke kojima će se omogućiti isknjižavanje šuma i šumskog zemljišta u državnom vlasništvu kao osnovnog kapitala iz sudskog registra i poslovnih knjiga. Iskazivanje šuma i šumskog zemljišta, koji su u državnom vlasništvu, u imovini i kapitalu Društva ima za posljedicu da su imovina i kapital precijenjeni za navedeni iznos i da finansijski izvještaji nisu sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačke 7.2.1.2 i 7.2.3 Izvještaja); 2. Ne možemo potvrditi strukturu i visinu iskazanog kapitala jer je Društvo u 2015. godini izvršilo usklađivanje knjigovodstvenog stanja osnovnog kapitala sa stanjem upisanim u sudski registar na način da je 66.013.917 KM preknjižilo sa pozicije osnovnog kapitala na poziciju rezervi. Navedeno nije u skladu sa Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje (tačka 7.2.3 Izvještaja); 3. Na 31. 12. 2024. godine protiv Društva se vode sudski sporovi u ukupnoj vrijednosti od 527.514 KM, dok su obaveze za kratkoročna rezervisanja po sudskim sporovima iskazane u iznosu od 1.329.241 KM. Društvo na kraju 2024. godine nije izvršilo procjenu iznosa rezervisanja za sudske sporove, što nije u skladu s MRS-om 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, te ima za posljedicu da su kratkoročna rezervisanja za sudske sporove precijenjena, a prihodi potcijenjeni (tačka 9.1 Izvještaja). Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje 1. U Društvu nije formiran odbor za reviziju u skladu sa odredbama Statuta i Zakona o javnim preduzećima u FBiH. Pored toga, nije formiran ni odjel za internu reviziju u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Zakona o javnim preduzećima u FBiH;

	2. Poslovi biološke obnove šuma nisu izvršeni u minimalnom obimu koji je predviđen šumskoprivrednim osnovama, što nije u skladu sa Zakonom o šumama Srednjobosanskog kantona i Ugovorom sa Ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Srednjobosanskog kantona. U 2024. godini poslovi biološke obnove šuma izvršeni su za 1.530 ha, a planirana je obnova za 2.318 ha, što predstavlja izvršenje od 66% u odnosu na obim utvrđen šumskoprivrednim osnovama; 3. Društvo nije u toku godine ponudilo naknadnom prodajom, odnosno licitacijom/javnim nadmetanjem minimalno 20% klasiranih šumskih drvnih sortimenata, u skladu s Odlukom o načinu prodaje šumskih drvnih sortimenata porijeklom iz državnih šuma na teritoriju FBiH. Putem licitacija po principu naknadne prodaje u 2024. godini ukupno raspisana drvna masa iznosila je 8.825 m³, dok je u 2024. godini ostvarena sječa u iznosu od 388.079 m³, što predstavlja licitiranu drvnu masu u iznosu od 2,27% ukupne sječe. Isticanje pitanja Zakonom o šumama SBK utvrđeno je da su poslovi čuvanja i zaštite šuma putem čuvarske službe u nadležnosti korisnika državnih šuma, odnosno Društva. Navedenim zakonom propisane su i nadležnosti čuvarske službe koje, između ostalog, obuhvataju čuvanje šume od šumskih požara, bespravnog zauzimanja šumskog zemljišta i evidentiranje bespravne sječe šume. U Društvu je 31. 12. 2024. godine bilo ukupno 76 čuvara šume raspoređenih po različitim šumarijama. Prema istom zakonu, iz namjenskih sredstava Budžeta Srednjobosanskog kantona se finansira rad čuvarske službe, ali je utvrđeno da Društvo nije ostvarilo subvenciju od kantona za rad na čuvanju šume. Uvidom u zaključene ugovore i evidencije o radnom vremenu utvrđeno je da je njihovo radno vrijeme od 7:00 do 15:30 sati, što ukazuje na činjenicu da nije osiguran adekvatan nadzor nad šumom, jer su one bez nadzora čuvarske službe van radnog vremena.
Šumskogospodarsko društvo „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Na datum bilansa nije izvršena procjena rezervisanja po osnovu pokrenutih sudskih sporova u iznosu od 471.809 KM u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. To može imati za posljedicu da su obaveze i troškovi potcijenjeni, a finansijski rezultat precijenjen (tačka 9. Izvještaja). Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje 1. Nisu izvršene sječe i šumskouzgojni radovi u obimu planiranom šumskoprivrednim osnovama „Drvarsko“, „Bosansko-grahovsko“ i „Kupreško“ za 2015-2024. godinu, nisu uspostavljene evidencije ulaganja u jednostavnu i proširenu biološku reprodukciju, a građevinski radovi i investiciono održavanje puteva i vlaka izvršeni su samo 50% u odnosu na Plan poslovanja za 2024. godinu. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o šumama Hercegbosanske županije; 2. Tokom godine tržištu nije ponuđeno naknadnom prodajom, odnosno licitacijom/javnim nadmetanjem minimalno 20% klasiranih šumskih drvnih sortimenata, u skladu s Odlukom o načinu prodaje šumskih drvnih sortimenata porijeklom iz državnih šuma na teritoriju FBiH. Putem licitacije u 2024. godini na „šumskom putu“ prodato je samo 953 m³ tehničke oblovine, što čini 0,41% ukupno ostvarene prodaje tehničke oblovine od 233.672 m³; 3. Uprava nije provodila redovne mjere upravljanja kreditnim rizikom, što je imalo za posljedicu da na datum bilansa dospjela, a nenaplaćena potraživanja iznose 5.692.996 KM. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju; 4. Godišnjim popisom imovine i obaveza nije utvrđeno stvarno stanje obaveza i potraživanja, nije proveden sveobuhvatan popis zaliha drvnih sortimenata i nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog i stvarnog stanja kamionskih puteva i građevinskih objekata, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH; 5. Nisu poštovane odredbe Zakona o javnim nabavkama u dijelu sačinjavanja i objavljivanja izmjena i dopuna Plana javnih nabavki, provjere tržišta prije pokretanja postupaka javnih nabavki, objavljivanja osnovnih elemenata ugovora o provedenim postupcima na portalu javnih nabavki i zaključivanja izmjena ugovora o nabavci. Usluge sječe, izrade i izvoza realizovane su bez provedenih postupaka javne nabavke u iznosu od najmanje 526.322 KM, čime nije osigurana transparentnost u poslovanju i efikasno korištenje javnih sredstava.

	Isticanje pitanja Društvo koristi usluge kooperanata bez učešća vlastite radne snage, stvarajući značajne troškove po ovom osnovu, koji su u 2024. godini iznosili 9.700.447 KM. Skrećemo pažnju na to da su plaće i ostala primanja zaposlenih u tekućoj godini iskazane u iznosu od 29.505.674 KM, što sa troškovima kooperanata predstavlja 88,52% svih ostvarenih rashoda.
Kantonalno javno komunalno preduzeće „Rad“ d.o.o. Sarajevo	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno Osnova za mišljenje - Društvo ostvaruje značajan prihod od izdavanja garaže kolektivnog parkiranja u naselju Ciglane, te koristi poslovni prostor na lokaciji Pofalići, kao i dio objekata na lokaciji deponije Smiljevići. Za navedene nekretnine nije regulisano pravo korištenja i raspolaganja, što je uticalo na to da imovina kojom Društvo raspolaže nije iskazana u poslovnim knjigama i finansijskim izvještajima u skladu s MRS-om 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja (tačka 6.2.1.2 Izvještaja); - Zalihe sirovina, materijala i rezervnih dijelova u iznosu od 1.090.389 KM nisu iskazane u skladu sa zahtjevima paragrafa 9. MRS-a 2 – Zalihe i Pravilnikom o računovodstvenim politikama, s obzirom na to da Društvo nije vrednovalo, odnosno utvrdilo njihovu neto nadoknadivu vrijednost na datum bilansa. Efekte na zalihe i finansijski rezultat ne možemo kvantificirati. Za sekundarne sirovine na deponiji koje su iskazane na poziciji poluproizvoda u iznosu od 358.593 KM nije vršeno knjigovodstveno evidentiranje tokom 2024. godine, niti smo mogli utvrditi strukturu i osnov za evidentirano odstupanje od planskih cijena koje su iskazane u iznosu od 302.172 KM (tačka 6.2.2.1 Izvještaja); - Za dio iskazanih revalorizacionih rezervi u iznosu od 11.628.840 KM nije prezentirana relevantna dokumentacija na osnovu koje bi se potvrdio osnov evidentiranja na navedenoj bilansnoj poziciji kapitala Društva, što nije u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva (tačka 6.2.3 Izvještaja). Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje - U postupku nabavke Euro dizel goriva u vrijednosti od 1.500.000 KM Društvo nije postupilo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i Uputstvom za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda, i zatražilo obrazloženje za ponuđenu neprirodno nisku cijenu od 0,48387 KM/l, s obzirom na višestruko odstupanje od tržišnih cijena goriva. Također, kod nabavke bitumena – lot 3 u vrijednosti od 1.138.872 KM prihvaćena je ponuda odabranog ponuđača, iako nisu zadovoljeni uslovi iz tenderske dokumentacije, a odluka o izboru ponuđača nije donesena uz uvažavanje stručnog mišljenja eksperata za javne nabavke, kako nalaže Zakon o javnim nabavkama i Poslovnik o radu komisije.
Javno komunalno preduzeće „Bašbunar“ d.o.o. Travnik	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje - Na datum bilansa nije izvršena ocjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva shodno odredbama MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti imovine, i Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH. To za posljedicu može imati da je nadoknadivi iznos sredstava manji od njihove knjigovodstvene vrijednosti iskazane u iznosu od 637.482 KM, odnosno da su sredstva i finansijski rezultat za 2024. godinu precijenjeni; - Za potraživanja u iznosu od 2.713.649 KM Društvo nije izvršilo procjenu očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti. To za posljedicu može imati da su rashodi potcijenjeni, a imovina i finansijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos; - Na datum bilansa nije izvršena procjena obaveza za pokrenute sudske sporove u iznosu od 1.473.780 KM u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. To za posljedicu može imati da su obaveze i troškovi potcijenjeni, a finansijski rezultat precijenjen. Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje - Društvo nije uspostavilo odjel interne revizije kao ključni element internog nadzora kojim se osigurava sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja, što je obaveza shodno Zakonu o javnim preduzećima u FBiH i Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH;

	- Organi upravljanja nisu poduzeli odgovarajuće aktivnosti kako bi Društvo zaštitili od negativnih ekonomskih posljedica gubitaka vode. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, prema kojem su organi upravljanja u obavezi da poslove obavljaju savjesno, s pažnjom dobrog privrednika i u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu Društva; - Društvo nije provodilo redovne mjere upravljanja rizikom i mjere za obezbjeđenje adekvatnosti kapitala u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju s obzirom na to da akumulirani gubitak iznad visine osnovnog kapitala iznosi 396.980 KM; - Godišnji popis imovine i obaveza nije izvršen u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, jer njime nisu obuhvaćene obaveze i nekretnine koje su Društvu date na korištenje, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom; - Kod provedenih javnih nabavki Društvo nije postupalo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama u dijelu: provođenja postupaka nabavki za rezervne dijelove i usluge održavanja transportnih sredstava i elektroarmara u iznosu od 136.465 KM, dijeljena predmeta nabavke s namjerom izbjegavanja primjene odgovarajućeg postupka u iznosu od 14.904 KM, sačinjavanja i objave plana u skladu sa propisanim rokovima, provjere tržišta prije pokretanja postupaka javnih nabavki te osiguranja službenika za javne nabavke u postupcima čija je vrijednost iznad 250.000 KM. Isticanje pitanja - Odbor za reviziju u 2024. godini nije bio imenovan, zbog čega u tom periodu nije obavljao poslove iz svoje nadležnosti.
Javno komunalno preduzeće „Radnik“ d.o.o. Zavidovići	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje - Nije sačinjen izvještaj o gotovinskim tokovima i izvještaj o promjenama u kapitalu, a samim tim nisu ni dostavljeni nadležnim organima i institucijama, što nije u skladu sa MRS-om 1 – Presentacija finansijskih izvještaja, i Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH; - Na datum bilansa nije izvršena ocjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takvu imovinu shodno zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti imovine, i odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 6.2.1.1 Izvještaja); - Zalihe sirovina, materijala i rezervnih dijelova u iznosu od 333.533 KM nisu iskazane u skladu sa zahtjevima paragrafa 9. MRS-a 2 – Zalihe, i Pravilnika o računovodstvenim politikama, s obzirom na to da Društvo nije vrednovalo, odnosno utvrdilo njihovu neto nadoknadivu vrijednost na datum bilansa; - Nije izvršena procjena očekivanih kreditnih gubitaka za potraživanja u iznosu od 51.892 KM u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti. Navedeno može imati za posljedicu da su rashodi potcijenjeni, a imovina (potraživanja) i finansijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje - Organi upravljanja nisu poduzeli odgovarajuće aktivnosti u okviru svojih nadležnosti, u skladu sa Statutom, kako bi Društvo zaštitili od negativnih ekonomskih posljedica gubitaka vode, za koje smo utvrdili da iznose 40%. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, prema kojem su organi upravljanja u obavezi da poslove obavljaju savjesno, s pažnjom dobrog privrednika i u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu Društva.
Javno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Banovići	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno Osnova za mišljenje - Zalihe sirovina, materijala i rezervnih dijelova u iznosu od 229.390 KM nisu iskazane u skladu sa zahtjevima paragrafa 9. MRS-a 2 – Zalihe i Računovodstvenim politikama, s obzirom na to da Društvo nije vrednovalo, odnosno utvrdilo njihovu neto nadoknadivu vrijednost na datum bilansa. Efekte na zalihe i finansijski rezultat nismo mogli kvantificirati (tačka 7.2.2.1 Izvještaja); - Ne možemo potvrditi vrijednost iskazanih obaveza za vodoprivredne naknade u iznosu od 314.395 KM nastale u periodu prije 2008. godine. Nije prezentirana vjerodostojna dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje ovih obaveza, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 7.2.4.2 Izvještaja);

	3. U bilansu nisu iskazane obaveze u iznosu od 695.828 KM po osnovu dugoročnog kredita Svjetske banke za sanaciju komunalne infrastrukture na području općine Banovići, što je imalo za posljedicu da su obaveze i imovina na datum bilansa potcijenjeni. Navedeno nije u skladu sa MSFI-jem 9 – Finansijski instrumenti (tačka 8. Izvještaja); 4. Na datum bilansa nije izvršena procjena obaveza za pokrenute sudske sporove u iznosu od 47.667 KM u skladu sa MRS-om 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. To za posljedicu može imati da su obaveze i troškovi potcijenjeni, a finansijski rezultat precijenjen (tačka 10. Izvještaja). Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Odbor za reviziju nije obavljao poslove iz svoje nadležnosti i nije uspostavljen odjel interne revizije, zbog čega nije uspostavljen interni nadzor kojim se osigurava sistematičan pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, kontrolama i procesima. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Isticanje pitanja Odbor za reviziju Društva nije obavljao poslove iz svoje nadležnosti propisane Zakonom o javnim preduzećima u FBiH, Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Statutom. Pored toga, nije formiran odjel interne revizije s obzirom na to da Društvo ne ispunjava kriterije koji su propisani Zakonom o javnim preduzećima u FBiH jer zapošljava manje od 100 radnika. Međutim, obaveza uspostavljanja odjela predviđena je Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH za sve subjekte od javnog interesa, odnosno javna preduzeća osnovana u skladu s propisima kojima se uređuje poslovanje i upravljanje javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine.
Javno komunalno preduzeće d.o.o. Vareš	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Organi upravljanja nisu poduzeli odgovarajuće aktivnosti kako bi Društvo zaštitili od negativnih ekonomskih posljedica gubitaka vode, za koje smo utvrdili da iznose cca 58%. Izgubljena dobit po navedenom osnovu iznosi najmanje 357.493 KM. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, prema kojem su organi upravljanja u obavezi da poslove obavljaju savjesno, s pažnjom dobrog privrednika i u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu Društva; 2. Društvo je u 2024. godini realizovalo nabavke bez primjene Zakona o javnim nabavkama u iznosu od najmanje 1.218.781 KM. S obzirom na nepostojanje odgovarajućih evidencija o nabavkama realizovanim radi pružanja usluga od općeg interesa i o nabavkama za komercijalne potrebe, ne možemo potvrditi iznos za koji je Društvo bilo dužno primijeniti Zakon o javnim nabavkama. Isticanje pitanja - U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je sedam zaposlenika bez provođenja procedure javnog oglašavanja, po osnovu Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Zeničko-dobojskom kantonu; - Nije uspostavljen odbor za reviziju čije su nadležnosti definisane Statutom Društva. Također, nije uspostavljen odjel za internu reviziju čija je obaveza uspostavljanja predviđena Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH za sve subjekte od javnog interesa, odnosno javna preduzeća osnovana u skladu sa propisima kojima se uređuje poslovanje i upravljanje javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine. Međutim, Društvo ne ispunjava kriterije koji su propisani Zakonom o javnim preduzećima u FBiH za uspostavljanje odjela interne revizije jer zapošljava manje od 100 zaposlenika.
Javno preduzeće „Mostar parking“ d.o.o. Mostar	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno Osnova za mišljenje 1. Društvo pri sačinjavanju finansijskih izvještaja nije primijenilo odgovarajući okvir finansijskog izvještavanja, odnosno Međunarodne standarde finansijskog izvještavanja. Finansijski izvještaji Društva, iako je subjekt od javnog interesa, sačinjeni su uz primjenu Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja za mala i srednja preduzeća, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH; 2. Priznavanje prihoda iz ugovora s kupcima u iznosu od 41.599 KM koji se odnose na period od 12. 12. 2023. do 8. 1. 2024. godine nije izvršeno po načelu nastanka poslovnog događaja i u periodu na koji se odnose, čime su prihodi za 2024. godinu precijenjeni, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i MSFI-jem 15 – Prihodi od ugovora s kupcima;

	3. Za potraživanja od kupaca koja su iskazana u iznosu od 1.826.513 KM nije izvršena procjena očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti. Nije izvršena ispravka vrijednosti za potraživanja koja su starija od godine dana u iznosu od 721.360 KM te su rashodi potcijenjeni, a potraživanja i finansijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos; 4. Nisu izvršena rezervisanja po sudskim sporovima, odnosno pravosnažnim sudskim presudama i sudskim nagodbama po tužbama zaposlenika koje su nastale u prethodnim godinama, što nije u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. Obaveze Društva po ovom osnovu na datum bilansa iznose 280.660 KM, te su obaveze potcijenjene, a akumulirana dobit precijenjena za navedeni iznos. Mišljenje o usklađenosti: Negativno Osnova za mišljenje 1. Evidencije o prisustvu zaposlenika na radu nisu vođene u skladu sa Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencija o radnicima i drugim licima angažovanim na radu, a obračun i isplata plaća tokom 2024. godine su vršeni na osnovu prosječnog broja sati za svaki mjesec, što nije u skladu sa Zakonom o radu; 2. Nije prezentovana dokumentacija koja potvrđuje da je izvršen cjelokupan popis imovine i obaveza, niti je godišnji popis izvršen na način da je urađeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, što nije u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH; 3. Za provedene postupke javnih nabavki Društva u vrijednosti od najmanje 237.328 KM tenderska dokumentacija nije sačinjena na način da omogući aktivnu i pravičnu konkurenciju, nije donesen provedbeni akt koji propisuje i uređuje organizaciju i efikasno vršenje nabavne funkcije, niti je za sve nabavke proveden postupak javne nabavke, što nije u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama. Isticanje pitanja Nije formiran odbor za reviziju Društva, zbog čega u 2024. godini nije obavljao poslove iz svoje nadležnosti propisane Zakonom o javnim preduzećima u FBiH, Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Statutom. Pored toga, nije formiran odjel interne revizije s obzirom na to da Društvo ne ispunjava kriterije koji su propisani Zakonom o javnim preduzećima u FBiH jer zapošljava manje od 100 radnika. Međutim, obaveza uspostavljanja odjela predviđena je Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH za sve subjekte od javnog interesa, odnosno javna preduzeća osnovana u skladu sa propisima kojima se uređuje poslovanje i upravljanje javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine.
Javno preduzeće Sportsko-kulturno-privredni centar „Mejdan“ d.o.o. Tuzla	Mišljenje o finansijskim izvještajima: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Na datum bilance nije izvršena ocjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva sukladno MRS-u 36 – Umanjenje vrijednosti imovine, i odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH. To može imati za posljedicu da je nadoknadivi iznos sredstava manji od njihove knjigovodstvene vrijednosti iskazane u iznosu od 1.576.876 KM, odnosno da su sredstva i finansijski rezultat za 2024. godinu precijenjeni. Efekte na finansijska izvješća nismo u mogućnosti procijeniti. Mišljenje o usklađenosti: S rezervom Osnova za mišljenje 1. Ugovor o nabavi bojlera za vodu nije zaključen u definiranom roku sukladno Zakonu o javnim nabavama. Za javne nabave u ukupnom iznosu od 60.793 KM nisu osigurani preduvjeti za isporuku robe u ugovorenim rokovima, zbog čega one nisu pravovremeno okončane. Isticanje pitanja Društvo nije formiralo odjel unutarnje revizije jer ne zapošljava više od 100 radnika, te nema ovu obvezu sukladno Zakonu o javnim poduzećima u FBiH. Međutim, člankom 86. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH propisano je da su subjekti od javnog interesa obvezni uspostaviti i osigurati funkcioniranje odjela unutarnje revizije.

3.8 Praćenje postupanja po preporukama iz ranije provedenih finansijskih revizija

Vrhovne revizijske institucije imaju važnu ulogu u praćenju preduzetih mjera subjekta revizije shodno ISSAI-ju 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora. Praćenje je usmjereno na utvrđivanje da li je subjekt revizije poduzeo aktivnosti na implementaciji datih preporuka u cilju jačanja sistema internih kontrola, finansijskog izvještavanja i usklađenosti sa zakonima. Uvažavajući veliki broj subjekata koji je u nadležnosti Ureda za reviziju, te značajan broj ranije revidiranih subjekata, shodno SIGMA-inim preporukama i međunarodnoj praksi, poseban fokus Plana revizija za 2024/25. bilo je izvršenje praćenja postupanja po preporukama.

Ured za reviziju je u 2025. godini proveo 54 praćenja postupanja po preporukama iz ranijih finansijskih revizija, što je značajno povećanje u odnosu na prethodne godine. Ovaj mehanizam je dao snažan poticaj ranije revidiranim subjektima da ozbiljnije pristupe implementaciji preporuka. Praćenje je pokazalo da su ranije revidirani subjekti, potaknuti ovim mehanizmom, intenzivnije radili na realizaciji preporuka, uključujući i one na kojima prethodno nije bilo dovoljno aktivnosti.

Predmetom praćenja bilo je 737 preporuka iz ranijih izvještaja, te je ocijenjeno da je:

- **65% realizovano i djelimično realizovano**, što je poboljšanje u odnosu na rezultate prethodne godine i potvrđuje da je praćenje imalo pozitivan učinak;
- **29% nije realizovano**;
- **za 6% preporuka nije izvršena ocjena postupanja.**

U slučajevima kada je realizacija preporuka bila niska, ili kada prethodni revizorski izvještaj nisu razmatrali nadležni organi, Ured je dao dodatne preporuke s ciljem podsticanja implementacije i jačanja nadzora.

Od ukupno 54 subjekta, 23 nisu imala komentare/primjedbe ili su saglasna sa dostavljenim nacrtom izvještaja.

U provedenim praćenjima daje se ocjena i zaključak o postupanju po datim preporukama. Praćenje podrazumijeva proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo je li subjekt revizije i u kojoj mjeri preduzeo aktivnosti s ciljem otklanjanja utvrđenih neusklađenosti, slabosti i propusta koji su identifikovani u revizorskom izvještaju.

Analizom dostavljene dokumentacije, odgovora na Upitnik i informacija dobivenih na osnovu provedenih intervjuova vrši se ocjena postupanja po preporukama, koja je klasifikovana prema sljedećim kategorijama:

- **realizovana preporuka**
- **djelimično realizovana preporuka**
- **nerealizovana preporuka**
- **preporuka za koju nije izvršena ocjena postupanja**

Na ovaj način Ured za reviziju doprinosi većem stepenu implementacije preporuka, te osigurava svoju prisutnost kod subjekata koji se ne revidiraju svake godine, uzimajući u obzir da je u njegovoj nadležnosti oko 2.000 subjekata u Federaciji BiH. Kriteriji koji služe za odabir subjekata uključuju: kada je posljednja revizija izvršena, koje mišljenje je dato, broj datih preporuka, prirodu utvrđenih nepravilnosti, informacije iz okruženja i dr.

Izvršen je uvid u aktivnosti koje su subjekti preduzeli na implementaciji datih preporuka od objave konačnog izvještaja do 31. 12. 2024. godine, te su doneseni zaključci o postupanju po preporukama.

Ovi izvještaji dostavljeni su revidiranim subjektima i nadležnim institucijama, te objavljeni na internet-stranici Ureda.

Tabela 21. Pregled izvršenih praćenja postupanja po preporukama

Red. br.	Naziv izvještaja	Godina za koju je vršena finansijska revizija	Broj datih preporuka	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama			
				Realizovano	Djelimično	Nerealizovano	Nije vršena ocjena
1.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Finansijske policije Federacije BiH	2016.	6	3	3	0	0
			100%	50%	50%	0%	0%
2.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Sudske policije Federacije BiH	2016.	6	4	0	0	2
			100%	67%	0%	0%	33%
3.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Federalnog hidrometeorološkog zavoda	2016.	10	6	3	1	0
			100%	60%	30%	10%	0%
4.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Federalnog agromediteranskog zavoda Mostar	2016.	8	3	3	1	1
			100%	38%	38%	12%	12%
5.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Agencije za državnu službu Federacije BiH	2017.	7	4	1	1	1
			100%	58%	14%	14%	14%
6.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Odbora državne službe za žalbe Federacije BiH	2018.	5	1	1	3	0
			100%	20%	20%	60%	0%
7.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Federalna novinska agencija – FENA	2019.	12	8	1	1	2
			100%	67%	8%	8%	17%
8.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Federalne direkcije robnih rezervi	2020.	21	5	5	10	1
			100%	24%	24%	47%	5%
9.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Federalne uprave civilne zaštite	2020.	21	11	8	1	1
			100%	52%	38%	5%	5%
10.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Federalne uprave za inspeksijske poslove	2021.	6	4	1	1	0
			100%	66%	17%	17%	0%
11.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH	2022.	12	1	6	4	1
			100%	8%	50%	34%	8%
12.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH	2023.	10	2	5	3	0
			100%	20%	50%	30%	0%

13.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva za finansije Bosansko-podrinjskog kantona Goražde	2017.	9	6	2	0	1
			100%	67%	22%	0%	11%
14.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona	2017.	13	7	4	1	1
			100%	54%	30%	8%	8%
15.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Općine Foča FBiH	2018.	10	7	3	0	0
			100%	70%	30%	0%	0%
16.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Općine Dobretići	2018.	10	2	7	1	0
			100%	20%	70%	10%	0%
17.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva financija Županije Posavske	2019.	12	5	5	2	0
			100%	42%	42%	16%	0%
18.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva financija Tuzlanskog kantona	2019.	6	5	1	0	0
			100%	83%	17%	0%	0%
19.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva financija Zeničko-dobojskog kantona	2019.	6	4	1	1	0
			100%	66%	17%	17%	0%
20.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva financija Kantona 10/Hercegbosanske županije	2019.	8	1	4	2	1
			100%	12,5%	50%	25%	12,5%
21.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Općine Drvar	2020.	20	3	9	7	1
			100%	15%	45%	35%	5%
22.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva financija Srednjobosanskog kantona	2020.	19	7	5	7	0
			100%	37%	26%	37%	0%
23.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva financija Županije Zapadnohercegovačke	2020.	18	9	5	3	1
			100%	50%	28%	17%	5%
24.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva financija Unsko-sanskog kantona	2022.	14	5	5	2	2
			100%	36%	36%	14%	14%
25.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva financija Hercegovačko-neretvanskog kantona	2022.	15	7	4	2	2
			100%	47%	27%	13%	13%
26.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Ministarstva financija Kantona Sarajevo	2022.	16	6	5	3	2
			100%	38%	31%	19%	12%

27.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Agencije za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH	2016.	15	9	1	4	1
			100%	60%	7%	26%	7%
28.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove „Apoteke Sarajevo“ Sarajevo	2018.	19	16	1	2	0
			100%	84%	5%	11%	0%
29.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne zdravstvene ustanove „Gradske apoteke“ Tuzla	2019.	13	8	3	1	1
			100%	61%	23%	8%	8%
30.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Gradske ljekarne Mostar	2019.	18	6	3	8	1
			100%	33%	17%	44%	6%
31.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Studentskog centra Sveučilišta u Mostaru	2019.	32	19	1	9	3
			100%	59%	3%	28%	10%
32.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Opća bolnica Tešanj	2019.	9	0	0	9	0
			100%	0%	0%	100%	0%
33.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica	2019.	7	5	1	1	0
			100%	72%	14%	14%	0%
34.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Kantonalna bolnica Zenica	2021.	31	16	7	7	1
			100%	51%	23%	23%	3%
35.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne zdravstvene ustanove Opća bolnica „Dr. Mustafa Beganović“ Gračanica	2021.	15	6	3	6	0
			100%	40%	20%	40%	0%
36.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove Bolnica za plućne bolesti i tuberkulozu Travnik	2021.	10	4	2	4	0
			100%	40%	20%	40%	0%
37.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne zdravstvene ustanove Opća bolnica u Sanskom Mostu	2021.	15	3	3	9	0
			100%	20%	20%	60%	0%
38.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja	2021.	15	12	0	2	1
			100%	80%	0%	13%	7%
39.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javne ustanove „Studentski centar“ Sarajevo	2022.	29	6	5	15	3
			100%	21%	17%	52%	10%

40.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Zdravstvene ustanove Kantonalna bolnica „Dr. Irfan Ljubijankić“ Bihać	2022.	23	16	4	2	1
			100%	70%	17%	9%	4%
41.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog poduzeća „Broćanac“ d.o.o. Čitluk	2016.	15	5	2	7	1
			100%	33%	13%	47%	7%
42.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća Parkovi p.o. Mostar	2016.	16	4	2	9	1
			100%	25%	13%	56%	6%
43.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog komunalnog preduzeća „Komunalac“ d.o.o. Hadžići	2017.	10	7	0	1	2
			100%	70%	0%	10%	20%
44.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog komunalnog preduzeća Tomislavgrad d.o.o.	2018.	17	2	5	10	0
			100%	12%	29%	59%	0%
45.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća Deponija d.o.o. Mostar	2018.	12	7	0	4	1
			100%	58%	0%	34%	8%
46.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća „Olimpijski bazen Otoka“ d.o.o. Sarajevo	2019.	9	3	2	4	0
			100%	33%	22%	45%	0%
47.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog komunalnog uslužnog preduzeća „Komunalije“ d.o.o. Velika Kladuša	2019.	20	1	2	17	0
			100%	5%	10%	85%	0%
48.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća za vodoprivrednu djelatnost „Spreča“ d.d. Tuzla	2019.	6	4	1	0	1
			100%	66%	17%	0%	17%
49.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog poduzeća „Parkovi“ d.o.o. Ljubuški	2019.	9	3	1	4	1
			100%	33%	11%	45%	11%
50.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća za proizvodnju i distribuciju toplote „Grijanje“ d.o.o. Zenica	2021.	12	6	3	3	0
			100%	50%	25%	25%	0%
51.	Izveštaj o finansijskoj reviziji Javnog poduzeća „Vodovod“ d.o.o. Posušje	2020.	17	3	5	8	1
			100%	18%	30%	47%	5%

52.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Javnog poduzeća „Vodovod i kanalizacija” d.o.o. Široki Brijeg	2020.	17	6	6	3	2
			100%	35%	35%	18%	12%
53.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća „Vodovod i kanalizacija” d.o.o. Kiseljak	2020.	8	3	5	0	0
			100%	37,5%	62,5%	0%	0%
54.	Izvještaj o finansijskoj reviziji Javnog komunalnog preduzeća „Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Tuzla	2021.	18	8	1	9	0
			100%	44%	6%	50%	0%
	UKUPNO		737	314	166	215	42
	%		100%	43%	22%	29%	6%

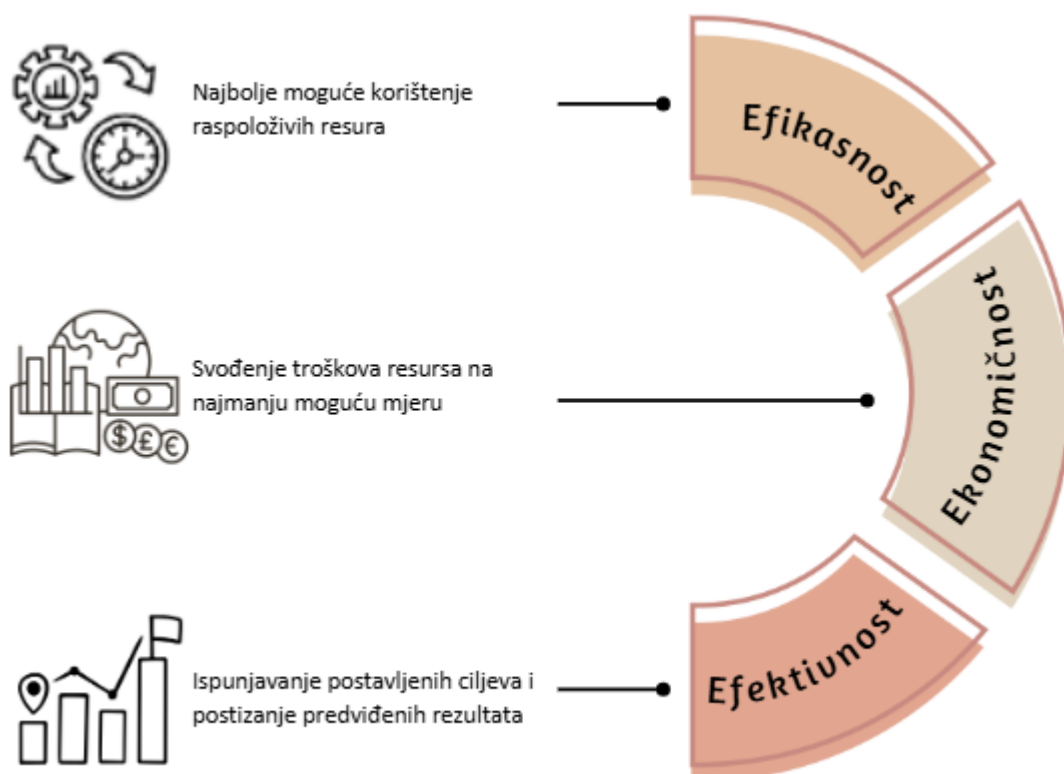
4. REVIZIJA UČINKA

Shodno članu 14. Zakona o reviziji, Ured za reviziju ima pravo izvršiti pregled ili ispitivanje određenog aspekta poslovanja cijele ili dijela institucije, programa ili aktivnosti u pogledu ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti s kojima ta institucija koristi svoje resurse i o tome izvještava javnost.

Revizija učinka predstavlja nezavisno, objektivno i pouzdano ispitivanje kojim se utvrđuje da li državna preduzeća, sistemi, projekti, programi, aktivnosti ili organizacije posluju, rade, odnosno provode se u skladu s principima ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti, te da li ima prostora za poboljšanja.¹⁸

Revizija učinka se provodi u skladu s INTOSAI-jevim Okvirom profesionalnih objava, te međunarodnom praksom iz ove oblasti. Ispituje načine na koje institucije javnog sektora obavljaju svoje zadatke, da li institucije na pravi način koriste javne resurse, te da li građani dobijaju pravu vrijednost za javni novac. Njome se ukazuje na značajne probleme u društvu, ali i na bolje prakse, čime se pruža konstruktivan poticaj za promjene u životima građana.

Principi efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti, koji su u osnovi ispitivanja revizije učinka, definišu se na sljedeći način:

¹⁸ ISSAI 300.9 – Principi revizije učinka

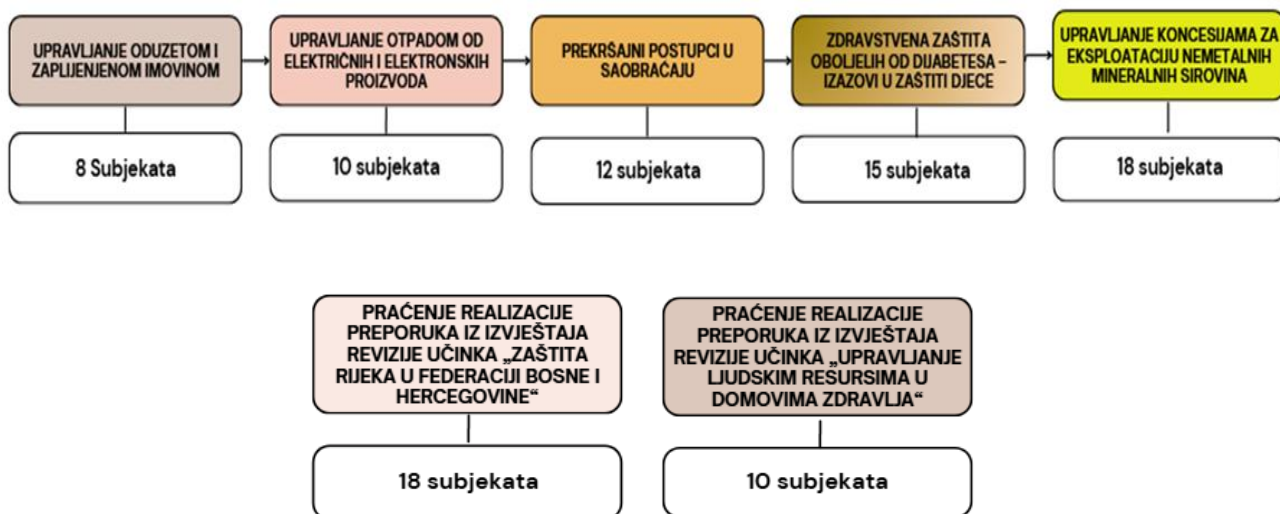
Revizija učinka je okrenuta prema aktuelnim temama značajnim za život građana, obuhvata višegodišnji period, aktivnosti većeg broja institucija, te se ne vezuje za kalendarsku godinu. Trajanje pojedinih revizija učinka direktno zavisi od problema, obima i perioda koji se posmatra.

S obzirom na nadležnost Ureda za reviziju, izuzetno je širok dijapazon tema kojima se bavi revizija učinka, te se njome obuhvataju aktivnosti subjekata javnog sektora na svim nivoima vlasti u FBiH.

Posljednjih godina posebna pažnja posvećena je ispunjenju Ciljeva održivog razvoja UN-a.

U 2025. godini¹⁹, shodno planu revizije objavljeno je pet izvještaja revizije učinka i dva o izvršenom praćenju realizacije preporuka iz ranije objavljenih izvještaja. Revizijama su obuhvaćene aktivnosti ukupno 91 revidiranog subjekta. Date su 73 nove preporuke, a za 30 ranije datih preporuka izvršeno je praćenje realizacije.

Pet izvještaja odnosi se na provedene revizije učinka u oblastima u kojima ona ranije nije vršena, te su u ovim izvještajima, osim nalaza i zaključaka, date preporuke. Preostala dva izvještaja odnose se na praćenje realizacije preporuka iz ranije objavljenih izvještaja revizije učinka, u kojima su predstavljeni nalazi i zaključci o implementaciji preporuka.

¹⁹ Do sačinjavanja ovog izvještaja

Na osnovu provedenih revizija i praćenja doneseni su sljedeći zaključci:

- Revizija je utvrdila značajne nedostatke u **upravljanju oduzetom i zaplijenjenom imovinom**. Prije svega, evidencije o ovoj imovini nisu potpune ni sveobuhvatne, a nisu uspostavljene ni odgovarajuće elektronske baze podataka. Nadalje, ne vrše se redovne procjene vrijednosti imovine, što znači da njena stvarna vrijednost nije poznata. Iako se izdvajaju budžetska sredstva za skladištenje, uslovi u skladištima nisu odgovarajući, čime nije osigurano očuvanje vrijednosti imovine. Konačno, nisu poduzete dovoljne aktivnosti za ostvarivanje maksimalne koristi od imovine. Raspolaganje imovinom nije adekvatno, s malim brojem realizovanih prodaja, koje se često obavljaju direktnim putem po znatno nižim cijenama od procijenjene vrijednosti, jer nije omogućena prodaja putem e-aukcija;
- Kad je riječ o **upravljanju električnim i elektronskim (EE) otpadom**, ukazuje se na potrebu za sveobuhvatnim unapređenjem sistema, počevši od zakonskih i podzakonskih propisa koji zahtijevaju izmjene radi uspostave adekvatnog sistema i povećanja ciljeva prikupljanja otpada. Dodatno, utvrđeno je da inspekcijski nadzor nije adekvatan za osiguravanje željenih efekata, pri čemu nije vršena finansijska kontrola operatera sistema. Konačno, Informacioni sistem upravljanja otpadom ne pruža potpune i pouzdane podatke o stvarnim količinama EE otpada;
- Revizijom **prekršajnih postupaka u saobraćaju** ukazuje se na višestruke systemske nedostatke. Prije svega, regulatorni okvir zahtijeva unapređenje kako bi se osiguralo jednostavnije i brže pokretanje postupaka, te efikasnije izvršenje novčanih kazni i zaštitnih mjera, s obzirom na to da u FBiH godinama nedostaju podzakonski akti za izvršenje sudskih rješenja o lišenju slobode zbog neplaćanja kazni i obavljanju poslova za opće dobro. Također, problem predstavlja neefikasno izvršenje izrečenih novčanih kazni, što je rezultiralo rastom nenaplaćenih kazni na preko 59 miliona KM u pet kantona, dok se zaštitna mjera privremenog oduzimanja vozila provodi neujednačeno, a mjera lišenja slobode zbog neplaćenih kazni je u praksi neprovodiva;
- U reviziji „**Zdravstvena zaštita oboljelih od dijabetesa – izazovi u zaštiti djece**“ utvrđeno je da nedostatak uspostavljenog registra oboljelih u Federaciji BiH znači da ne postoje pouzdani i ažurni podaci o ukupnom broju pacijenata, što onemogućava efikasno planiranje i upravljanje mjerama zdravstvene zaštite. Potom, kvalitet i dostupnost zaštite ograničeni su zbog nedostatka ažuriranih strateških dokumenata, zastarjelih standarda i nedovoljnog broja endokrinologa-dijabetologa, posebno dječijih. Samo jedan kanton je uspostavio protokol za postupanje s djecom oboljelom od dijabetesa u školama, što je ključno za njihovu sigurnost. Nabavke medicinskih sredstava za djecu nisu bile dovoljno usmjerene na obezbjeđenje kvaliteta i funkcionalnosti u skladu s potrebama korisnika, što direktno utiče na svakodnevni život oboljelih;
- Realizacija preporuka iz Izvještaja „**Zaštita rijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine**“, koje su imale za cilj unapređenje regulatornog okvira, planiranja i inspekcijskog nadzora nad zagađenjem rijeka, pokazala je da je većina obuhvaćenih institucija preduzela određene aktivnosti. Preporuke su bile upućene širokom krugu subjekata, uključujući federalna ministarstva, agencije, kantonalne vlasti i jedinice lokalne samouprave. Najveći uspjeh u realizaciji postiglo je Federalno ministarstvo okoliša i turizma, koje je provelo sve preporuke, dok su agencije za vode realizovale tri od četiri. Među lokalnim samoupravama, Općina Novi Grad Sarajevo i Grad Zenica pokazali su najveći stepen realizacije. Iako je napredak vidljiv, potrebne su daljnje aktivnosti kako bi se osigurala potpuna implementacija preostalih preporuka;
- Većina preporuka iz Izvještaja „**Upravljanje ljudskim resursima u domovima zdravlja**“, koje su imale za cilj poboljšanje planiranja, raspoređivanje zaposlenih, specijalizacije, zapošljavanje i postupanje po žalbama pacijenata, pokazala je da su aktivnosti na realizaciji preduzimane, ali nisu implementirane u potpunosti. Preporuke su bile upućene Federalnom ministarstvu zdravstva i domovima zdravlja u devet gradova.

Od deset subjekata obuhvaćenih praćenjem, većina je preduzela samo djelimične i početne aktivnosti. Najveći stepen realizacije postigli su Dom zdravlja Kantona Sarajevo (DZ KS) i Dom zdravlja Tuzla, dok je najmanju realizaciju imalo Federalno ministarstvo zdravstva. Ovi rezultati ukazuju na potrebu za intenziviranjem aktivnosti, posebno na federalnom nivou, kako bi se osigurala potpuna implementacija svih preporuka.

4.1 Izvještaji o provedenim revizijama učinka

Provedene revizije učinka o novim temama obuhvatile su 64 subjekta, te je dato **73** preporuka. Kako bi se otklonili ustanovljeni nedostaci, preporuke su, pored revidiranih subjekata, date i nadležnim organima zakonodavne i izvršne vlasti, tako da su upućene na ukupno 65 subjekata.

Tabela 22. Podaci o provedenim revizijama učinka

R. br.	Revizija učinka	Subjekti revizije	Broj subjekata obuhvaćenih revizijom	Broj subjekata kojima su date preporuke	Broj datih preporuka	Vremenski obuhvat revizije
1	2	3	4	5	6	7
1.	Upravljanje oduzetom i zaplijenjenom imovinom	Federalna agencija za upravljanje oduzetom imovinom, Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade Zapadnohercegovačkog kantona, Porezna uprava Federacije Bosne i Hercegovine, kantonalne policijske uprave (KS, ZDK, TK, HNK i SBK)	8	9	16	2021–2023.
2.	Upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	Ministarstvo okoliša i turizma FBiH, Fond za zaštitu okoliša FBiH, Federalna uprava za inspekcijske poslove, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS, Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK, Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline ZDK, Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša USK, kantonalne inspekcije iz Kantona Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskog, Zeničko-dobojskog i Unsko-sanskog kantona	10	10	11	2021–2023.
3.	Prekršajni postupci u saobraćaju	Federalno ministarstvo pravde, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, uprave policije Unsko-sanskog, Tuzlanskog, Zeničko-dobojskog, Hercegovačko-neretvanskog i Kantona Sarajevo, Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog, Tuzlanskog, Zeničko-dobojskog, Hercegovačko-neretvanskog i Kantona Sarajevo	12	12	15	2021–2023, te dostupni podaci za 2024. godinu

R. br.	Revizija učinka	Subjekti revizije	Broj subjekata obuhvaćenih revizijom	Broj subjekata kojima su date preporuke	Broj datih preporuka	Vremenski obuhvat revizije
4.	Zdravstvena zaštita oboljelih od dijabetesa – izazovi u zaštiti djece	Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH, Zavod za javno zdravstvo FBiH, zavodi za javno zdravstvo (HNK, KS, TK i SBK), zavodi zdravstvenog osiguranja (HNK, KS, TK i SBK), ministarstva zdravstva (HNK, KS, TK i SBK)	15	15	13	2021–2024, te dostupni podaci za 2025. godinu
5.	Upravljanje koncesijama za eksploataciju nemetalnih mineralnih sirovina	Kantonalna ministarstva privrede i finansija (HNK, SBK, TK, ZDK), vlade kantona (HNK, SBK, TK, ZDK), uprave za inspekcijske poslove TK i ZDK (rudarska i zaštite okoliša), Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK – (inspektor zaštite okoliša) i Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK (inspektor zaštite okoliša) te Federalna uprava za inspekcijske poslove i Komisija za koncesije TK	18	18	18	2020–2024.
UKUPNO			63	64	73	

4.1.1 Najvažniji nalazi i preporuke iz izvještaja RU „Upravljanje oduzetom i zaplijenjenom imovinom“

Evidencije o oduzetoj i zaplijenjenoj imovini nisu potpune i sveobuhvatne. Federalna agencija za upravljanje oduzetom imovinom nema uspostavljene evidencije koje vjerodostojno prikazuju stanje oduzete imovine, s obzirom na to da od nadležnih sudova ne prikupljaju sve relevantne informacije o oduzetoj imovini koja je predmet sudskih postupaka. Nisu dostupni sveobuhvatni podaci o iznosu sredstava koja se izdvajaju za čuvanje oduzete i zaplijenjene imovine i predmeta, o vremenu čuvanja ove imovine, kao ni o posljedicama po budžet koje nastaju zbog dugotrajnog skladištenja.

Preporuka za Federalnu agenciju za upravljanje oduzetom imovinom: Unaprijediti evidencije o privremeno i trajno oduzetoj imovini u skladu s Uputstvom o uspostavi, vrsti i sadržaju evidencija o upravljanju i raspolaganju nezakonito stečenom imovinom krivičnim djelom, koje će, pored postojećih, sadržavati i sljedeće kategorije podataka: detaljan opis stanja imovine, da li je i koliko puta imovina bila predmetom prodaje, opis mjesta na kojem se nalazi oduzeta imovina, način na koji se upravlja oduzetom imovinom.

Zakonom je propisana obaveza Agencije da vodi evidencije o imovini kojom raspolaže i upravlja i sudskim postupcima u kojima se odlučuje o takvoj imovini. Navedeni podaci se trebaju voditi u pisanom i elektronskom obliku. Agencija od 2022. godine ne ispunjava obavezu vođenja elektronske baze podataka o oduzetoj imovini. Krajem 2022. godine došlo je do kvara diskova za pohranu podataka, zbog čega su podaci iz elektronskih baza trajno izgubljeni.

Iako je Uputstvom o uspostavi, vrsti i sadržaju evidencija o upravljanju i raspolaganju nezakonito stečenom imovinom krivičnim djelom predviđeno redovno sigurnosno kopiranje elektronskih evidencija, nadležni iz Agencije nisu ispunjavali ovu obavezu. Podaci iz elektronske baze su izgubljeni krajem 2022. godine, tako da se Agencija u svom radu koristi pomoćnim internim evidencijama u Excel formatu.

Preporuka za Federalnu agenciju za upravljanje oduzetom imovinom: Uspostaviti elektronsku bazu podataka u skladu s izrađenim preporukama Vijeća Evrope i osigurati jednak unos podataka u pisanoj i elektronskoj formi. Elektronska baza podataka, između ostalog, trebala bi: koristiti napredne tehnologije, omogućavati lako dodavanje/brisanje/izmjenu polja u skladu s novonastalim potrebama, biti povezana s bazama podataka drugih institucija (sudovi, tužilaštva, katastar i dr.), sadržavati podatke o troškovima samog upravljanja oduzetom imovinom, imati uspostavljen sistem zaštite podataka.

Nadležni sudovi ne dostavljaju Agenciji podatke o svim oblicima oduzete imovine, već samo o onoj imovini koja se daje Agenciji na privremeno upravljanje. Također, u najvećem broju slučajeva ne dostavljaju ni podatke o imovini za koju donose određene mjere „blokade“ (zabrana raspolaganja nekretninom, upravljanja motornim vozilom i dr.). Podaci iz evidencija FAZUOI-ja ne predstavljaju stvarno stanje oduzete imovine stečene krivičnim djelom u FBiH s obzirom na to da ne sadrže podatke o svim sudskim postupcima u kojima se odlučuje o takvoj imovini. FAZUOI, između ostalog, ima obavezu da prati i analizira stanje u oblasti upravljanja oduzetom imovinom. Stoga je neophodno da raspolaže podacima o svojoj imovini, ne samo o onoj koja mu je data na upravljanje.

Preporuka za Federalnu agenciju za upravljanje oduzetom imovinom: Redovno prikupljati informacije od nadležnih sudova o sudskim postupcima u kojima se odlučuje o oduzetoj imovini, kao i o oduzetoj imovini koja nije data Agenciji na upravljanje, kako bi se utvrdilo stvarno stanje oduzete imovine stečene krivičnim djelom u Federaciji BiH i kako bi se uspostavio sistem planiranja prije oduzimanja.

Zakonom je propisana obaveza Agencije za upravljanje imovinom ZHK da vodi evidencije o imovini kojom raspolaže i upravlja i sudskim postupcima u kojima se odlučuje o takvoj imovini. Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade ZHK, koje trenutno obavlja poslove iz nadležnosti Agencije, nije uspostavilo evidencije o imovini kojom raspolaže i upravlja i sudskim postupcima u kojima se odlučuje o takvoj imovini. Evidencije zaprimljenih predmeta, odnosno sudskih odluka u kojima se odlučuje o imovini stečenoj krivičnim djelom, vode se na način propisan Pravilnikom o sadržaju i načinu uredskog poslovanja u ZHK, kroz redovnu knjigu protokola. S obzirom na ovu formu vođenja evidencija, Povjerenstvo ne raspolaže zbirnim podacima o oduzetoj imovini kojom je upravljalo u periodu 2021-2023. godine, niti ih je na zahtjev revizije dostavilo. Također, Povjerenstvo nije osiguralo uspostavljanje elektronske baze podataka jer je to planirano nakon uspostave Agencije.

Preporuka za Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade Zapadnohercegovačkog kantona: Uspostaviti evidencije o imovini stečenoj krivičnim djelom u Zapadnohercegovačkom kantonu u skladu s propisima koji uređuju pitanja vezana za upravljanje oduzetom imovinom, kako bi ovi podaci bili transparentni i dostupni javnosti.

Baze podataka kojima se koristi PU FBiH i kantonalni porezni uredi ne pružaju potpune i precizne podatke na jednom mjestu. Porezna uprava FBiH ima uspostavljenu jedinstvenu elektronsku evidenciju zaplijenjene imovine u vidu eUsluge – aplikacije nPIS3. Analizirajući elektronsku evidenciju – aplikaciju utvrđeno je da u pogledu informacija o prodaji zaplijenjene imovine nisu pruženi potpuni i precizni podaci na jednom mjestu. Trenutno su podaci o prodajama zaplijenjene imovine dostupni u različitim dijelovima aplikacije, što nije pregledno i dovoljno transparentno.

Kantonalni porezni uredi vode različite interne ili pomoćne evidencije koje se, uz prateću dokumentaciju kojom se dokazuju eventualne promjene (ulaz, izlaz), na mjesečnom nivou dostavljaju središnjem uredu u Sarajevu. Ne ažuriraju se podaci o vrijednosti zaplijenjene imovine, iako u određenim slučajevima vrijeme skladištenja traje i po nekoliko godina. Navedeno ima za posljedicu da imovina koja tokom skladištenja gubi vrijednost ostaje evidentirana po procijenjenoj vrijednosti u trenutku zapljene.

Preporuka za Poreznu upravu Federacije BiH i kantonalne porezne urede: Unaprijediti aplikacije za evidentiranje imovine zaplijenjene u postupcima prinudne naplate kako bi informacije o postupanju s ovom imovinom bile pregledne i transparentne, sa svim bitnim elementima i informacijama o zaplijenjenoj imovini na jednom mjestu.

Porezna uprava FBiH je izradila Korisničko uputstvo za nPIS3 aplikaciju, međutim kantonalni porezni uredi još uvijek nisu ujednačili unos podataka u ovu elektronsku evidenciju. Uvidom u izvode iz internih evidencija utvrđeno je da ih KPU vode na različite načine. Interne evidencije u manjoj ili većoj mjeri sadrže iste podatke koji se odnose na knjigovodstveno stanje imovine, odnosno stanje utvrđeno prilikom zapljene. Također, utvrđeno je da se u evidencijama procijenjena vrijednost imovine ne mijenja, pa je tako vrijednost uskladištene imovine ista na početku i na kraju godine, iako imovina koja se ne proda protokom vremena gubi vrijednost.

Preporuka za Poreznu upravu Federacije BiH i kantonalne porezne urede: Osigurati jedinstvenu primjenu Korisničkog uputstva za unošenje podataka u elektronske evidencije o zaplijenjenoj imovini u svim kantonalnim poreznim uredima.

Uprave policija ne posjeduju zbirne podatke o oduzetim predmetima, kao ni elektronske baze podataka, jer se privremeno oduzeti predmeti evidentiraju pojedinačno i manuelno u djelovodnicima, što otežava nadzor i izvještavanje, kao i pronalazak i povlačenje podataka. Postojećim aktima nije previđeno vođenje evidencija u elektronskoj formi, niti su nadležne institucije poduzimale aktivnosti na uspostavi ove vrste evidencija.

Preporuka za uprave policija ministarstava unutrašnjih poslova: U saradnji s kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova izvršiti analizu postojećeg načina evidentiranja podataka o predmetima oduzetim u krivičnim i prekršajnim postupcima. U skladu s rezultatima provedene analize, poduzeti sljedeće: predložiti izmjene i dopune propisa, kako bi se utvrdio transparentan i sveobuhvatan način vođenja evidencija u elektronskoj formi; uspostaviti elektronske baze podataka koje će omogućiti dostupnost podataka o predmetima datim na čuvanje upravama policija.

Nadležne institucije ne raspolažu potpunim i relevantnim informacijama o vrijednosti imovine kojom upravljaju ili im je povjerena na čuvanje. Ukoliko su podaci o vrijednosti imovine dostupni, uglavnom se radi o vrijednosti koja je utvrđena prilikom oduzimanja. Međutim, protokom vremena oduzeta i zaplijenjena imovina i predmeti gube na vrijednosti, a s obzirom na to da se ne vrše ponovne procjene prije prodaje u svim slučajevima, nije utvrđeno stvarno stanje i vrijednost imovine koja se čuva. Postojećim propisima obaveza procjene vrijednosti prije prodaje predviđena je jedino za FAZUOI, dok za KPU i PU nije. Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade ZHK ne raspolaže podacima o vrijednosti imovine kojom je upravljalo u posmatranom periodu revizije. Utvrđeno je da kantonalni porezni uredi uglavnom ne vrše povremene ili ponovne procjene vrijednosti zaplijenjene imovine koja se nalazi u skladištima. Prilikom inventura, godišnjih i vanrednih popisa sastavlja se zapisnik koji se sastoji od popisa imovine, njene vrste i količine, dok se za procjenu vrijednosti navodi iznos dobijen procjenom prilikom zapljene.

Preporuka za Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade Zapadnohercegovačkog kantona, Poreznu upravu Federacije BiH, kantonalne porezne urede i uprave policija ministarstava unutrašnjih poslova: Vršiti procjenu vrijednosti oduzete i zaplijenjene imovine i predmeta neposredno prije prodaje, kako bi se utvrdila njihova stvarna tržišna vrijednost.

Nisu osigurani dovoljni i odgovarajući skladišni prostori za čuvanje oduzete i zaplijenjene imovine i predmeta. Iako se iz Budžeta kontinuirano izdvajaju sredstva za skladištenje oduzete i zaplijenjene imovine, postojeći načini skladištenja ne sprečavaju gubitak vrijednosti ove imovine. FAZUOI od 2024. godine unajmljuje zatvoreni skladišni prostor za čuvanje oduzetih motornih vozila, i to je jedini prostor koji omogućava očuvanje vrijednosti vozila. Međutim, najam ovakve vrste prostora zahtijeva izdvajanja značajnih budžetskih sredstava. Kantonalni porezni uredi u nedostatku odgovarajućih skladišnih prostora gotovo svu zaplijenjenu imovinu skladište kod poreznih dužnika. Na ovim mjestima utvrđen je manjak, propadanje i oštećenje zaplijenjene imovine. Uprave policija motorna vozila skladište na otvorenom prostoru, tako da su vozila izložena vanjskim uticajima i brzo gube vrijednost. Nadzor nad uskladištenom imovinom nije uspostavljen na način da prati uslove u skladištima i sprečava gubitak vrijednosti i propadanje imovine.

Preporuka za Federalnu agenciju za upravljanje oduzetom imovinom, Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade Zapadnohercegovačkog kantona, Poreznu upravu Federacije BiH, kantonalne porezne urede i uprave policija ministarstava unutrašnjih poslova: Uspostaviti redovan nadzor nad stanjem u skladišnim prostorima u kojima se čuva oduzeta i zaplijenjena imovina, kako bi se pravovremeno otklonili utvrđeni nedostaci i imovina zaštitila od eventualnog gubitka vrijednosti i propadanja.

Nadležni iz FAZUOI-ja predložili su izmjene i dopune Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom, kako bi se, između ostalog, prevazišli problemi u upravljanju privrednim društvima. Predloženim izmjenama propisalo bi se da nadležni tužilac, i prije nego što sudu podnese prijedlog za određivanje privremenih mjera oduzimanja imovine, ostvari potrebnu saradnju sa Agencijom u smislu informisanja o vrsti imovine koja će biti predmetom oduzimanja, a sve s ciljem da Agencija poduzme potrebne radnje kako bi spremno dočekala preuzimanje i upravljanje predmetnom imovinom. Također, Zakonom je trenutno propisano da Agencija postavlja privremenu upravu u oduzetim privrednim društvima, dok je izmjenama predviđeno da Agencija vrši upravljanje privrednim društvima, što također znači postavljanje uprave, ali i vršenje nadzora i praćenje rada takvih privrednih društava. Pored toga, kada nije moguće prodati udjele u trajno oduzetim privrednim društvima, izmjenama i dopunama je predviđeno pokretanje likvidacionih postupaka. Izmjene i dopune ovog Zakona još uvijek nisu usvojene.

Preporuka za Vladu Federacije BiH: Zadužiti obrađivača propisa da izradi prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom FBiH i potom ga uputi u parlamentarnu proceduru.

Prodaje oduzete i zaplijenjene imovine se oglašavaju u Službenim novinama i u dva dnevna lista, što nije dovoljno vidljiv način oglašavanja, s obzirom na to da se većina informacija danas oglašava na online platformama i da je to način koji omogućava najveću vidljivost i kojim se stiže do najvećeg broja potencijalno zainteresiranih kupaca. Navedeni načini oglašavanja prodaja ne osiguravaju da informacije o prodaji dođu do svih zainteresiranih kupaca. Oglasne ploče i dnevna štampa predstavljaju zastarjele i neatraktivne načine oglašavanja. Oglašavanje prodaja nije bilo dovoljno vidljivo, pa organizovane aukcije u najvećem broju slučajeva završavaju neuspješno.

Preporuke za Federalnu agenciju za upravljanje oduzetom imovinom, Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade ZHK, Poreznu upravu Federacije BiH i kantonalne porezne urede: Unaprijediti transparentnost oglašavanja prodaja koristeći online platforme za prodaju, kako bi informacije o prodajama bile lako dostupne potencijalnim kupcima.

Nadležne institucije nisu poduzimale dovoljne i odgovarajuće aktivnosti kako bi se ostvarila maksimalna korist od imovine oduzete u okviru različitih postupaka (oduzimanje imovine stečene krivičnim djelom, prinudna naplata, oduzimanje predmeta u okviru krivičnih i prekršajnih postupaka). Federalna agencija za upravljanje oduzetom imovinom nije poduzimala odgovarajuće i predviđene aktivnosti kako bi povećala broj prodaja. Nije iskorištavala zakonsku mogućnost organizovanja hitnih prodaja, kako bi se spriječilo propadanje imovine. Posljedica ovakvog upravljanja imovinom je smanjenje vrijednosti imovine kojom upravlja Agencija, što dovodi i do smanjenih prihoda za Budžet Federacije BiH, kao i povećanja rashoda za Budžet Agencije zbog troškova održavanja i skladištenja oduzete imovine. Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade ZHK u posmatranom periodu revizije nije realizovalo nijednu prodaju. Kantonalni porezni uredi realizovanim prodajama u posmatranom periodu revizije naplatili su mali procenat postojećeg poreznog duga. Prodaje se uglavnom realizuju direktnim putem. Ovakav način značajno umanjuje prodajnu cijenu, stoga su prisutni slučajevi kod kojih se imovina proda po znatno nižim cijenama u odnosu na procijenjenu vrijednost. Većina uprava policije iz uzorka u posmatranom periodu uopće nije organizovala prodaje, jer nije bilo odluka nadležnih sudova o ovakvom postupanju.

Preporuke za Federalnu agenciju za upravljanje oduzetom imovinom, Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade ZHK, Poreznu upravu Federacije BiH i kantonalne porezne urede: Organizovati prodaje oduzete i zaplijenjene imovine i predmeta čim se za to steknu neophodni uslovi, kako bi se osigurala prodaja po odgovarajućim tržišnim cijenama i postigla najveća moguća korist po budžete.

Raspolaganje oduzetom i zaplijenjenom imovinom ne vrši se na odgovarajući način. Nadležne institucije realizovale su mali broj prodaja, i imovina se u velikom broju slučajeva prodaje po znatno nižim cijenama u odnosu na procijenjenu vrijednost, jer se uglavnom prodaje direktnim putem. Nije omogućena prodaja ove vrste imovine pomoću e-aukcija u svrhu efikasnijeg i transparentnijeg realizovanja prodaja. KPU ne posjeduje instrumente za obavljanje prodaja na ovaj način. Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza nije propisan ovaj oblik prodaje, pa KPU nemaju osnovu za izdavanje sredstava za izradu sistema koji bi omogućio prodaju putem e-aukcija.

Preporuke za Federalnu agenciju za upravljanje oduzetom imovinom, Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade ZHK, Poreznu upravu Federacije BiH i kantonalne porezne urede: Izvršiti analizu načina prodaja oduzete i zaplijenjene imovine. Na osnovu provedene analize predložiti izmjene propisa kako bi se omogućila prodaja putem e-aukcija u svrhu efikasnijeg i transparentnijeg realizovanja prodaja.

Nadležne institucije kao najveće probleme vezano za postupanje s oduzetim predmetima ističu nedostatak smještajnih kapaciteta, kao i sporost nadležnih sudova u odlučivanju o ovoj imovini. Zbog dugotrajnog rješavanja predmeta pred nadležnim sudovima, policijske uprave imaju potrebu za proširenjem smještajnih kapaciteta u kojima se čuvaju oduzeti predmeti, što predstavlja dodatno opterećenje za budžete. Prema dostupnim informacijama, većina uprava policija iz kantona iz uzorka u posmatranom periodu nije poduzimala konkretne aktivnosti kako bi se u saradnji sa sudovima ubrzalo donošenje odluka o oduzetim motornim vozilima. Jedino je UP MUP-a ZDK poduzimao određene inicijative prema nadležnim sudovima na način da je povremeno upućivao molbe za donošenje odluke o postupanju s imovinom.

Međutim, ni ova uprava policije u svojim internim procedurama nije jasno propisala obavezu i način upućivanja inicijativa prema nadležnim sudovima kako bi se ovo postupanje uredilo i redovno osiguralo.

Preporuke za Federalnu agenciju za upravljanje oduzetom imovinom, Povjerenstvo za upravljanje oduzetom imovinom Vlade ZHK, Poreznu upravu Federacije BiH i kantonalne porezne urede: Internim aktima propisati obavezu i način upućivanja inicijativa prema nadležnim sudovima kako bi se osiguralo da nadležni sudovi odluke o postupanju s oduzetom i zaplijenjenom imovinom donose u optimalnim rokovima.

Imovina zaplijenjena u postupku prinudne naplate se prodaje po višestruko nižim cijenama u odnosu na procijenjenu vrijednost prilikom oduzimanja. Ovakve prodajne cijene dijelom mogu biti opravdane zbog dugotrajnog skladištenja, odnosno smanjenja vrijednosti zbog višegodišnjeg čekanja da se prodaja realizuje. Međutim, revizijom je utvrđeno da i u slučajevima kada se imovina proda u roku od nekoliko mjeseci, prodajne cijene su često dvostruko niže u odnosu na procijenjenu vrijednost. Prije same prodaje, nije određeno koja je to najniža cijena ispod koje se prodaja neće realizovati. Određivanje najniže prihvatljive cijene u procesu direktne prodaje postojećim aktima nije predviđeno. Međutim, omogućilo bi da se snižavanje prodajne cijene ograniči.

Preporuka za Poreznu upravu i kantonalne porezne urede: Internim aktima propisati način utvrđivanja najniže cijene prilikom prodaje oduzete i zaplijenjene imovine direktnim putem, kako bi se onemogućila prodaja po cijenama znatno nižim od procijenjene vrijednosti.

Nadležni iz FAZUOI-ja naveli su različite probleme s kojima se susreću u oblasti upravljanja privrednim društvima. Pojedina privredna društva bila su bez ikakve poslovne djelatnosti kada ih je preuzela Agencija, ili su vlasnicima služila za pranje novca. U FBiH nije uspostavljen sistem planiranja prije oduzimanja privrednih društava, što je jedna od preporuka iz Smjernica EU. Postoje različiti rizici u upravljanju firmama koje su oduzete jer su stečene krivičnim djelom, pa je zainteresovanost potencijalnog kadra za upravljanje ovim firmama mala. Upravljanje privrednim društvima predstavlja najveći teret Agenciji, s obzirom na to da se, kao i sva druga privredna društva, moraju boriti za opstanak na tržištu, a u njima je najčešće zatečen niz problema koji otežavaju poslovanje.

Preporuka za Federalnu agenciju za upravljanje oduzetom imovinom: Izvršiti analizu postojećeg načina upravljanja privrednim društvima i identifikovati najznačajnije probleme u ovoj oblasti. U skladu s rezultatima provedene analize izraditi prijedlog mjera za unapređenje efikasnosti upravljanja privrednim društvima datim Agenciji na upravljanje.

4.1.2 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda“

Iako su zakonski i podzakonski propisi koji uređuju ovu oblast više puta mijenjani od 2003. godine do danas, pojedina ključna pitanja i dalje nisu dovoljno jasno propisana, što utiče na efikasno upravljanje EE otpadom. Navedeno se, između ostalog, odnosi na: uređivanje nadzora nad implementacijom principa neprofitnosti poslovanja operatera sistema, utvrđivanje udjela sredstava od naknada koji se ulaže u razvoj infrastrukture, propisivanje mogućnosti oduzimanja dozvole u slučajevima nepoštovanja obaveza, propisivanje obaveze transparentnosti prilikom utvrđivanja i utroška naknada, propisivanje odgovornosti za nepropisno izvještavanje, kao i neuključivanje predstavnika nižih nivoa vlasti u relevantna tijela u ovoj oblasti.

Postavljeni ciljevi prikupljanja, obrade i reciklaže EE otpada niži su od definisanih ciljeva u Direktivi 2012/19/EU. Iako su poduzimane aktivnosti na unapređenju regulative iz oblasti upravljanja otpadom u skladu sa Vladinim Programom aproksimacije, još uvijek postoji prostor za usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa pravnom tečevinom EU.

Preporuka za Federalno ministarstvo okoliša i turizma:

Preduzeti aktivnosti na izradi izmjena i dopuna Zakona o upravljanju otpadom, ili donošenju novog, te izmjeni i dopuni podzakonskih akata koji uređuju upravljanje EE otpadom, kako bi se:

- jasnije propisala finansijska kontrola operatera sistema i nadzor nad implementacijom principa neprofitnog poslovanja operatera;
- utvrdio obavezni procentualni udio sredstava od prikupljenih naknada koji su operateri sistema dužni uložiti u razvoj osnovne djelatnosti i rokovi ulaganja;
- propisala obaveza za operatere sistema da prilikom podnošenja zahtjeva za produženje dozvole dostavljaju dokaze o utrošku sredstava od naknada;
- propisao obavezni sadržaj i struktura godišnjeg izvještaja o radu operatera sistema;
- propisala mogućnost i uslovi za oduzimanje dozvole operaterima sistema u slučaju nepropisnog i netačnog unošenja podataka u ISUO;
- predložio jasniji način obračuna naknada za upravljanje EE otpadom i izdavanje rješenja proizvođačima i uvozniciima, ukoliko ne dostave ispravne izvještaje o količini i vrsti EE opreme stavljene na tržište FBiH, kako bi se naknade obračunavale na osnovu dostupnih podataka nadležnih organa i institucija;
- propisala obaveza operaterima sistema da nadoknađuju troškove sakupljanja i prevoza EE otpada sa mjesta nastanka i troškove sakupljačke infrastrukture komunalnim preduzećima;
- ciljevi prikupljanja EE otpadom povećali u svrhu postepenog usklađivanja s Direktivom 2012/19/EU koja uređuje upravljanje EE otpadom;
- propisale odgovarajuće kaznene odredbe u cilju osiguranja efektivne kaznene politike i motivisanja učesnika u prikupljanju, predaji i zbrinjavanju EE otpada uz poštovanje propisa;
- propisalo učešće predstavnika kantonalnih i lokalnih vlasti, te komunalnih preduzeća u radu Koordinacijskog tijela za praćenje implementacije Pravilnika o upravljanju EE otpadom.

Strateški i planski dokumenti za upravljanje otpadom na nivou FBiH i kantona nisu blagovremeno doneseni, što uzrokuje kašnjenje u planiranju i realizaciji mjera za unapređenje upravljanja otpadom u FBiH.

Preporuka za Federalno i kantonalna ministarstva nadležna za okoliš: Donijeti federalni i usklađene kantonalne planove upravljanja otpadom, sa precizno definisanim aktivnostima, mjerama i izvorima finansiranja, obavezama svih učesnika u sistemu upravljanja EE otpadom i dinamikom realizacije.

Kantoni nisu u planskim dokumentima predvidjeli dovoljan broj lokacija na kojima se može izgraditi reciklažno dvorište za različite vrste otpadne opreme, te obavljanje djelatnosti sakupljanja, povrata komponenti i zbrinjavanja otpadne opreme, što nije u skladu sa Pravilnikom o upravljanju otpadom od EE proizvoda.

Preporuka za kantonalna ministarstva nadležna za okoliš: U kantonalnim planskim dokumentima predvidjeti dovoljan broj lokacija reciklažnih dvorišta i uspostaviti odvojeno prikupljanje EE otpada.

Nadležni inspekcijski organi FBiH i kantona nisu na adekvatan način provodili inspekcijski nadzor nad upravljanjem otpadom od EE proizvoda. Nadzor nije bio sistematično planiran i izvođen, a izrečene inspekcijske mjere nisu bile dovoljno učinkovite da bi osigurale poštovanje propisa.

Preporuka za Federalnu upravu za inspekcijske poslove i kantonalne inspekcijske organe: Inspekcijske nadzore u oblasti upravljanja EE otpadom planirati i provoditi na osnovu utvrđenih kriterija i prioriteta, u cilju osiguranja što većeg broja nadzora.

Finansijska kontrola operatera sistema nije vršena u revidiranom periodu. Naime, FUZIP, iako je bio dužan, nikako nije obavljao finansijsku kontrolu operatera sistema, shodno članu 18. Uredbe o kriterijima za obračun i plaćanja naknada za proizvode koji nakon upotrebe postaju ambalažni otpad i EE otpad i nadležnostima iz Odluke Vlade FBiH o osnivanju Koordinacijskog tijela.

Preporuka za Federalnu upravu za inspekcijske poslove: Vršiti finansijsku kontrolu operatera sistema najmanje jednom godišnje, a po zahtjevu FMOIT-a i češće, koja će uključivati i provjeru utroška sredstava od prikupljenih naknada za upravljanje EE otpadom.

Operateri sistema nisu prikupljali otpad od EE proizvoda na području svih kantona, što nije u skladu sa članom 8. stav (7) Pravilnika o upravljanju otpadom od EE proizvoda, kojim je definisano da su operateri sistema dužni obezbijediti mogućnost preuzimanja otpadne opreme u svim kantonima.

Preporuka za Federalno ministarstvo okoliša i turizma: Osigurati da operateri sistema prikupljaju EE otpad na području svih kantona u FBiH, u skladu sa Pravilnikom o upravljanju otpadom od EE proizvoda.

FMOIT i kantonalna ministarstva nisu koristila informacije o problemima, prikupljene praćenjem stanja u oblasti i nadzorom nad poštovanjem izdatih dozvola, kako bi preduzimala aktivnosti na unapređenju sistema upravljanja EE otpadom.

Koordinacijska tijela koja je Vlada FBiH formirala za praćenje implementacije Pravilnika o upravljanju otpadom od EE proizvoda nisu blagovremeno sačinjavala godišnje izvještaje i dostavljala ih nadležnim organima i institucijama. Nadležni organi i institucije (Vlada FBiH, FMOIT i FUZIP) po dostavljenim izvještajima nisu poduzimali odgovarajuće mjere.

Preporuka za Federalno ministarstvo okoliša i turizma: Predlagati i preduzimati korektivne mjere za unapređenje upravljanja EE otpadom na osnovu Izvještaja Koordinacijskog tijela i zaključaka Vlade FBiH.

U pojedinim kantonima (HNK i USK) ministarstva nisu izdavala dozvole za upravljanje otpadom komunalnim preduzećima, što nije u skladu s odredbama ZOUO-a.

Preporuka za kantonalna ministarstva nadležna za okoliš: Osigurati da komunalna preduzeća imaju izdate dozvole za upravljanje otpadom, sa utvrđenim ciljevima sakupljanja.

Uspostavljeni Informacioni sistem upravljanja otpadom ne pruža sveobuhvatne i pouzdane podatke o upravljanju otpadom na području BiH/FBiH. Nadležni organi i institucije zaduženi za obavljanje poslova upravljanja EE otpadom nisu provjeravali i uspoređivali podatke iz ISUO-a sa podacima drugih institucija radi kontrole kretanja EE otpada od njegovog nastanka do krajnjeg zbrinjavanja.

Prijavljene količine plasirane EE opreme kroz ISUO su značajno manje od količina koje je Federalni zavod za statistiku prezentirao na osnovu podataka UIO-a BiH, što ima za posljedicu manje prikupljena sredstva po osnovu naknada za upravljanje EE otpadom, odnosno manje ulaganje u zbrinjavanje EE otpada u FBiH.

Preporuka za Federalno ministarstvo okoliša i turizma i Fond za zaštitu okoliša FBiH: Upoređivati podatke o proizvedenim i/ili uvezenim plasiranim količinama EE proizvoda sa podacima Uprave za indirektno oporezivanje BiH u cilju njihove provjere i poduzimanja korektivnih mjera.

Iako je za potrebe inspekcije napravljen poseban modul za upisivanje izvršenih inspekcijskih nadzora, on nije nikako upotrijebljen u periodu 2021-2023. godine. Prema dostavljenim obrazloženjima vezanim za kvalitet ulaznih podataka koji se nalaze u ISUO-u, federalni i kantonalni inspekcijski organi sa područja ZDK i HNK su se pozitivno izjasnili o mogućnosti njihovog korištenja, za razliku od kantonalnih inspekcijskih organa sa područja USK koji su iznijeli ocjenu da je mali broj privrednih subjekata prijavljenih u sistem, kao i da su podaci koje oni unose većinom netačni. Inspekcijski organi sa područja KS-a su dali obrazloženje da nisu nikako upoznati sa radom ISUO-a, što znači da ga uopće ne koriste prilikom obavljanja kontrola u oblasti zaštite okoliša.

Preporuka za Federalno ministarstvo okoliša i turizma i Fond za zaštitu okoliša FBiH: Za federalne i kantonalne inspekcijske organe sačiniti priručnik i organizovati dodatnu edukaciju za korištenje izvještaja i drugih podataka iz ISUO-a.

Kantonalna ministarstva nadležna za okoliš (HNK, USK) nisu unosila podatke u ISUO o izdatim dozvolama za upravljanje otpadom, te okolinskim dozvolama za preduzeća koja upravljaju otpadom ili generiraju otpad, niti su putem ISUO-a pratila unesene podatke subjekata kojima su izdala dozvole, što nije u skladu sa članom 19. Pravilnika o upravljanju otpadom od EE proizvoda. Kantonalna ministarstva nadležna za okoliš (ZDK i KS) djelimično su obavljala navedene aktivnosti. Međutim, još uvijek nisu unijela ili verificirala podatke za sva preduzeća kojima su izdala dozvole.

Preporuka za kantonalna ministarstva nadležna za okoliš: Unositi podatke o izdatim dozvolama u ISUO u skladu sa Pravilnikom o upravljanju otpadom od EE proizvoda i Uredbom o informacionom sistemu upravljanja otpadom.

4.1.3 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Prekršajni postupci u saobraćaju“

Zakon o prekršajima u FBiH (u daljnjem tekstu: ZoP FBiH) ne uređuje dovoljno jasno i decidno sva pitanja značajna za prekršajne postupke, izvršenje sankcija i zaštitnih mjera koje se odnose na oblast saobraćaja. S ciljem efikasnog izvršenja prekršajnih sankcija i zaštitnih mjera u oblasti saobraćaja nekoliko institucija u Federaciji BiH je u revidiranom periodu upućivalo inicijative Federalnom ministarstvu pravde (u daljnjem tekstu: FMP) za izmjene i dopune ZoP-a. Međutim, FMP ih još uvijek nije razmatrao.

Preporuka za Federalno ministarstvo pravde: U saradnji s ministarstvima unutrašnjih poslova u FBiH, upravama policije i ostalim relevantnim institucijama osigurati izradu izmjena i dopuna postojećeg Zakona o prekršajima ili izradu novog zakona s ciljem unapređenja predmetne oblasti.

Zakonom je potrebno prevashodno urediti sljedeće:

- propisati jednostavniji način obrade i uručenja obavijesti o počinjenom prekršaju i prekršajnog naloga,
- definisati pojam „višestruki povratnik u činjenju prekršaja“ i propisati mehanizme njihovog sankcionisanja,
- propisati kaznu zatvora kao zamjenu za neplaćenu novčanu kaznu,
- propisati mogućnost bezgotovinske naplate saobraćajnih kazni putem POS uređaja,
- propisati način izvršenja novčanih kazni za prekršiće koji nemaju stalne prihode,
- utvrditi odgovarajući rok za brisanje novčane kazne i troškova postupka iz Registra novčanih kazni.

Federalno ministarstvo pravde još uvijek nije donijelo podzakonske akte kojima su se trebali regulisati postupak i uvjeti za izvršenje sudskog rješenja o lišenju slobode kažnjenika zbog neplaćanja novčane kazne te uvjeti obavljanja poslova za opće dobro ili poslova za dobro lokalne zajednice. Rok za donošenje ovih podzakonskih akata je bio šest mjeseci od dana stupanja na snagu ZoP-a FBiH, odnosno februar 2015. godine. Međutim, ni nakon deset godina ovi propisi nisu doneseni.

U Federaciji nije donesen ni propis o sadržaju i načinu vođenja prekršajne evidencije. Iako je FMUP prije deset godina uputio dopis FMP-u s prijedlogom izmjene ZoP-a FBiH koja se odnosi na podzakonski akt o sadržaju vođenju prekršajne evidencije u Federaciji, još uvijek nije postupljeno shodno prijedlogu FMUP-a;

Iako je mjera lišenja slobode zbog neplaćanja novčane kazne zamišljena kao efikasan mehanizam naplate novčane kazne, ustanovljeno je da ona u praksi ne funkcioniše. S obzirom na to da deset godina od stupanja na snagu ZoP-a FBiH nisu doneseni podzakonski akti kojima bi se regulisao postupak i uvjeti za izvršenje sudskog rješenja o lišenju slobode zbog neplaćanja novčane kazne, smještaj prekršilaca saobraćaja, te uvjeti obavljanja poslova za opće dobro, uprave policije iz uzorka su naglasile kako nije moguće izvršiti rješenje suda. Pored toga, ukoliko prekršilac priloži uvjerenje službe za zapošljavanje kojim dokazuje da je nezaposlen, nadležni sudovi donose rješenja kojima se postupci obustavljaju, tako da usljed važećih zakonskih ograničenja podnošenje zahtjeva za izvršenje mjere lišenja slobode gubi svrsishodnost.

Preporuka za Federalno ministarstvo pravde: U saradnji s kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova donijeti podzakonske akte koji bi se primjenjivali do stupanja na snagu novog zakona o prekršajima i koji bi propisali:

- postupak i uvjete za izvršenje sudskog rješenja o lišavanju slobode kažnjenika zbog neplaćanja novčane kazne,
- postupak i uvjete obavljanja poslova za opće dobro ili poslova za dobro lokalne zajednice i način vođenja evidencije o obavljanju tih poslova.

Preporuka za Federalno ministarstvo pravde: Uputiti inicijativu Ministarstvu komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine kako bi se u Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH adekvatno inkorporirale izmjene i dopune Zakona o prekršajima, posebno u dijelu propisivanja kazne zatvora za prekršaje u saobraćaju.

Utvrđeno je da nisu donesene interne procedure koje uređuju sva značajna pitanja, koje prethode pokretanju prekršajnih postupaka u saobraćaju. U revidiranom periodu kantonalni MUP-ovi nisu izrađivali sveobuhvatne analize stanja u oblasti prekršajnih postupaka u saobraćaju sa planiranim mjerama, indikatorima uspjeha i očekivanim rezultatima.

Preporuka za kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova: Donijeti interne procedure sa detaljno uređenim koracima i aktivnostima prilikom pokretanja prekršajnih postupaka u saobraćaju.

Uprave policije iz uzorka revizije nisu na odgovarajući način planirale mjere kako bi sa raspoloživim kadrovima osigurale intenzivnije kontrole i efikasno pokretanje prekršajnih postupaka u saobraćaju. Primjetne su velike razlike u broju pokrenutih prekršajnih postupaka i uručenih prekršajnih naloga, kao i razlike u broju organizovanih akcija kontrole vozila i vozača između uprava policije. U godišnjim planovima rada uprava policije redovne kontrole i akcije pojačane kontrole saobraćaja planiraju se općenito, te nije osigurano ni godišnje praćenje realizacije potrebnog broja akcija. Policijske stanice u mjesečnim planovima preciziraju kada, gdje i koje kontrole i akcije će izvršiti.

Preporuke za kantonalne uprave policije:

- Planirati i provoditi mjere za osiguranje optimalnog korištenja raspoloživih ljudskih resursa s ciljem efikasnije kontrole saobraćaja i pokretanja prekršajnih postupaka;
- Planirati broj kontrola i akcija pojačane kontrole saobraćaja u godišnjim planovima rada, te redovno pratiti realizaciju planova i postignutih rezultata s ciljem poduzimanja korektivnih mjera.

Nisu izrađivane detaljne analize potrebnih tehničkih kapaciteta s ciljem osiguranja nedostajuće opreme i planiranja mjera za njihovu optimalnu upotrebu kako bi se osigurale efikasnije kontrole saobraćaja. Aktivnosti su se uglavnom odnosile na godišnje planiranje materijalno-tehničkih sredstava putem javnih nabavki i u okvirima sredstava predviđenih kantonalnim budžetima. Tehnički kapaciteti se razlikuju od uprave do uprave policije.

Preporuka za kantonalne uprave policije: Izvršiti analizu raspoloživih i potrebnih tehničkih kapaciteta s ciljem osiguranja nedostajuće opreme i planiranja mjera za njihovu optimalnu upotrebu u svrhu nadzora i kontrole saobraćaja.

Uprave policije iz uzorka nisu uspostavile svoje elektronske evidencije koje, između ostalog, omogućavaju vođenje elektronskih knjiga evidencija (upisnika) i praćenje statusa prekršajnih postupaka nakon izdavanja prekršajnog naloga. Pojedine elektronske evidencije su u upravama uspostavljene tek prije nekoliko mjeseci. Uprave policije većinu evidencija o prekršajnim postupcima vode u materijalnom obliku (upisnici/knjige evidencija). U upisnike se manuelno upisuju podaci, što oduzima dosta vremena policijskim službenicima koji rade na obradi prekršaja.

Preporuka za kantonalne uprave policije: Uspostaviti elektronske evidencije o prekršajnim postupcima u saobraćaju u okviru postojećih sistema SPARTA i RENATA, što će omogućiti jednostavnije i transparentnije upravljanje podacima.

Uprave policije nisu osigurale redovan interni nadzor nad upravljanjem prekršajnim postupcima u oblasti saobraćaja. Bez adekvatnog nadzora ne mogu biti ustanovljeni ni propusti u predmetnoj oblasti, niti identifikovane potrebne aktivnosti za njihovo otklanjanje. Dvije uprave policije (USK i TK) su 2021. godine posljednji put radile interne nadzore nad pokretanjem prekršajnih postupaka u saobraćaju.

Preporuka za kantonalne uprave policije: Provoditi redovan nadzor u oblasti prekršajnih postupaka u saobraćaju kako bi se pravovremeno utvrdili eventualni propusti i omogućilo efikasnije upravljanje prekršajnim postupcima.

Ne izrađuju se izvještaji o prekršajnim postupcima u saobraćaju. Nije propisana obaveza ili data određena instrukcija upravama policije iz uzorka da izrađuju posebne izvještaje o prekršajnim postupcima u saobraćaju kako bi se osigurale detaljnije informacije o poduzetim aktivnostima i ostvarenim rezultatima.

Kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova i uprave policije redovno izrađuju godišnje izvještaje o radu i informacije o stanju sigurnosti saobraćaja. Međutim, u dokumentima nisu navedeni problemi s kojima se uprave policije susreću prilikom upravljanja prekršajnim postupcima u saobraćaju niti predložene mjere i aktivnosti za njihovo prevazilaženje.

Preporuka za kantonalne uprave policije: U redovne godišnje izvještaje o radu uključiti podatke o:

- **rokovima pokretanja prekršajnih postupaka nakon evidentiranja prekršaja putem radara i kamera,**
- **problemima u oblasti upravljanja prekršajnim postupcima u saobraćaju i mjerama koje se trebaju poduzeti u budućnosti s ciljem poboljšanja predmetne oblasti.**

Nije uspostavljen jedinstveni funkcionalni informacijski i informatički sistem za svakodnevno obavješćavanje i statističku obradu podataka, iako je obaveza uspostavljanja propisana još 2014. godine Zakonom o unutrašnjim poslovima FBiH. Federalni ministar unutrašnjih poslova je tek u januaru 2024. godine formirao Radnu grupu, ali u nju nije imenovan predstavnik nijednog kantonalnog MUP-a, iako je navedenim Zakonom jasno propisano kako sistem treba uspostaviti u saradnji s federalnim i kantonalnim nivoima vlasti.

Preporuka za Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova: Uključiti predstavnike kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova u aktivnosti uspostave jedinstvenog funkcionalnog informacijskog i informatičkog sistema, te okončati njegovu uspostavu.

Iako je Vrhovni sud FBiH u pravnom shvatanju dao jasno tumačenje prekršajnog naloga sa aspekta izvršenja sankcije koja je njime izrečena i objasnio postupanje ovlaštenog organa u cilju naplate novčane kazne prinudnom naplatom, ustanovljeno je da tri uprave policije (USK, HNK i KS) u revidiranom periodu nisu upućivale zahtjeve nadležnim sudovima za prinudnu naplatu novčane kazne blokiranjem računa. Samo su dvije uprave (TK i ZDK) upućivale zahtjeve nadležnim sudovima za lica koja su izbjegavala platiti novčane kazne ili kada je postojala opasnost od brisanja iz Registra novčanih kazni (u daljnjem tekstu: RNK). Utvrđeno je da je u revidiranom periodu evidentirani iznos nenaplaćenih novčanih kazni u pet uprava policije iznosio 59.636.526,83 KM. Nenaplaćene novčane kazne iz 2021. godine će se shodno propisanom roku iz ZoP-a brisati iz RNK sljedeće godine.

Preporuka za kantonalne uprave policije: Donijeti uputstvo/instrukciju o pokretanju postupka izvršenja prekršajnih sankcija upućivanjem zahtjeva za prinudnu naplatu novčane kazne, shodno pravnom shvatanju Vrhovnog suda FBiH.

Ustanovljeno je da policijski organi Registar novčanih kazni i prekršajne evidencije (u daljnjem tekstu: RNK i PE) koriste samo prilikom redovnih policijskih kontrola učesnika u saobraćaju, a ne i kao sredstvo preventivnog djelovanja. Uprave policije nisu vršile povremene ili redovne uvide u RNK i PE s ciljem identifikacije povratnika u činjenju težih prekršaja u saobraćaju i poduzimanja aktivnosti na prinudnoj naplati blokiranjem računa zbog neplaćanja kazni ili privremenim oduzimanjem vozila.

Preporuka za kantonalne uprave policije: Periodično analizirati podatke iz sistema „Registar novčanih kazni i prekršajne evidencije“ kako bi se identifikovali višestruki povratnici u činjenju prekršaja u saobraćaju te poduzimale odgovarajuće aktivnosti s ciljem njihovog sankcionisanja.

U revidiranom periodu samo UP HNK nije provodila zaštitnu mjeru privremenog oduzimanja vozila licima odgovornim za saobraćajne prekršaje, dok ostale jesu, ali u manjem obimu. Iako su uprave policije (TK, ZDK, HNK i KS) privremeno oduzimale vozila, nadležni sudovi su u većini slučajeva pravosnažnim rješenjima vratili motorna vozila, pozivajući se na pravo neotuđivosti vlasništva, socijalne razloge, a ponekad i bez konkretnog obrazloženja „pokazujući vjeru“ prekršiocima.

Preporuka za kantonalne uprave policije: U zakonom predviđenim situacijama provoditi zaštitnu mjeru privremenog oduzimanja vozila s ciljem preventivnog djelovanja na počiniocima i smanjenja broja prekršaja.

Preporuka za Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona: Donijeti internu proceduru o postupanju policijskih službenika prilikom neposredne kontrole i regulisanja saobraćaja putevima kantona.

4.1.4 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Zdravstvena zaštita oboljelih od dijabetesa – izazovi u zaštiti djece“

ZZJZ FBiH nije osigurao potrebnu funkcionalnost i jednostavnost korištenja RegiZ sistema. Prema podacima dobijenim od kantonalnih zavoda za javno zdravstvo i ZZJZ FBiH, brojni su tehnički i organizacijski problemi koji onemogućavaju kvalitetno funkcionisanje RegiZ sistema: sistem nije dovoljno funkcionalan ni prilagođen korisnicima; tehnička mogućnost prenosa podataka iz drugih evidencija postoji, ali nije funkcionalna, pa se svi unosi vrše ručno; mnoge ustanove nemaju pristup sistemu ili imaju ograničen broj korisničkih računa (npr. Klinički centar Univerziteta u Sarajevu ima samo dva); zdravstvene ustanove nisu dosljedne u unosu podataka; privatne zdravstvene ustanove nemaju pristup sistemu, a dio javnih nije potpisao ugovore sa ZZJZ FBiH o korištenju softvera.

Preporuka za Zavod za javno zdravstvo FBiH: Unaprijediti funkcionalnost RegiZ sistema kako bi se omogućilo efikasno sakupljanje, čuvanje i obrada podataka o oboljelima od dijabetesa u Federaciji BiH. U cilju realizacije ove preporuke neophodno je osigurati: automatski prenos podataka iz zbirnih i individualnih izvještajnih obrazaca i elektronskih sistema evidentiranja koje koriste kantonalni zavodi za javno zdravstvo i redovno ažuriranje sistema i njegovo prilagođavanje specifičnim potrebama zdravstvenih ustanova.

Prema podacima iz RegiZ sistema, od 2019. do 2024. godine evidentirane su ukupno 21.934 prijave oboljelih od dijabetesa. RegiZ ne obuhvata sve osobe oboljele prije njegove uspostave, čime nije osigurana potpuna evidencija oboljelih. Značajne su razlike u ažurnosti i načinu unosa podataka u kantonima, zbog čega postojeće evidencije ne odražavaju stvarni broj oboljelih. Podaci iz 2019. godine dodatno pokazuju nerealno niske vrijednosti u pojedinim kantonima (npr. svega 1–4 prijavljena slučaja), što potvrđuje da sistem nije bio ujednačeno korišten ni u početnom periodu, a ni tokom cijelog perioda unosa podataka.

Preporuka za Zavod za javno zdravstvo FBiH: U saradnji s kantonalnim zavodima za javno zdravstvo uspostaviti mehanizme podrške i koordinacije unosa podataka u RegiZ sistem kroz organizovanje redovnih obuka i tehničke podrške za osoblje odgovorno za unos podataka u RegiZ sistem.

U posmatranom periodu revizije samo jedan od kantonalnih zavoda iz uzorka (TK) vršio je nadzor nad vođenjem evidencija iz oblasti zdravstva, u skladu s uspostavljenim internim procedurama. Ostali zavodi su uglavnom pismenim ili usmenim putem podsjećali zdravstvene ustanove na obavezu prijave novooboljelih od dijabetesa, kao i obavezu dostavljanja godišnjih zbirnih izvještaja. Kao uzrok neadekvatnog nadzora, konstatovano je da većina kantonalnih zavoda za javno zdravstvo iz uzorka (HNK, KS i SBK) nije uspostavila procedure kojima bi se definisali način, učestalost i obim vršenja nadzora nad tačnošću i blagovremenošću unosa podataka.

Preporuka za kantonalne zavode za javno zdravstvo iz HNK-a, SBK-a i KS-a: Uspostaviti procedure za praćenje i verifikaciju unesenih podataka u RegiZ sistem i osigurati redovnu kontrolu nad blagovremenim i tačnim unosom podataka o novooboljelima.

Pored navedenih većinom tehničkih ograničenja sistema evidentiranja oboljelih od dijabetesa, nadležni ističu da su zdravstveni radnici preopterećeni obavezom paralelnog vođenja evidencija u papirnoj i elektronskoj formi, što dodatno smanjuje tačnost i ažurnost podataka. Naime, Zakonom o evidencijama predviđeno je da se podaci vode i u pisanoj i u elektronskoj formi, što predstavlja dupli posao za zdravstvene radnike i zavode za javno zdravstvo.

Preporuka za Federalno ministarstvo zdravstva: Izvršiti analizu postojećeg načina vođenja evidencija u oblasti zdravstva, te izraditi prijedlog izmjena i dopuna Zakona o evidencijama u oblasti zdravstva i podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog Zakona s ciljem: izbjegavanja vođenja istih podataka u papirnoj i elektronskoj formi i pojednostavljenja vođenja evidencija u oblasti zdravstva.

FMZ je u skladu s izrađenom Strategijom borbe protiv dijabetesa u FBiH (2014-2024) imao obavezu da formira međusektorsku radnu grupu za njenu realizaciju, kao i da redovno, svake dvije godine, izrađuje izvještaje o realizaciji definisanih aktivnosti. Međutim, revizijom je utvrđeno da FMZ nije imenovao predmetnu radnu grupu. Također nisu izrađivani dvogodišnji izvještaji o realizaciji aktivnosti predviđenih ovom Strategijom, tako da nije poznato da li su i u kojoj mjeri ciljevi definirani Strategijom borbe protiv dijabetesa realizirani. Nadležni iz FMZ-a ističu da se ovo Ministarstvo u svom radu suočava s problemima nedovoljnih kapaciteta i kvalificiranog kadra, što predstavlja značajan izazov za efikasno obavljanje zakonski utvrđenih nadležnosti. Također su naveli da zbog istih razloga nisu bili uključeni u realizaciju Strategije borbe protiv dijabetesa donesene za period 2014-2024. godine.

Preporuka za Federalno ministarstvo zdravstva: Izraditi izvještaj o realizaciji Strategije borbe protiv dijabetesa u FBiH (2014-2024) sa sveobuhvatnom analizom poduzetih aktivnosti, uz uključivanje drugih relevantnih institucija u izradu ovog izvještaja.

U FBiH nedostaje odgovarajući strateški plan razvoja zdravstva. Posljednji strateški plan izrađen je prije 18 godina, za period od 2008. do 2018. godine. Njegovo važenje produženo je do 2020, uz napomenu da novi ciklus planiranja treba obuhvatiti period od 2021. do 2027. godine. Prema dostupnim informacijama, nisu pokrenute aktivnosti na izradi novog strateškog plana razvoja zdravstva, koji je trebao izraditi FMZ uz prethodno pribavljena mišljenja kantonalnih ministarstava nadležnih za zdravstvo.

Preporuka za Federalno ministarstvo zdravstva: Osigurati izradu strateškog plana razvoja zdravstva u Federaciji BiH, kao ključnog instrumenta za dugoročni razvoj zdravstvenog sistema. U okviru procesa izrade ovog strateškog plana, ili kroz drugi strateški dokument, potrebno je utvrditi posebne mjere i aktivnosti vezane za zdravstvenu zaštitu oboljelih od dijabetesa, uključujući: jasno definisane ciljeve, rokove, indikatore učinka i nadležne institucije; mehanizme praćenja i izvještavanja o realizaciji; mjere za osiguranje ravnopravnog pristupa zdravstvenim uslugama svim oboljelima od dijabetesa; posebne ciljeve usmjerene na unapređenje zdravstvene zaštite djece oboljele od dijabetesa.

Važeći Standardi i normativi zdravstvene zaštite u FBiH nisu revidirani od 2018. godine, i prema mišljenju stručnjaka, nisu usklađeni sa savremenim medicinskim praksama, rastućom prevalencijom dijabetesa i potrebama za dostupnijom i kvalitetnijom specijalističkom zaštitom. Prema važećoj Naredbi o standardima i normativima zdravstvene zaštite FBiH, ovi dokumenti trebali bi se revidirati najmanje jednom godišnje. Ipak, Federalno ministarstvo zdravstva u posmatranom periodu nije provodilo redovne godišnje revizije.

Preporuka za Federalno ministarstvo zdravstva: Vršiti redovne godišnje revizije Standarda i normativa zdravstvene zaštite i nomenklature usluga, kako bi ovi Standardi bili usklađeni sa stvarnim potrebama stanovništva.

Prema dostupnim informacijama, u Federaciji BiH ne postoji dovoljan broj endokrinologa i diabetologa koji mogu adekvatno odgovoriti na potrebe oboljelih od dijabetesa. Važeći Standardi i normativi zdravstvene zaštite u FBiH propisuju da je potreban jedan specijalista endokrinologije-dijabetologije na 250.000 stanovnika. Standardi ne tretiraju mlađe pacijente na poseban način, stoga ovaj broj stanovnika predstavlja pacijente svih dobnih skupina. Prema podacima ZZJZ FBiH u 2023. godini bilo je ukupno 33 endokrinologa-dijabetologa, što formalno zadovoljava postojeće standarde, međutim stručna mišljenja ukazuju da ti standardi više ne odražavaju stvarne potrebe populacije. U skladu s postojećim standardima i normativima, u svakom od kantona iz uzorka potreban je jedan do dva endokrinologa, što nije dovoljno za pružanje odgovarajućih zdravstvenih usluga oboljelima od dijabetesa.

Preporuka za Zavod za javno zdravstvo FBiH i kantonalne zavode za javno zdravstvo: Izvršiti analizu potreba za ljekarima specijalistima endokrinologije-dijabetologije i uputiti prijedlog za izmjenu Standarda i normativa zdravstvene zaštite i nomenklature usluga, kako bi se broj ljekara ove struke uskladio sa stvarnim potrebama stanovništva.

Na nivou Federacije nije izrađen jedinstven protokol postupanja s djecom oboljelom od dijabetesa u obrazovnim ustanovama. FMZ i ZZJZ FBiH do sada nisu inicirali izradu niti koordinirali donošenje ovakvog dokumenta koji bi služio kao okvir za kantonalna ministarstva, zavode i obrazovne institucije. U periodu 2021-2024. godine u većini kantona iz uzorka institucije nadležne za zdravstvo nisu poduzimale aktivnosti na izradi posebnih protokola za postupanje s djecom oboljelom od dijabetesa u školama. Samo u jednom kantonu iz uzorka (KS) izrađen je protokol ove vrste, i to u 2024. godini.

Preporuka za kantonalna ministarstva nadležna za zdravstvo iz TK-a, HNK-a i SBK-a: Izraditi protokol postupanja u školama s djecom oboljelim od dijabetesa, uz uključivanje stručnjaka iz oblasti obrazovanja.

S obzirom na to da je u KS-u izrađen Protokol postupanja u školama s djecom oboljelim od dijabetesa, u ovom kantonu održane su edukacije za nastavno osoblje. Međutim, prema dostupnim podacima, u edukacijama nisu sudjelovale sve škole iz ovog kantona. Pojedine škole nisu se odazvale na poziv za učešće. Sudjelovanje je bilo na dobrovoljnoj bazi, s obzirom na to da edukacije nisu obavezujuće. Ostali zavodi za javno zdravstvo iz uzorka u posmatranom periodu revizije nisu provodili sistemske mjere vezane za educiranje u osnovnim i srednjim školama. Uglavnom su provodili promotivno-preventivne mjere vezane za 14. novembar, Svjetski dan borbe protiv dijabetesa.

Preporuka za kantonalne zavode za javno zdravstvo iz TK-a, HNK-a i SBK-a: Nakon izrade protokola postupanja u školama s djecom oboljelim od dijabetesa provesti obavezne edukacije za nastavno osoblje u osnovnim i srednjim školama.

ZZOR FBiH nije u tenderskoj dokumentaciji za nabavku uređaja i trakica za mjerenje glukoze u krvi utvrdio elemente kvaliteta i funkcionalnosti koji su u dovoljnoj mjeri usklađeni s potrebama krajnjih korisnika. Uslovi kvaliteta navedeni u tehničkim specifikacijama temeljili su na zahtjevu da je uređaj registrovan kod Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH. Tehničkom specifikacijom nisu traženi drugi uslovi, poput toga da je uređaj prošao kliničku validaciju od strane stručnjaka, ni da je odobren od strane Evropske agencije za lijekove (European Medicines Agency) koja postavlja stroge zahtjeve u pogledu sigurnosti i kvaliteta uređaja.

Pored toga, nisu navedeni ni drugi parametri koji se tiču kvaliteta, kao što su: jednostavnost upotrebe, vrijeme za koje se na trakicu mora nanijeti određena količina krvi i mogućnost dodatnog nanošenja krvi na trakicu, tzv. druga šansa. Informacije iz žalbi korisnika na neispravnost ili neželjenu pojavu kod medicinskog sredstva, kao i pritužbe upućene drugim institucijama u posmatranom periodu nisu poslužile kao osnov za preciznije definisanje tehničkih specifikacija u tenderskoj dokumentaciji.

Preporuka za Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH: Unaprijediti postojeće postupke javnih nabavki medicinskih sredstava za djecu oboljelu od dijabetesa, u smislu: definisanja tehničkih specifikacija predmeta nabavke, kako bi se osigurala nabavka kvalitetnih i funkcionalnih sredstava prilagođenih specifičnim potrebama korisnika, uz osiguranje jednakog i nediskriminirajućeg pristupa nadmetanju i pravične i aktivne konkurencije; uključivanja medicinskih stručnjaka iz predmetne oblasti u proces definisanja tehničkih specifikacija i kriterija kvaliteta u mjeri u kojoj specifične potrebe korisnika to zahtijevaju.

U 2023. godini održan je sastanak roditelja djece oboljele od dijabetesa i predstavnika nadležnih institucija na kojem su razmatrani problemi u vezi s nabavkom medicinskih sredstava. Na zvaničnoj stranici FMZ-a objavljena je informacija o održanom sastanku. Navedeno je da će se djelovati da se propisi izmijene i dopune kako bi se procedura vezana za predmetna medicinska sredstva prebacila sa ZZOR-a FBiH na kantonalne zavode zdravstvenog osiguranja. Do okončanja revizije FMZ nije poduzimao konkretne aktivnosti na promjeni propisa kojima je definisana nabavka medicinskih sredstava za djecu oboljelu od dijabetesa.

Preporuka za Federalno ministarstvo zdravstva: Izvršiti analizu postojećeg sistema nabavki medicinskih sredstava za djecu oboljelu od dijabetesa, koja se nabavljaju iz sredstava Fonda solidarnosti, kako bi se procijenila potreba za izmjenom propisa koji uređuju ovu oblast. Na osnovu analize razmotriti mogućnost da se osiguranje medicinskih sredstava za djecu uredi kao za odrasle pacijente, na način koji pacijentima omogućava korištenje uređaja koje sami izaberu. Navedene aktivnosti provesti u saradnji s kantonalnim ministarstvima nadležnim za zdravstvo te federalnim i kantonalnim zavodima zdravstvenog osiguranja.

Kantonalni zavodi zdravstvenog osiguranja za djecu oboljelu od dijabetesa mogu uvoditi dodatna prava i finansirati medicinska sredstva za koja nije nadležan ZZOR FBiH. Za razliku od medicinskih sredstava koja se nabavljaju iz Fonda solidarnosti, pacijenti koji ostvaruju pravo na medicinska sredstva koja se nabavljaju iz budžeta kantonalnih zavoda zdravstvenog osiguranja, mogu birati uređaj koji će koristiti. Ukoliko im ne odgovara nijedan od uređaja dostupnih na domaćem tržištu, kantonalni zavodi zdravstvenog osiguranja vrše refundaciju troškova i za uređaje kupljene u drugoj državi.

Preporuka za kantonalne zavode zdravstvenog osiguranja: Kontinuirano pratiti i analizirati potrebe djece oboljele od dijabetesa, u cilju redovnog usklađivanja prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja.

4.1.5 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Upravljanje koncesijama za eksploataciju nemetalnih mineralnih sirovina“

U revidiranim kantonima nisu donesene strategije fokusirane na upravljanje mineralnim sirovinama. Kada su u pitanju politike djelovanja u ovoj oblasti utvrđeno je da je jedino u TK 2006. godine donesen „Dokument o politici dodjele koncesija na području Tuzlanskog kantona“ ali on od tada nije ažuriran. Ostali kantoni nisu donosili politike u oblasti koncesija za upravljanje mineralnim sirovinama. Nadležne institucije nisu inicirale niti izrađivale izmjene zakona kako bi se osiguralo usklađivanje kantonalnih propisa s federalnim u dijelu uspostave strateškog i planskog okvira u oblasti upravljanja mineralnim resursima i dodjele koncesija. Mineralne sirovine predstavljaju javno dobro i dio su ukupnog rudnog bogatstva države, te kao takve zahtijevaju odgovorno i nezavisno upravljanje. Stoga je nužno da nadležne institucije imaju aktivnu i vodeću ulogu u procesu planiranja i pripreme koncesija, kao i adekvatnu kontrolu nad korištenjem mineralnih sirovina, imajući u vidu njihov značaj, ograničenost i neobnovljivost ovih resursa.

Preporuke za kantonalne vlade (HNK, SBK, TK i ZDK): Imenovati nadležnu instituciju da izradi prijedlog izmjena i dopuna kantonalnog zakona o koncesijama kako bi se jasno propisala:

- obaveza donošenja i javnog objavljivanja višegodišnjih i godišnjih planova dodjele koncesija, uz jasno definisanu proceduru i rokove donošenja;
- obaveza pribavljanja saglasnosti nadležnih organa o pravnom statusu i podobnosti lokacije prije dodjele koncesije;
- obaveza i načini uključivanja JLS, građana, nevladinih organizacija i drugih zainteresovanih strana u planiranje koncesija;
- izuzeća za primjenu postupka dodjele koncesije putem samoinicijativne ponude;
- utvrditi obavezu kontinuirane saradnje i razmjene podataka između kantonalnih ministarstava privrede, finansija i inspekcija s ciljem osiguravanja sveobuhvatnog nadzora nad realizacijom koncesionih ugovora.

U navedene aktivnosti uključiti i nadležne komisije za koncesije. Izmjene i dopune kantonalnih zakona treba provoditi uz koordiniranu saradnju s organima Federacije BiH kako bi se osigurala usklađenost propisa i jedinstven pristup upravljanju koncesijama.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede HNK, SBK, TK i ZDK i Komisiju za koncesije TK: Izraditi strateški okvir za eksploataciju nemetalnih mineralnih sirovina i dodjelu koncesija na području kantona i uputiti u proceduru usvajanja. Nakon usvajanja osigurati redovno praćenje i ažuriranje strateških dokumenata;

Uredba kojom se utvrđuju pogoni i postrojenja koja moraju imati okolinsku dozvolu, koju je na prijedlog FMOIT-a donijela Vlada FBiH 2021. godine ne predviđa obavezu izdavanja okolinskih dozvola za kamenolome putem kojih se najčešće vrši eksploatacija nemetalnih mineralnih sirovina. Prema važećoj Uredbi, za djelatnosti eksploatacije (npr. kamenolomi, rudnici) okolinska dozvola više nije potrebna, pa novi koncesionari neće morati tražiti njihovo izdavanje, a postojeći koncesionari neće više morati tražiti obnovu ranije izdatih okolinskih dozvola kad im istekne period važenja od pet godina. Također, sva postrojenja, uključujući i one koji ne podliježu obavezi izdavanja okolinskih dozvola, dužna su poštovati opšte mjere zaštite okoliša propisane članom 84. Zakona o zaštiti okoliša. Međutim, konkretna primjena ovih mjera u praksi, nadzor i sankcionisanje nisu detaljnije razrađeni provedbenim propisima, te je evidentan rizik od nedovoljno kontrolisanog uticaja eksploatacije nemetalnih mineralnih sirovina na okoliš.

Preporuke za kantonalne vlade (HNK, SBK, TK i ZDK): Uputiti inicijativu Federalnom ministarstvu okoliša i turizma za izmjene i dopune propisa kako bi se osigurala obaveza pribavljanja okolinskih dozvola za kamenolome i jasnije propisala primjena, nadzor i sankcionisanje u vezi općih mjera zaštite okoliša za koncesionare nemetalnih mineralnih sirovina.

Kantonalne vlade i ministarstva privrede iz uzorka nisu donosile višegodišnje i godišnje planove kao dio planskih i pripremnih aktivnosti za dodjelu koncesija. Operativni planovi dodjele koncesija, koji bi trebali da povežu strateške ciljeve sa konkretnim mjerama i da definišu rokove za njihovu implementaciju, nisu izrađeni niti usvojeni u posmatranom periodu. Ovakav pristup rezultira time da se koncesije dodjeljuju bez jasno planiranih prioriteta i vremenskih okvira, najčešće kao reakcija na inicijativu investitora a ne kao rezultat proaktivnog planiranja. Kao razlog nedonošenja planova za dodjelu koncesija nadležni u kantonima iz uzorka ističu nepostojanje odredbi u kantonalnim zakonima o koncesijama koji propisuju ovu obavezu.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede HNK, SBK, TK i ZDK i Komisiju za koncesije TK: Izrađivati višegodišnje i godišnje planove dodjele koncesija, kojima će definisati prioritete, dinamika i prostorni obuhvat koncesija;

U svakom od kantona iz uzorka evidentirani su slučajevi da su koncesije dodjeljivane na lokalitetima koji u periodima odobravanja koncesija nisu bili navedeni ili pravilno označeni u kantonalnim prostornim planovima. Konstatovani su primjeri u kojima su koncesori (npr. vlade kantona) obavezivale koncesionare da nakon potpisivanja ugovora o koncesiji predaju zahtjeve za prenamjene zemljišta odnosno izmjene prostornih planova općina. Jedan od razloga ovakvog stanja jeste što Prostorni plan FBiH 2008–2028, kojim bi trebalo biti utvrđeno korištenje mineralnih resursa i usklađivanje planova kantona i JLS, nikad nije usvojen, pa se i dalje primjenjuje plan iz razdoblja SRBiH. To ima za posljedicu da su, kantonalni i općinski prostorni planovi često zastarjeli, međusobno neusaglašeni ili ne sadrže podatke o ležištima mineralnih sirovina i eksploatacionom prostoru.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede HNK, SBK, TK i ZDK i Komisiju za koncesije TK: Prije donošenja odluke o dodjeli koncesija pribavljati saglasnosti Federalnog ministarstva prostornog uređenja kako bi se osigurala usklađenost sa namjenom prostora;

Ministarstva privrede u kantonima iz uzorka nisu, u fazi pripremnih radnji za dodjelu koncesija, pribavljala saglasnosti ili mišljenja nadležnih organa o pravnom statusu i podobnosti zemljišta na kojem se planira dodijeliti koncesija a koje je u državnom vlasništvu. Dva ministarstva privrede iz uzorka (HNK i SBK) imovinsko-pravne odnose sa koncesionarom rješavaju poslije zaključenja ugovora o koncesiji što povećava neizvjesnost za uspješnu realizaciju koncesije. Bolja praksa konstatovana je u ZDK i TK u kojima ministarstva privrede provjeravaju pitanje prava raspolaganja ili vlasništva nad zemljištem prije potpisivanja ugovora.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede HNK, SBK, TK i ZDK i Komisiju za koncesije TK: Prije donošenja odluke o dodjeli koncesije, pribavljati potrebne saglasnosti i mišljenja nadležnih organa o pravnom statusu zemljišta i potencijalnim ograničenjima u korištenju prostora radi provjere podobnosti lokacije za dodjelu koncesije;

Nadležne institucije nisu izrađivale studije opravdanosti s ekonomskim, tehnološkim i okolišnim analizama uticaja koncesije koja se planira dodijeliti. Sve studije i elaborate za koncesije iz uzorka izradili su investitori (koncesionari). Nadležne institucije nisu uspostavile objektivne parametre i kriterije za ocjenu kvaliteta studije, kao ni metodologiju postupanja i dokumentovanja procjene u slučaju kada studije ne sadrže dovoljno relevantnih podataka. Studije su prvenstveno usmjerene na opravdavanje interesa koncesionara, dok objektivna procjena koristi i troškova za društvo i zajednicu izostaje.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede HNK, SBK, TK i ZDK i Komisiju za koncesije TK: Izrađivati studije opravdanosti dodjele koncesije za nemetalne mineralne sirovine ili uspostaviti objektivne parametre i kriterije za ocjenu kvaliteta studije opravdanosti koju izrađuje ponuđač.

Koncesori nemaju jasno utvrđenu proceduru i kriterije za utvrđivanje javnog interesa dodjele koncesije, niti je sam proces dokumentovan. Ministarstva privrede u kantonima iz uzorka samo konstatuju postojanje javnog interesa bez dodatnih obrazloženja na osnovu kojih analiza i pokazatelja je utvrđen. U pojedinim kantonima ocjenu javnog interesa prebacuju na JLS, te se samo oslanjaju na saglasnosti JLS pri čemu ne uzimaju u obzir ostala pitanja bitna za utvrđivanje javnog interesa.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede HNK, SBK, TK i ZDK i Komisiju za koncesije TK: Propisati jasnu proceduru i objektivne kriterije za utvrđivanje javnog interesa dodjele koncesija, te dokumentovati postupak utvrđivanje javnog interesa;

Vlade i resorna ministarstva u kantonima iz uzorka nisu inicirali pokretanje postupaka za dodjelu koncesija za nemetalne mineralne sirovine, niti su ih dodjeljivali putem tenderskog postupka. U periodu 2020-2024. godine sve koncesije dodijeljene su putem samoinicijativne ponude, koji bi trebao predstavljati izuzetak. Zakon o koncesijama FBiH dodjelu koncesija putem samoinicijativne ponude propisuje kao izuzetak koji se primjenjuje u tačno određenim u slučajevima, te su kantoni bili dužni uskladiti kantonalne zakone s federalnim u roku od 6 mjeseci od donošenja, što većina kantona iz uzorka nije učinila. U tri kantona (SBK, ZDK i TK) nakon prijema samoinicijativne ponude MP je objavljivala javni poziv kako bi i drugi zainteresirani subjekti dostavili ponude, međutim definisani uslovi i rokovi nisu osigurali ravnopravne mogućnosti ostalim zainteresovanim subjektima u odnosu na ponuđača koji je podnio samoinicijativnu ponudu. U HNK dodjela koncesija za nemetalne mineralne sirovine je Odlukom Vlade izuzeta od obaveze objavljivanja javnog poziva.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede HNK, SBK, ZDK i TK, te Komisiju za koncesije TK: Koncesije dodjeljivati putem tenderskog postupka, a samo u propisanim situacijama putem samoinicijativnih ponuda;

U većini revidiranih kantona nisu osigurani transparentni, jasni i mjerljivi kriteriji za dodjelu koncesija. U HNK pravilnikom su formulisani uslovi koji se primjenjuju samo za ocjenu potpunosti ponude i nema vrednovanja jer u postupcima dodjele učestvuje uvijek samo jedan ponuđač. U TK javni poziv koji se objavljuje nakon prijema samoinicijativne ponude ne sadrže informaciju o kriterijima, nego samo informaciju o prijemu samoinicijativne ponude i poziv drugim zainteresovanim subjektima da dostave svoju ponudu. U SBK kriteriji za izbor koncesionara se javno objavljuju u javnom pozivu, međutim oni se samo općenito navode bez jasnog preciziranja zahtjeva po pojedinačnim kriterijima. U ZDK kriteriji za izbor ponuđača se objavljuju u javnim pozivima, jasnije su definisani i sadrže mjerljive elemente procjene. Ova praksa u ZDK rezultirala je češćim prijavama drugih ponuđača na objavljene pozive nego što je to bio slučaj u drugim kantonima iz uzorka.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede HNK, SBK, ZDK i TK, te Komisiju za koncesije TK:

- U javnim pozivima jasno definisati kriterije za dodjelu koncesija i dokumentaciju koja se traži u svrhu dokazivanja ispunjavanja kriterija;
- Utvrditi i učiniti javno dostupnom metodologiju za ocjenjivanje ponuda, uključujući jasne i mjerljive kriterije, način njihovog bodovanja i dokumentovanja i osigurati njenu primjenu.

Većina kantona iz uzorka je koncesije za nemetalne mineralne sirovine dodijelila na parcelama koje spadaju u šumsko zemljište, a vrlo mali postotak obuhvata parcele koje su u privatnom vlasništvu. Uprkos ovome nisu tražili mišljenja i saglasnosti u fazi planiranja koncesija što je od velikog značaja imajući u vidu Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja imovinom BiH i odluke Ustavnog suda koja se odnose na raspolaganje državnom imovinom. Odluka o promjeni namjene šumskog zemljišta i privremenom korištenju šumskog zemljišta u druge namjene koju je donijela Vlada FBiH ocijenjena je neustavnom. Naloženo je Vladi FBiH i Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da preduzmu odgovarajuće korake kojima će poništiti sve odluke i aktivnosti koje su zasnovane na osporenoj odluci. Pored toga, potvrđeno je i to da je državna imovina (uključujući šume i šumsko zemljište) isključivo u nadležnosti države BiH.

Preporuka za vlade kantona, ministarstva privrede i komisije za koncesije: Preduzeti aktivnosti kako bi se proces dodjele i upravljanja koncesijama u potpunosti uskladio s odlukom Ustavnog suda U-3/24, uključujući i sistematsku reviziju postojećih ugovora o koncesijama, radi njihovog usklađivanja s navedenom odlukom.

Nadležne institucije nisu osigurale vođenje sveobuhvatnih evidencija o aktivnostima koncesionara nad ispunjavanjem obaveza, niti su uspostavile cjelovito izvještavanje o realizaciji svih elementa koncesionih ugovora. Nadzor u najvećoj mjeri fokusiran na praćenje finansijskih obaveza koncesionara. Kontinuirana provjera ispunjavanja drugih obaveza iz koncesionog ugovora, poput investicionih, ekoloških i tehničkih obaveza, koje su od značaja za ostvarivanje javnog interesa date koncesije nije u potpunosti uspostavljena. Evidencije o obavezama koncesionara iz koncesionih ugovora i inspeksijskih nadzora MP HNK i SBK nisu uspostavili, iako su takve evidencije neophodne za sveobuhvatno praćenje koncesionara naročito aktivnosti vezanih za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti. MP ZDK vode evidencije koje djelimično pokrivaju obaveze koncesionara. Evidencije se uglavnom vode u vezi s ispunjavanjem finansijskih obaveza koncesionara dok se podaci o ostalim obavezama iz koncesionog ugovora i inspeksijskog nadzora ne evidentiraju. MP TK nije uspostavio jedinstvenu evidenciju o utvrđenim nepravilnostima, nego se nepravilnosti evidentiraju zasebno u okviru pojedinačnog koncesionog ugovora.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede:

- Ustanoviti i voditi tačne i ažurne evidencije o obavezama koncesionara i utvrđenim nepravilnostima u radu koncesionara po nalazima inspekcija i informacijama Ministarstva finansija;
- Blagovremeno pratiti ispunjavanje svih obaveza koncesionara iz ugovora o koncesiji i preduzimati radnje prema koncesionaru u slučaju neispunjavanja ugovorenih obaveza, uključujući i raskid ugovora;

Kantonalna ministarstva privrede i finansija u revidiranim kantonima (HNK, SBK, TK i ZDK) nisu osigurala adekvatan finansijski nadzor nad obračunom i naplatom koncesionih naknada. Većina ministarstava privrede najčešće vrši obračun na osnovu podataka koje dostavljaju koncesionari, bez nezavisne provjere iskopanih količina, pri čemu se mehanizmi poput geodetskih snimanja ili vaganja koriste povremeno ili nikako, što povećava rizik od plaćanja manjih iznosa i gubitka javnih prihoda. Kašnjenje u naplati koncesionih naknada dovodi do akumuliranog duga, primjetan je značajan udio spornih i sumnjivih potraživanja, kao i kasno pokretanje prinudnih mjera za naplatu duga.

Preporuke za kantonalna ministarstva privrede: Blagovremeno pokretati postupke naplate potraživanja od koncesionara s ciljem smanjenja dugovanja od koncesionih naknada.

Ministarstva finansija u kantonima iz uzorka (SBK, TK i ZDK) raspolažu uglavnom sumarnim podacima o uplatama koncesionih naknada bez analitike po vrstama i pojedinačnim koncesionarima. Primjera radi, MF SBK raspolaže podacima o ukupnom iznosu dugovanja na određeni datum (npr. 31. 12.), bez analitičkih evidencija po vrstama naknada, broju koncesionara i dužnika jer analitičke evidencije vodi Ministarstvo privrede. U TK ministarstvo finansija ne vodi analitičke evidencije po vrstama koncesionih naknada, već se one evidentiraju zajedno, dok MF ZDK raspolaže samo zbirnim podacima o potraživanjima, uplatama i dugovanjima koncesionih naknada, bez analitičke razrade po vrstama naknada i koncesionarima. Jedino MF HNK raspolaže objedinjenim podacima o svim vrstama koncesionih naknada, te nadležnim ministarstvima dostavlja polugodišnje i godišnje izvještaje o uplatama.

Preporuka za kantonalna ministarstva finansija: Uspostaviti sistematičan način vođenja podataka o uplatama koncesionih naknada, uključujući analitičke evidencije po vrstama naknada i stanju potraživanja, te ih blagovremeno dostavljati kantonalnom ministarstvu privrede radi preduzimanja korektivnih mjera.

U periodu od 2020–2024. godine izdato je ukupno 17 federalnih i kantonalnih okolinskih dozvola, na području 4 kantona koja imaju 79 aktivnih koncesija. FUZIP nadzor ne planira sistematično na osnovu procjene rizika i štetnog uticaja na okoliš, već uglavnom kroz godišnje planove u kojima se navodi broj nadzora bez identifikacije konkretnih koncesionara. Ukupno je u posmatranom periodu izvedeno 140 nadzora (federalnih i kantonalnih). Više od 40% kontrolisanih koncesionara nije postupalo u skladu s propisanim mjerama, pri čemu su najčešće nepravilnosti bile neprovođenje mjera skladištenja opasnog otpada i nedovoljna aktivnost na monitoringu i izvještavanju, dok su utvrđene i teške i kontinuirane povrede zakona o zaštiti okoliša i krivična djela. Sankcije za utvrđene nepravilnosti nisu izricane na vrijeme, a rokovi za otklanjanje problema često su produžavani bez odgovarajućih novčanih kazni.

Preporuka za FUZIP i kantonalne inspekcije zaštite okoliša: Osigurati sveobuhvatan nadzor nad poštovanjem mjera iz okolinske dozvole i općih mjera zaštite okoliša i blagovremenu primjenu odgovarajućih mjera u slučaju nepoštovanja.

U kantonima obuhvaćenim uzorkom ne postoji proaktivan i sistemski pristup otkrivanju nelegalne eksploatacije nemetalnih mineralnih sirovina. Inspektori rijetko planiraju redovne kontrole poznatih nelegalnih lokacija, nadzor se obavlja povremeno, a otkrivanje novih lokacija se uglavnom oslanja na ad hoc prijave građana i organizacija. Nisu korišteni digitalni alati, geolokacijske tehnologije niti formalna razmjena informacija s drugim inspekcijama, zbog čega se nelegalna eksploatacija često ponavlja iz godine u godinu.

Preporuka za kantonalne rudarske inspekcije: Uspostaviti efikasne mjere za otkrivanje nelegalnih kamenoloma kroz redovnu upotrebu savremenih tehnologija, planirane terenske obilaske rizičnih lokacija te redovnu razmjenu podataka s ostalim nadležnim institucijama.

4.2 Izvještaji o praćenju realizacije preporuka revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka revizije učinka predstavlja važan dio revizijskog postupka, predviđen Međunarodnim standardima VRI. Riječ je o završnoj fazi u revizijskom ciklusu koja se provodi s ciljem osiguranja povratnih informacija za Ured za reviziju, zakonodavnu i izvršnu vlast o mjerama preduzetim na osnovu izvještaja revizije učinka. U izvještajima o praćenju dati su nalazi i zaključci.

U okviru praćenja koja su provedena u 2025. godini obuhvaćeno je 28 subjekata revizije i realizacija ukupno 30 preporuka.

Tabela 23. Izvještaji o praćenju realizacije preporuka revizije učinka

R. br.	Izvještaj o praćenju realizacije preporuka revizije učinka	Godina kada je provedena revizija	Broj subjekata obuhvaćenih praćenjem	Broj preporuka koje su bile predmet praćenja
1	2	3	4	5
1.	Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Zaštita rijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine“	2023.	18	18
2.	Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Upravljanje ljudskim resursima u domovima zdravlja“	2023.	10	12
	UKUPNO		28	30

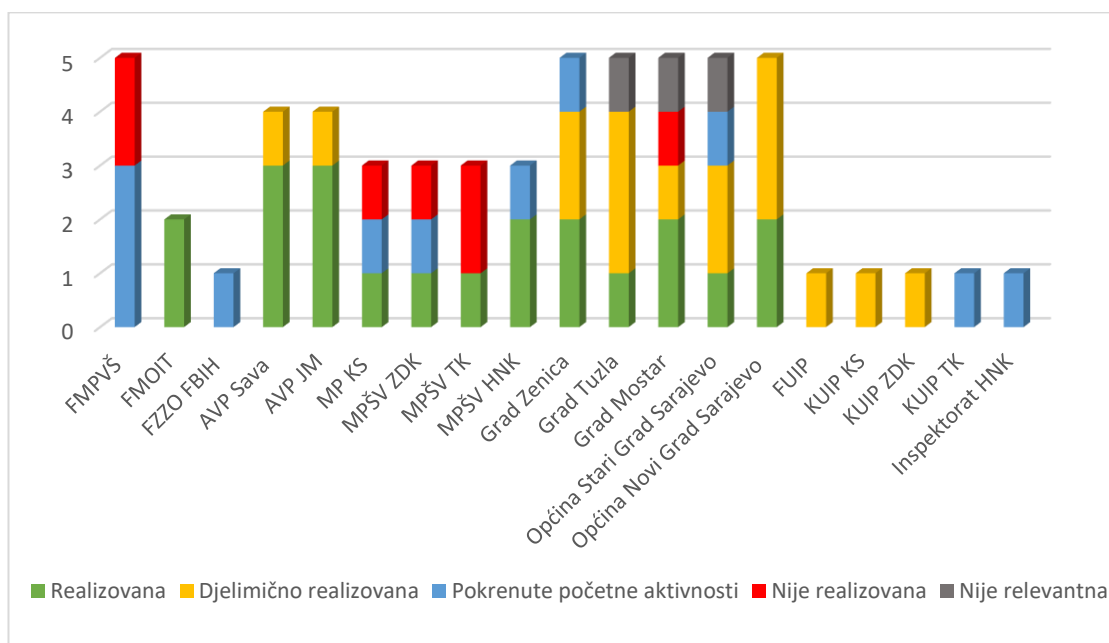
4.2.1 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka 'Zaštita rijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine'“

U Izvještaju „Zaštita rijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine“ dato je ukupno 18 preporuka, čijim provođenjem je trebalo unaprijediti regulatorni okvir, efikasnost procesa planiranja i realizacije mjera za smanjenje zagađenja rijeka, te osigurati efektivniji inspekcijski nadzor nad izvorima zagađenja rijeka.

Preporuke su date Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH, agencijama za vodno područje rijeke Save i Jadranskog mora, Federalnoj uprave za inspekcijske poslove, kantonalnim ministarstvima i inspekcijama nadležnim za vode iz Tuzlanskog, Zeničko-dobojskog, Hercegovačko-neretvanskog i Kantona Sarajevo, gradovima Tuzla, Zenica i Mostar, te općinama Stari Grad i Novi Grad Sarajevo.

Praćenje je pokazalo da je najveći broj subjekata obuhvaćenih praćenjem preduzeo određene aktivnosti na njihovoj realizaciji. Posmatrajući po institucijama, sve preporuke provelo je Federalno ministarstvo okoliša i turizma, dok su nadležne agencije za vode od četiri realizovale tri date preporuke. Kada su u pitanju kantonalna ministarstva nadležna za vode, od tri date preporuke, najveći stepen realizacije je utvrđen kod MPŠV-a HNK. Također, od pet preporuka upućenih jedinicama lokalne samouprave, Općina Novi Grad Sarajevo i Grad Zenica su imali najveći stepen realizacije preporuka.

Grafikon 8. Realizacija preporuka prema subjektima

Analizom podataka o preduzetim aktivnostima na realizaciji preporuka utvrđeno je da su subjekti revizije realizovali preporuke koje se odnose na:

- izradu Uredbe o upravljanju muljem sa postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, izmjenju i dopunu Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije i blagovremenu izradu i objavljivanje radnih planova za pripremu planova upravljanja vodama,
- utvrđivanje broja postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda i prioritetnih postrojenja koje je potrebno izgraditi/nadograditi u FBiH,
- unapređenje Informacionog sistema voda.

Djelimično su realizovane preporuke koje se odnose na:

- unapređenje procesa planiranja mjera upravljanja vodama,
- utvrđivanje konkretnih mjera kako bi se osiguralo pročišćavanje procjednih voda sa deponija,
- izradu akcionih planova za uklanjanje divljih i sanaciju postojećih deponija, elaborata o zaštiti izvorišta i odluka o zaštiti svih izvorišta na području kantona/općine/grada,
- osiguranje ažurnih katastarskih komunalnih uređaja na način da sadrže podatke o stvarnom stanju komunalnih instalacija,
- osiguranje efektivnijih inspeksijskih nadzora.

Početne aktivnosti na realizaciji preporuka preduzete su na:

- izmjeni Odluke o visini posebnih vodnih naknada,
- uspostavi odgovarajućih mehanizama finansiranja realizacije planova upravljanja vodama i kontrolnih ispitivanja tereta zagađenja otpadnih voda,
- izradi planova prioriteta za dostizanje dobrog stanja rijeka II kategorije na području kantona.

Nisu realizovane preporuke koje se odnose na:

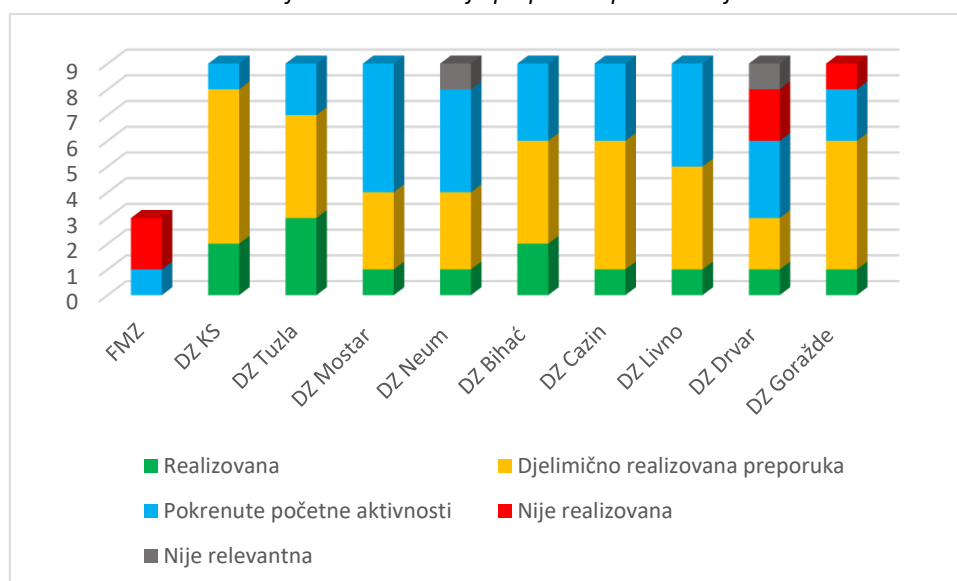
- izradu prijedloga novog zakona o vodama,
- izradu propisa o ovlaštenjima i zadacima vodočuvarskih službi.

4.2.2 Najvažniji nalazi i preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka 'Upravljanje ljudskim resursima u domovima zdravlja'“

U Izvještaju „Upravljanje ljudskim resursima u domovima zdravlja“ dato je ukupno 12 preporuka, čijim provođenjem je trebalo poboljšati efikasnost upravljanja ljudskim resursima u domovima zdravlja, što podrazumijeva efikasnije planiranje i raspoređivanje zaposlenih u domovima zdravlja, planiranje specijalizacija i zapošljavanja kadra te unapređenje izvještavanja i postupanja po žalbama pacijenata. Preporuke su date Federalnom ministarstvu zdravstva te domovima zdravlja iz Kantona Sarajevo, Mostara, Tuzle, Bihaća, Cazina, Livna, Neuma, Goražda i Drvara.

Praćenje je pokazalo da su preduzimane aktivnosti na realizaciji preporuka, ali one i dalje nisu implementirane u potpunosti. Od deset subjekata koji su bili obuhvaćeni praćenjem najveći broj je preduzimao djelimične i početne aktivnosti na realizaciji datih preporuka. Najveći stepen realizacije preporuka su imali DZ KS i DZ Tuzla, dok je najmanju realizaciju imalo Federalno ministarstvo zdravstva.

Grafikon 9. Realizacija preporuka prema subjektima

Analizom podataka o preduzetim aktivnostima na realizaciji preporuka utvrđeno je da je većina subjekata revizije realizovala preporuku koja se odnosi na:

- omogućavanje pacijentima jednostavnog podnošenja žalbi i preduzimanje korektivnih radnji na osnovu pritužbi pacijenata.

Djelimično su realizovane preporuke koje se odnose na:

- raspoređivanje postojećeg kadra po organizacionim jedinicama domova zdravlja, proporcionalno broju osiguranih lica na području koje pokrivaju,
- blagovremeno planiranje i dodjeljivanje specijalizacija, dajući prioritet deficitarnim specijalizacijama,
- detaljnije uređivanje postupka zapošljavanja u internim aktima, kako bi se osiguralo transparentnije zapošljavanje shodno odredbama Zakona o radu, te propisivanje uslova i načina angažovanja dodatnog kadra u vanrednim okolnostima,
- dostavljanje nadležnim institucijama sveobuhvatnih i pouzdanih podataka o stanju ljudskih resursa kako bi se stvorile pretpostavke za otklanjanje ustanovljenih problema i efikasnije upravljanje ljudskim resursima u domovima zdravlja,
- dostavljanje svih propisanih izvještajnih obrazaca za monitoring, evaluaciju i kontrolu izvršenja zdravstvenih usluga u skladu sa Jedinstvenom metodologijom.

Početne aktivnosti na realizaciji preporuka preduzete su na:

- donošenju politike upravljanja ljudskim resursima zasnovane na detaljno urađenim analizama raspoloživih ljudskih resursa i potrebom za efikasnim funkcionisanjem doma zdravlja,
- donošenju adekvatne sistematizacije radnih mjesta i popunjavanju radnih mjesta u skladu sa propisima i stvarnim potrebama,
- definisanju mjerljivih pokazatelja učinka u internim aktima na osnovu kojih će se pratiti opterećenost i učinkovitost kadra i donositi odluke o stimulacijama i destimulacijama,
- izradi srednjoročnog plana ljudskih resursa za zdravstveni sistem FBiH, shodno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Nisu realizovane preporuke koje se odnose na:

- izradu prijedloga strateškog plana razvoja zdravstva u FBiH,
- vršenje godišnje revizije Standarda i normativa zdravstvene zaštite FBiH shodno obavezama propisanim u Naredbi o standardima i normativima FBiH,
- osiguranju da se u procesu revizije Standarda posebna pažnja posveti preciznom propisivanju finansiranja specijalizacija i ostalih edukacija zdravstvenih radnika.

Kada je u pitanju realizacija preporuka pojedinačno po subjektima, najveći stepen realizacije utvrđen je kod tri subjekta. Naime, od devet preporuka, domovi zdravlja Tuzla, KS i Bihać su imali najveći broj realizovanih i djelimično realizovanih preporuka. Najmanji stepen realizacije preporuka je imalo Federalno ministarstvo zdravstva, koje od tri preporuke dvije nije realizovalo, dok je za jednu pokrenulo početne aktivnosti.

5. ZAKLJUČAK

Rezultati provedenih finansijskih revizija i revizija učinka jasno ukazuju na to da je neophodno dalje jačati upravljačke procese, transparentnost i odgovornost u javnom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine. Nalazi pokazuju da i dalje postoje značajni izazovi u efikasnom upravljanju javnim resursima, kvalitetu informacija za donošenje odluka i poštivanju zakonskih procedura. Preporuke date u ovom izvještaju predstavljaju putokaz za unapređenje sistema, a njihova dosljedna primjena ključna je za postizanje održivih rezultata.

U narednom periodu, Ured za reviziju će nastaviti da unapređuje metodologiju, kvalitet i relevantnost svojih revizija kako bi pružio dodatnu vrijednost javnom sektoru u Federaciji BiH i građanima. Poseban fokus biće na nadzoru nad realizacijom preporuka, jačanju profesionalnih kapaciteta i povećanju uticaja revizorskih nalaza kroz bolju komunikaciju sa parlamentom, rukovodstvom institucija i drugim ključnim akterima.

Ovaj izvještaj doprinijet će informisanom odlučivanju i podstaći odgovornije upravljanje javnim sredstvima.

Rukovodstvo Ureda

Mirza Kudić – generalni revizor

Nina Džidić – zamjenica generalnog revizora

Rukovoditeljica Sektora za razvoj, metodologiju i upravljanje kvalitetom

Mia Buljubašić

Rukovoditeljice sektora za finansijsku reviziju

Amela Mulahalilović

Belma Mušinović

Kimeta Bihorac

Marijana Milićević

Rukovoditeljica Sektora za reviziju učinka

Aida Đozić

Lektura

Šejla Hukara

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FEDERACIJI BIH

71 000 Sarajevo
Ul. Ložionička br. 3
Bosna i Hercegovina

Tel.

+387 (0) 33 723 550

Fax

+387 (0) 33 716 400

E-mail

vrifbih@vrifbih.ba

Web

www.vrifbih.ba